

NOVÁ ŠANCE PRO TVRZ A HOSPODÁŘSKÝ DVŮR VELKÉ HORKY U STRENNIC

CO MOHOU NAÍDNOUT ZÁSTUPCI DNES TĚŽKO UCHOPITELNÝCH TYPOLOGICKÝCH DRUHŮ - VRCHNOSTENSKÝ POPLUŽNÍ DVŮR A
VENKOVSKÝ ZÁMEČEK - STUDIE NA KONKRÉTNÍM PŘÍKLADU Z MLADOBOLÉLSAVSKA

KVĚTEN 2014

VEDOUCÍ PRÁCE:

NÁVRHOVÁ ČÁST: prof. Ing. arch. akad. arch. VÁCLAV GIRSA

PRŮZKUMOVÁ ČÁST: doc. Ing. MICHAEL RYKL, PhD.

KONZULTACE: ING. KRISTINA MOLNÁROVÁ (FŽP ČZU, KRAJINA), ING. ARCH. TOMÁŠ EFLEK

ČÁST NÁVRHU, TÝKAJÍCÍ SE PŘILEHLÉ KRAJINY, VYCHÁZÍ ZE SEMESTRÁLNÍ PRÁCE „OKOLÍ STRENNICKÉHO POTOKA“, ZPRACOVANÉ JAKO ATV V ATELIÉRU doc. Ing. arch. MIROSLAVA CIKÁNA.

ZAMĚŘENÍ AREÁLU: ALENA RÁKOSNÍKOVÁ, LUKÁŠ HAVLAN, VOJTĚCH ČERNÝ (S VYUŽITÍM STARŠÍCH PODKLADŮ)

REŠERŠE MODERNÍCH ZEMĚDĚLSKÝCH A CHOVNÝCH SYSTÉMŮ: HANA RÁKOSNÍKOVÁ ML.

PODKLADY K ZEMĚDĚLSKÉ TECHNICE: Ing. LUBOMÍR RÁKOSNÍK

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE	
FAKULTA ARCHITEKTURY	
AUTOR, DIPLOMANT: Alena Rákosníková AR 2013/2014, LS	
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ) NOVÁ ŠANCE PRO TVRZ A HOSPODÁŘSKÝ DVŮR VELKÉ HORKY U STRENIC (AJ) THE NEW CHANCE FOR A FORT AND FARMYARD VELKÉ HORKY OF STRENICE	
JAZYK PRÁCE: ČESKÝ	
Vedoucí práce:	prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Gírsa Ústav: 15114, Ústav památkové péče
Oponent práce:	
Klíčová slova (česká):	tvrz, hospodářský dvůr, obnova
Anotace (česká):	Diplomová práce řeší nový způsob využití hospodářského dvora a tvrze na Mladoboleslavsku. Koncept se zakládá na budování nových vazeb a opětovné kolonizaci již částečně opuštěného terénu. Úměrně tomu je zvolena náplň – dvůr bude sloužit jako moderní statek. Jedna část areálu slouží k ekologicky šetrnému zemědělství, chovu užitkových zvířat a koní. Tento potenciál je využíván v druhé části, která je koncipována jako pension pro aktivně zaměřené seniory, kteří se mohou přímo podílet na chodu statku, věnovat se dalším činnostem, na nichž se obyvatelé dohodnou, či svým koníčkům. Cílem je pestrá společnost, aktivně se podílející na utváření svého životního prostředí a spolupracující se svými sousedy.
Anotace (anglická):	The aim of the diploma project is to find a new use of farmyard and fort in Mladoboleslavsko region. Concept consists of creation of new patterns in the countryside and of a re-colonization of a partially abandoned place. The functional content is corresponding with this premise. The farmyard is going to serve as a modern grange. One part of the grounds will be used as an environmentally friendly farm, also with stock-raising and horse-breeding. Second part of the intention, a boarding house for active seniors, benefits from first section. The residents can participate in the running of the farm or practise other activities, which were agreed in the community. They can pursue also their hobbies. These articles help to create a diverse society, which actively shapes own environment and successfully cooperates with their neighbours.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

(Celý text metodického pokynu je na www.FA.studium/ke-stazeni)

V Praze dne 30. května 2014

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení:

Alena Rákosníková, Bc.

datum narození:

09. 12. 1988

akademický rok / semestr: 2014/2015, 12. semestr

ústav: 15114 Ústav památkové péče; modul památkové péče (PP)

vedoucí diplomové práce:

prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Gírsa (návrhová část)

doc. Ing. Michael Rykl, PhD. (průzkumová část)

téma diplomové práce: Nová šance pro tvrz a hospodářský dvůr
Velké Horky u Strenic

(viz přihláška na DP)

zadání diplomové práce:

- 1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení
- 2/ součástí zadání bude jasné a konkrétně specifikovaný stavební program
- 3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování
- 4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Část průzkumová (SHP):

1. *inventarizační úloha:* Inventarizace prvků výplní otvorů a významných konstrukčních prvků v objektu velké sýpky (B16VS), jejich charakteristika, popis, určení datace. Formou zpracování budou inventarizační karty. Součástí karet bude i fotografická dokumentace a schémata prvků.

2. *průzkumová úloha:* Úkolem je objasnit stavební dějiny a dispoziční proměny objektu bývalé ratejny (nyní B5MS, malá sýpka). Výstupem budou analytické plány stavebně – historického vývoje a půdorysné funkční schéma včetně popisu, vše bude doplněno fotografiemi.

Návrhová část:

Hlavním motivem práce bude celková obnova areálu tvrze a dvora Velké Horky a jeho zapojení do okolní krajiny a sídelní struktury. Tvrz a hospodářský dvůr jsou situovány na ostrohu nad jihozápadním okrajem obce Strenice. Historické dějiny tvrze sahají až do 14. století, dvůr je poprvé v písemných pramenech zmiňován během 17. století.

V rámci řešení bude přiměřeně využita dochovaná architektura tvrze a dochovaná poškozená architektura hospodářských budov ve dvoře, které budou opraveny či konvertovány. Dále bude navržena dostavba areálu v místě současné zdevastované kolny B15KO, mlékárny B11ML, případně přestavba stodoly B12ST.

Návrh bude vycházet z poznatků získávaných při měřických a inventarizačních pracích v areálu, prováděných v rámci Diplomního semináře. Bude kladen důraz na zachování jak stavebních, tak inventárních památkových hodnot areálu. Značná pozornost bude věnována citlivému zapojení nových objektů do stavebně-historicky hodnotného prostředí tvrze a dvora a tím podpoření jeho kvality.

Nová šance pro tvrz a hospodářský dvůr Velké Horky u Strenic

Průvodní zpráva a stručná zpráva ze stavebně – historické analýzy

Shrnutí stavebního programu:

- **základní charakteristika:** venkovský areál jako ucelená struktura, zapojená do okolní krajiny i vztahů v přilehlém území
- **poslání/hlavní cíl:** moderní statek a sídlo komunity, otevřenost vůči příchozím zvenčí
- **rozlišení více dílčích funkcí v rámci ucelené struktury s hlavním cílem:**
 - penzion pro aktivně zaměřené seniory, s různou mírou pohyblivosti
 - ustájení koní, zázemí pro jezdecké vyjížďky, voltiž, lonžování, atd.
 - samozásobení vybranými potravinami z vlastních polností, chovu dobytka a zelinářských záhonů
 - kapacity pro stravování a krátkodobé ubytování
 - prostory pro zajištění správy a chodu areálu (kancelář správce, technické prostory, aj.)

Rozsah práce a smluvené výstupy:

- průvodní zpráva ve standardním členění a rozsahu (zadání, orientační údaje, širší vztahy, stavební program, kapacity, provozy, architektonické a konstrukční řešení, technická infrastruktura, výsadba)
- průzkumová část (inventarizační karty, analytické plány a půdorysná funkční schémata (1:100 – 1:1000))
- plány urbanistických souvislostí (1:1000 - 1:5000)
- půdorysy, řezy, pohledy s vyznačením rozsahu úprav (1:100 – 1:200)
- vybrané architektonické detaily (1:10)
- vizualizace

Odevzdány budou všechny části diplomního projektu dle dané vyhlášky (portfolio A3 v daném rozsahu 2x, projekt na CD, prohlášení diplomanta, zadání, plachty A1 na výstavu diplomových prací).

Dále: fyzický model (1:200 – 1:500)

Datum a podpis studenta

Bohuslav

Datum a podpis vedoucího DP

24.2.2014 *lll*

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

14.1.14

1. Identifikační údaje stavby

- 1.1. Stavba: Strenice, tvrz a hospodářský dvůr na Velkých Horkách
- 1.2. Katastrální území: Strenice
- 1.3. Obec: Strenice
- 1.4. Okres: Mladá Boleslav
- 1.5. Kraj: Středočeský
- 1.6. projektant: Bc. Alena Rákosníková
vedoucí návrhové části: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
vedoucí části SHP: doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.

2. Základní charakteristika

2.1. Stručný popis areálu:

Hospodářský dvůr s tvrzí se nachází na ostrohu, vybíhajícím do prostoru hlubokého údolí Strenického potoka. Obec Strenice se nachází v údolí pod tvrzí. Areál je z prostorového hlediska od svého okolí izolován nepříliš příznivou terénní konfigurací a vedením pozemní komunikace III. třídy, která v druhé polovině 19. století nahradila starší cestu, která prudce klesá na dno údolí skrze rokli položenou jižně od ostrohu.

Dvůr má klínovitý půdorys, orientovaný ve směru od severozápadu k jihovýchodu. Centrální prostor se zužuje a také svažuje směrem k tvrzí, stojící na terénní hraně nad údolím. V západní části areálu se na vyvýšenině nachází mohutná stodola s valbovou střechou, která společně se troskami mlékárny uzavírá západní čelo dvora. Severní okraj je v celé své délce zastavěn hospodářskými budovami, počínaje chlévem a maštálí při západní straně a směrem k východu pokračující řezárnou krmiva, stájí, chlévem a malou sýpkou. U této budovy, která v minulosti sloužila i jako ratejna, je postavena dvojice kůlen. Dál je prostor až ke tvrzí volný. Při severozápadním rohu areálu je umístěn soukromý rodinný dům (dříve patrně součást dvora) a hlavní (a také jediný vjezd do areálu). Na jižním okraji je umístěna budova pily z 50. let 20. století, dále domek s dělnickými byty a pilířová kolna s vyzdívanými poli mezi pilíři. K její východní straně přiléhá mohutná patrová sýpka s valbovou střechou. Na východním okraji areálu se rozkládá dvoukřídlá tvrz s pozdně gotickou věží.

2.2. Stručná historie:

První písemné zmínky o Velkých Horkách máme ze 14. století, kdy se vladyka Věnek z Horek stal patronem nedalekého kostela sv. Kateřiny na Čejkách. Na velkohoreckém zboží se téměř století střídali vlastníci z řad místní drobné šlechty. Koncem 15. století se tvrz dostává do majetku Klusáků z Kostelce a Václav Klusák začíná stavět přepychově vybavenou obytnou věž. Po jeho předčasném skonu roku 1510 však dědicové neměli zájem na jejím dokončení ani zaplacení. O vleklém soudním sporu s kameníkem, který následoval, se dochovala řada barvitých popisů. V roce 1579 Velké Horky koupila Markéta z Řehnic, která je postoupila svému muži Albrechtu Zdeňku Kaplířovi ze Sulevic a na Brodcích. V držení této rodiny tvrz zůstala příštích dvacet let. Byli to také tito majitelé, kteří iniciovali stavbu dnešního východního paláce. Stavbu však již nedokončili a rozestavěné sídlo prodali císařskému radovi Mikuláši Gerštofovi z Malšvic, který je dobudoval a vybavil dobově na úrovni. Ani on se však z dokončeného díla dlouho netěšil, v rámci pobělohorských konfiskací mu

velkohorecké zboží bylo zabaveno. Tvrz pak přes sto let poměrně často střídala majitele a zpusťla. V roce 1744 panství koupil František Josef Pacht z Rájova a spojil ho se sousedním Beznem. Sídlo na Horkách dál chátralo, až z něj v polovině 19. století zbyly pouze rozvaliny. V roce 1847 Pachtové iniciovali rozsáhlou obnovu s cílem vybudovat v tvrzi úřednické byty. Východní palác byl opraven a přibýlo i nové jižní křídlo, které ho spojilo s věží.

O samotném dvoru nemáme před rokem 1840, kdy se dochovaly první stavební knihy, příliš mnoho zpráv. V 16. století byl v souvislosti s velkohoreckým dvorem a městečkem Strenice zmiňován pivovar, není však jasné, kde přesně stál. Katastry také nejsou příliš podrobné, první bohatší popis je obsažen v inventáři z roku 1799. V 19. století prošel dvůr řadou proměn, zejména po roce 1881, kdy panství Bezno a Velké Horky zakoupil c.k. rodinný fond a velkohorecký dvůr se tak stal státním statkem. Po vzniku československého státu přešel do majetku nové republiky pod správu Státního statku a lesů Bezno. Stát byl vlastníkem až do 90. let 20. století, kdy dvůr i s tvrzí získal otec současného majitele.

3. Zadání

3.1. Zadání diplomové práce:

Část průzkumová:

1. inventarizační úloha: Inventarizace prvků výplní otvorů a významných konstrukčních prvků v objektu velké sýpky (B16VS), jejich charakteristika, popis, určení datace. Formou zpracování budou inventarizační karty. Součástí karet bude i fotografická dokumentace a schémata prvků.
2. průzkumová úloha: Úkolem je objasnit stavební dějiny a dispoziční proměny objektu bývalé ratejny (nyní B5MS, malá sýpka). Výstupem budou analytické plány stavebně – historického vývoje a půdorysné funkční schéma včetně popisu, vše bude doplněno fotografiemi.

Část návrhová:

Hlavním motivem práce bude celková obnova areálu tvrze a dvora Velké Horky a jeho zapojení do okolní krajiny a sídelní struktury. Tvrz a hospodářský dvůr jsou situovány na ostrohu nad jihozápadním okrajem obce Strenice. Historické dějiny tvrze sahají až do 14. století, dvůr je poprvé v písemných pramenech zmiňován během 17. století.

V rámci řešení bude přiměřeně využita dochovaná architektura tvrze a dochovaná poškozená architektura hospodářských budov ve dvoře, které budou opraveny či konvertovány. Dále bude navržena stavba areálu v místě současné zdevastované kolny B15KO, mlékárny B11ML, případně přestavba stodoly B12ST.

Návrh bude vycházet z poznatků získávaných při měřických a inventarizačních pracích v areálu, prováděných v rámci Diplomního semináře. Bude kladen důraz na zachování jak stavebních, tak inventárních památkových hodnot areálu. Značná pozornost bude věnována citlivému zapojení nových objektů do stavebně-historicky hodnotného prostředí tvrze a dvora a tím podpoření jeho kvality.

3.2. Stavební program:

- základní charakteristika: venkovský areál jako ucelená struktura, zapojená do okolní krajiny i vztahů v přilehlém území
- poslání/hlavní cíl: moderní statek a sídlo komunity, otevřenost vůči přichozím zvenčí
- rozlišení více dílčích funkcí v rámci ucelené struktury s hlavním cílem:
- penzion pro aktivně zaměřené seniory, s různou mírou pohyblivosti
- ustájení koní, zázemí pro jezdecké vyjíždky, voltiž, lonžování, atd.
- samozásobení vybranými potravinami z vlastních polností, chovu dobytka a zelinářských záhonů
- kapacity pro stravování a krátkodobé ubytování
- prostory pro zajištění správy a chodu areálu (kancelář správce, byty personálu, technické prostory, aj.)

3.3. Provozní řešení:

Areál je dopravně dostupný z místní pozemní komunikace, která vede při jeho severozápadním okraji. Západní část dvora je průjezdná. Hlavní vjezd do dvora se nachází v jeho jihozápadním rohu, druhý v rohu severozápadním.

Z funkčního hlediska je areál rozdělen do 3 vzájemně propojených zón, ležících na ostrohu postupně za sebou ve směru od západu k východu. Západní průjezdná část je hospodářská, zaměřená na ekologicky šetrné zemědělství s chovem krav a koní. Vůči celku leží v nejvyšší poloze.

Prostřední část, položená východněji, slouží pensionu pro seniory. Vzhledem ke svažujícímu se terénu je položena níž než předchozí úsek, výškový rozdíl je řešen vytvořením zářezu do terénu a jeho zpevněním tarasní zdi. Toto opatření také slouží k odclonění ruchu a provozu v hospodářské části tak, aby do obytné části rušivě nezasahoval. Obě výškové úrovně jsou propojeny širokou rampou. V tělese tarasní zdi jsou také umístěny provozy, které mají významný celokomunitní charakter – ordinace lékaře, fyzioterapeuta a ekumenická kaple. V severní části tarasu, rozděleného rampou, je umístěna garáž pro režijní automobily.

Poslední, východní část, je od zbytku areálu částečně oddělena obnoveným příkopem. Jedná se o prostor historického tvrziště, na němž se do dnešních dnů dochovala pouze obytná budova s nízkou věží. Propojení obou celků je zajištěno po šíji při severovýchodní straně dvora. K obnově příkopu bylo přikročeno především z praktických důvodů. Terén se svažuje k tvrzi a po jeho povrchu k ní stéká dešťová voda z celého dvora. K pohybu vodních mas dochází v podloží, které je tvořeno propustným pískovcem. Veškerá vlhkost, která se v prostoru nádvoří vsákla, tak postupně proniká do sníženého přízemí východního paláce tvrze, které se nachází na úrovni parkánu – tedy o celé jedno podlaží níž než nejnižší bod nádvoří. Voda zde permanentně promáčí stěny i paty kleneb. Podle místních zkušeností se tento problém objevil až se zánikem příkopu, který definitivně zmizel během poloviny 19. století. Obnova příkopu má však také ideový a prostorový význam, kdy vymezuje reprezentativní část areálu a vytváří zkratku pro nemotorizované návštěvníky, jdoucí starou cestou od Strenic. Dno příkopu a jeho boky jsou opatřeny stezkami, které umožní vystoupat od této komunikace až vzhůru ke tvrzi. Prostory východního paláce tvrze slouží ke krátkodobému ubytování návštěvníků, v jižním křídle sídlí správa areálu a informační centrum s expozicí ve věžní části, vážící se k lokální historii a kultuře bydlení ve středověkých věžích. Východně a jižně od tvrze se nachází snížený rovinatý prostor parkánu, jehož hrany ostře spadají do údolí. Zde se budou nacházet zelinářské a bylinkové zahrádky.

Shrnutí: dvůr je pro motorizovanou dopravu příčně průjezdný ve své horní, západní, části. Podélně je možnost průjezdu ukončena na nádvoří tvrze. Příkop je ukončen u propojovací šíje při severovýchodním okraji dvora. Pro nemotorizovanou dopravu je dvůr navíc podélně průchodný v celém svém rozsahu a příčně skrz příkop u tvrze.

Půdorysně je provoz dělen do celků (front) podle světových stran. Západní frontu tvoří těleso velké stodoly s kolmo napojenými otevřenými kolnami pro garážování zemědělské techniky a uskladnění krmiva. Mezi západní severní frontou je průjezd, ústící do severozápadního vjezdu. Severní fronta je díky umístění v terénu a historickému vývoji pevně utvořeným dlouhým blokem, který je v celé své délce příčně neprůchozí. Vznikla na základě staré ohradní zdi, za níž se nacházely pastviny. Orientována je ve směru severozápad – jihovýchod a její severní stěny se obrací ke svahu, spadajícímu do údolí potoka. Blok staveb je ukončen vstupním objektem s kotelnou. Za mezerou, v níž je umístěn vedlejší vstup na obnovenou pastvinu se nachází menší objekt dřívější kolny pro kočár, která slouží k uskladnění jízdních kol. Na něj přímo navazuje dílna údržby, která je díky stále klesajícímu terénu řešena jako objekt s vloženým skladovacím patrem. Protilehlá jižní fronta byla od počátku více členěná. Návrh tuto zásadu respektuje a mezi jednotlivými objekty ponechává mezery, kterými do dvora za severními stranami budov proniká slunce. V případě dvou budov pensionu pro seniory je do této mezery vloženo do exteriéru otevřené, avšak zastřešené schodiště. Na východě je prostor dvora završen výše zmíněnou tvrzí s příkopem.

Areál je dále členěn na jednotlivé číslované objekty: (postupujeme od tvrze proti směru hodinových ručiček)

Tvrz B1T

Dílňa údržby B2D

Sklad jízdních kol B3JK

Vstupní objekt pro obytné patro severní fronty B4VO

Kuchyně s obytným patrem B5KP

Jídelna s obytným patrem B6JP

Sklad potravin B7SP

Výroba potravin B8VP

Koňská maštaľ B9M

Kravin s dojírnou a minimlékárnou B10MK

Obilní silo B11OS

Stodola s otevřenými kolnami B12ST

Jezdecká hala B13H

Pension pro seniory B14P

Pension pro seniory – novostavba B15P

Víceúčelové zájmové dílny B16VD

Sklepní sklad ovoce a zeleniny B17SO

Ordinace lékaře a fyzioterapeuta B18O

Ekumenická kaple B19K

Garáž pro režijní automobily B20G

3.4. Kapacity:

B1T - tvrz – krátkodobé ubytování:

- zvýšené přízemí: 1 bezbariérový pokoj pro 1 osobu, 2 apartmány pro 2 osoby

- snížené přízemí: 2 apartmány pro 2 osoby

B3JK – kůlna na jízdní kola, kapacita 10 kusů

B5KP - pension pro seniory v patře: 2 obytné jednotky pro 1 osobu, bezbariérové

B6JP - pension pro seniory v patře: 5 obytných jednotek pro 1 osobu, z toho 4 bezbariérové

B6JP - jídelna v přízemí obslouží současně 36 hostů

B9M - maštaľ má stájové boxy pro 11 koní

B10MK – kravin pro 22 krav, z toho 6 dojníc, dojírna pro 2 krávy, minimlékárna s kapacitou 100 litrů/den

B11OS – obilní silo – 2 zásobníky, každý o kapacitě 75 tun

B12ST – velká stodola o výměře 390 m² a k ní přičleněná otevřená kolna na techniku o výměře 101 m² a otevřená kolna jako příruční sklad píce a jádrového krmiva o výměře 93 m².

B13H – jezdecká hala o čisté výměře 381 m², bez pevných míst k sezení

B14P – pension pro seniory: 4 obytné jednotky pro 1 osobu

B15P – pension pro seniory (novostavba): 8 obytných jednotek pro 2 osoby, všechny plně bezbariérové

B16VS – víceúčelové dílny s přízemím a patrem, každé patro o výměře 273 m², součástí objektu je sklep pro ovoce a zeleninu o výměře 14,8 m²

B17SO – sklepní sklad ovoce a zeleniny o výměře 52 m² a navazující menší sklep o výměře 14,5 m²

B19 – ekumenická kaple s kapacitou 40 míst

B20 – garáže pro 4 režijní automobily

severní pastvina – výměra 1,7 ha, kromě krav zde budou chovány pastevní 3 prasnice s podsvinčaty a kanec

ubytovací kapacity celkem:

krátkodobé ubytovací kapacity: 9 osob

pension pro seniory: 28 osob, z toho 22 míst bezbariérových

4. Architektonické řešení

4.1. B1T – tvrz: krátkodobé ubytování, správa objektu, informační centrum s expozicí

Ubytovací kapacity jsou umístěny ve východním paláci. Ve sníženém přízemí se nachází dvojice apartmánů, která je zde dvora přístupná nově zřízeným schodištěm v místech zaniklé schodišťové věže. Návrh respektuje její dochované pozůstatky, do nichž formou autonomní vestavby umísťuje vlastní konstrukci vertikální komunikace. Těleso schodiště je nad terén vytaženo minimalistickou hmotou nové hodinové věže. V severní části přízemí paláce se nachází dva apartmány, v jižní pokoj v bezbariérovém standardu a společenská místnost (ta využívá jedinou klenutou prostor v přízemí). Podkroví není využíváno.

Prostory pro zajištění chodu areálu jsou umístěny v jižním křídle. V jeho východní části se nachází kancelář správce s předpokojem a toaletou pro návštěvníky. Kancelář má dva vstupy – z předpokoje a z části vyčleněné pro poskytování informací. V západní části se samostatným vstupem je umístěno informační a rezervační centrum pro návštěvníky, turisty i stálé obyvatele. Přímo na něj navazují prostory velmi dobře dochované pozdně středověké obytné věže, věnované expozičním účelům.

4.2. B2D – dílna údržby

Novostavba dílny slouží k zajištění prostor pro údržbáře, opravy nábytku, otvorových výplní a dalších drobných činností. Hmotově se objekt napojuje na sousední kolnu na kola a díky sklesání terénu je zde prostor i pro skladovací patro. V něm se přepokládá zejména uskladnění materiálu a sezónního nábytku jako například lehátek, apod.

4.3. B3JK – sklad jízdních kol

Drobná přízemní budova s valbovou střechou dříve patrně sloužila ke garážování kočáru. Velmi zajímavým stavebním i architektonickým prvkem je autentická provětrávací výplň vpadlého pole jižní stěny, provedená formou mezerové mozaiky z plných cihel. Funkčnost tohoto opatření je obnovena odstraněním dodatečně vložených cihel, které mezery nyní zaslepují.

4.4. B4VO – vstupní objekt pro obytné patro severní fronty

Funkční členění objektů B5 a B6 vyžaduje stavebně zcela oddělit přízemí od patra. Na místě těžce poškozené bývalé kolny pro hasičskou stříkačku, později přeměněné patrně na prádelnu a nakonec na dřevník je vybudováno nové vstupní křídlo s předsíní a provozně, kapacitně i požárně vyhovujícím schodištěm. V oddělené části dispozice přízemí je umístěn chlazený sklad odpadků, který slouží jak pro odkládání domovního odpadu, tak odpadu z kuchyně v sousední budově. V suterénu budovy je umístěna kotelna na tuhá paliva (předpokládají se dřevěné pelety) a palivový zásobník. Z patra je zpřístupněn také krov tohoto objektu a krov sousedních dvou budov. Půdorys budovy navazuje na historickou stopu původní kůlny.

4.5. B5KP – kuchyně s obytným patrem

Objekt bývalé ratejny, později přestavěné na seník a následně na sýpku, je rozdělen do čtyř výškových úrovní. Raně novověký sklep sklouzí jako sklad nápojů, ovoce a zeleniny. Pro jejich snadné naskladňování je v terénu dvora před jižní čelní stěnou vybudována nová šachta. V přízemí jsou umístěny vstupní prostory jídelny, výčep a kuchyně pro jídelnu se vším potřebným zázemím. Vstup pro hosty je v západní části, vstup pro zaměstnance ve východní. Sklad odpadků je umístěn v přízemí sousedního objektu B4VO. Stavebně oddělené patro slouží jako jedna z lokací pensionu pro seniory. Nachází se v něm dvě obytné bezbariérové jednotky, všechny určené pro jednu osobu. Dále se zde nachází klubovna. Podél severní obvodové stěny je v celé délce objektu vedena chodba, osvětlená obnovenými okny v severní fasádě. Podkroví je ponecháno volné.

4.6. B6JP – jídelna s obytným patrem

V přízemí klenutém pěticí plackových kleneb se nachází se nachází areálová jídelna restauračního typu. Vzhledem k tomu, že se nosná konstrukce celého přízemí včetně kleneb mírně svažuje směrem po kdysi přírodním terénu, je podlaha koncipována jako soustava vodorovných pódííh ve stoupajících výškových úrovních, která jsou propojená v celé šířce místnosti krátkými rampami. Pod nejzápadnější klenbou jsou formou kontejneru vestavěny toalety. Vstupuje se na ně ze společné chodby, jsou oddělené pro muže a ženy. Je zde umístěna také jedna bezbariérová WC kabina se sklopným přebalovacím pultem a prostory pro úklid. Jídelna současně obslouží 36 hostů.

Ve stavebně zcela odděleném patře je umístěna další část pensionu pro seniory. Je zpřístupněna širokou chodbou ze sousedního objektu B5, vedenou podél severní obvodové zdi. Chodba bude osvětlena obnovenými okny v severní fasádě. Bude zde umístěno 5 obytných jednotek, určených pro 1 osobu, z toho 4 v bezbariérovém standardu. Stávající prostor patra je otevřen do krovu, vestavba proto bude provedena částečně kontejnerovým způsobem tak, aby krov byl stavebně oddělen a mohl zůstat volný a přitom nedocházelo k nadměrnému zatěžování plackových kleneb.

4.7. B7SP – sklad potravin

V prostoru bývalých stájí je umístěn sklad pro chlazené potraviny. Jednotlivé chladicí boxy jsou pojaté formou minimalistických kontejnerů. Nacházejí se zde celkem 4 – pro 1.) zpracované syrové maso, 2.) mléko a mléčné výrobky, 3.) vejce a drůbež a 4.) zpracované produkty vyžadující skladování v chladu – paštiky, slaniny, pesta, některé džemy, aj.

4.8. B8VP – výroba potravin

V bývalé řezárně krmiva se nachází prostory pro zpracování vlastních surovin na potraviny. Výškový rozvrh budovy vychází z terénní konfigurace, kdy se terén za severní obvodovou zdí nachází téměř v úrovni podlahy patra. Ve vstupní části je umístěna předsíň s návazností na schodiště a nákladní výtah. Ve východní části přízemí leží šatny personálu s kanceláří pro evidenci surovin a úklidová komora. V západní části je situována vinopalna pro výrobu džemů, povidel, moštů a alkoholických nápojů. V patře se nachází prostory pro zpracování masa, které prostorově navazují na pastvinu za budovou. Veterinární zákon č. 166/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů stanovuje, že hospodářská zvířata lze porážet i v domácích podmínkách, jestliže je získané maso použito pro vlastní potřebu a veškeré nepoužití části zvířete jsou odevzdány do kafilerie. Návrh uvažuje, že v konkrétních podmínkách bude docházet k domácí porážce u prasat a telat, krávy od roku věku budou šetrně poráženy na nejbližších jatkách. K porážce zastřelením bude vyčleněn samostatný porážkový box, umístěný na pastvině v blízkosti objektu B8 jako solitér. Poražený kus zde bude opláchnut a následně odvezen po zpevněné cestě do bourárny k vyvrhnutí, stažení či opáření a rozdělení na poloviny. Na bourárnu navazuje masná kuchyně s udírnou pro další zpracování získaných půlek a následně sklad odpadu a sklad již zpracovaného masa, z něž bude surovina transportována do konečného skladu v budově B7SP. Krov bude zpřístupněn novým schodištěm a bude ponechán volný.

4.9. B9M – maštal se zázemím pro jezdce

Provoz pro ustájení vlastních i cizích koní je umístěn v bývalém ovčíně, klenutém segmentovými klenbami do vynášecích pasů a středových sloupů. Nachází se zde 11 prostorných stání při severní obvodové stěně, při jižní stěně je umístěno zázemí chovu v podobě příručních skladů krmiva a podestýlky, skladů sedel a ošetřovatelských potřeb, prostoru pro úklid a šatna ošetřovatelů a jezdců v bezbariérovém standardu (bezbariérové WC se sprchou, běžné WC). V požárně odděleném prostoru krovu je umístěn sklad slámy, přístupný jednak z krovu sousedního objektu B8 (zajištěn požárními dveřmi) a druhá dvěma vikýři ze dvora.

4.10. B10MK – kravín s dojírnou a minimlékárnou

Na severozápadní obvodovou zeď maštale navazuje nově upravený kravín pro 22 krav, z toho 6 dojnic. V západní části budovy se nachází vestavěná dojírna pro 2 krávy a stavebně oddělený prostor minimlékárny s šatnou a hygienickým zázemím pro personál. Dojírna a mlékárna jsou přístupné zvláště přes nový průchod v hmotě přistavěného obilního sila. Samotná stáj umožňuje kravám volný pohyb a v severní stěně jsou obnovena vrata na pastvinu.

Krov, oddělený od přízemí historickým stropem s velmi plochými stájovými klenbami je určen ke skladování slámy a je přístupný buď vikýřem ze dvora, nebo požárními dveřmi ze servisní podlažky v novém silu.

4.11. B11OS – obilní silo

K severozápadnímu štítu kravína je přistavěno nové věžové silo, v němž je uložena dvojice prefabrikovaných zásobníků s kuželovitým dnem. V přízemí je umístěn průchod na pastvinu a prostor pro naskladňování, vyskladňování a šrotování obilí. Vyšší úroveň objektu jsou zpřístupněny soustavou žebříků a revizních lávek.

V prostoru pastviny za silem se nachází malé oddělené hnojiště a přístřešek pro pastevní prasata (pastevní plemena je nejlépe chovat pouze venku)

4.12. B12ST – velká stodola s otevřenými kolnami

K současné hmotě stodoly jsou navržena dvě kolmá křídla s otevřenými kolnami. Severní bude sloužit pro příruční skladování krmiva a píce pro dobytek a koně, jižní ke garážování drobnější zemědělské techniky. Rozměrnější technika bude umístěna ve stodole, v jejích severní koncové části bude formou kontejneru vyčleněna šatna pro zaměstnance a sklad náhradních dílů. V jižní koncové části je umístěn sklad chemikálií včetně hnojiv a osiva a sklad olejů, mazadel a motorové nafty.

Mezi stodolou a jezdeckou halou budou v místě stávajícího rodinného domu umístěny nové služební domky pro základní personál. Jejich řešení není součástí zadání této práce.

4.13. B13H – jezdecká hala

V jihozápadním cípu se nachází okrouhlá jezdecká hala, sloužící pro výuku jízdy, hippoterapii, voltiž a lonžování. Vnitřní průměr cvičného prostoru je 22 metrů. V hale nejsou pevná místa k sezení, její hlavní účelem je trénink. K hale přiléhají pastviny pro koně na jižních svazích areálu.

4.14. B14P – pension pro seniory

Stávající domek se služebními byty je upraven pro bydlení seniorů. Půdorysně je rozdělen do dvou samostatných sekcí s vlastním vchodem a předsíní. Z předsíně jsou přístupné vždy dvě obytné jednotky, určené pro 1 osobu. Pod objektem se dále nachází menší sklepy, přístupné poklapy v předsíních. Krov objektu je ponechán volný a je zpřístupněn stahovacími schody z předsíní.

Objekt leží ještě ve výškové úrovni západní části.

4.15. B15P – pension pro seniory, novostavba

V místě nynější pilířové kolny je navržena dostavba plně bezbariérového pensionu. Objekt je plně podsklepen, v suterénu se nachází kotelná pro jižní frontu s kotlem na tuhá paliva a zásobníkem, areálová prádelna a sauna. V přízemí se nachází 4 obytné jednotky pro 2 osoby, které jsou přístupné přímo z terénu. Tato vstupní část se nachází pod pavlačí patra. Dispozice patra je identická jako dispozice přízemí. Podkroví slouží jako komora.

Objekt novostavby leží o úroveň níž než sousední objekt B14, již ve výškové hladině střední části dvora. Propojení všech jeho pater i s úrovní sousedního objektu zajišťuje vložené vertikální jádro s výtahem a schodištěm. Terénní skok při jižních fasádách objektu je staticky zajištěn tarasní zdí. Hmota tarasu je v přízemí plně průchozí a propojuje prostor dvora se zahrádkami a pastvinami

na jižních svazích. V patře novostavby prochází výšková úroveň pavlače přímo na svrchní líc tarasu a odtud schodištěm a bezbariérovou rampou na úroveň podlahy objektu B14.

4.16. B16VD – víceúčelové dílny

V památkově velmi hodnotných prostorách raně novověké sýpky jsou umístěny zájmové dílny. Důraz je kladen na minimální dělení dochované volné, dispozice tak má halový charakter, jehož prostor je členěn pouze mobilními kontejnery, vážícím se k jednotlivým pracovním místům a pevným samonosným kontejnerem hygienického zázemí v západní části dispozice. Bezbariérovost patra je zajištěna speciálně upravenou zdviží, která slouží i pro dopravu rozměrnějších předmětů. Hodnotný krov z počátku 18. století je oddělen a ponechán volný.

4.17. B17SO – sklepní sklad ovoce a zeleniny

Pod prostorem nádvoří tvrze se nachází dvojice sklepů, která je určena ke skladování ovoce a zeleniny. Větší, valeně klenutý sklep je přístupný šíjí vybudovanou v 19. století z prostoru před příkopem. V jeho jihovýchodním rohu na něj navazuje malý sklípek, vylámaný ve skále.

4.18. B18O – ordinace lékaře a fyzioterapeuta

V jižní části čela hlavního tarasu dvora je umístěna ordinace lékaře a fyzioterapeuta. Předsíň je přístupná z vnořeného zálivu a lze z ní vstoupit do čekárny a na bezbariérovou toaletu pro pacienty. Na čekárnu navazuje pracoviště sestry, za níž je umístěna vyšetřovna s přiléhající šatnou a hygienickým zázemím personálu. V koncové poloze leží cvičební místnost s připojenou šatnou, bezbariérovou toaletou a sprchou. Vyšetřovna je společná pro lékaře i fyzioterapeuta, kteří se budou vzájemně střídat. Osvětlení je řešeno soustavou stropních světlíků z mléčného skla, jejichž vnější povrch je pochozí.

4.19. B19K – ekumenická kaple

Ze severní strany vnořeného zálivu je přístupný i prostor ekumenické kaple – komorního sociálního centra komunity. Skrz předsíň se prochází do prostorného foyer, sloužícího jako neformální společenská místnost. Z foyer se velkými dveřmi v severní stěně vstupuje do vlastní kaple a dveřmi v západní stěně na toalety, které jsou oddělené pro ženy a muže. K dispozici je i bezbariérová WC kabina se sklopným přebalovacím pultem. Foyer je osvětleno oknem ze zálivu, prostory toalety světlíky stejnými jako v případě ordinace.

Osa kaple je orientována přibližně ve směru východ – západ a je přímo osvětlena dvojicí oken ve východní stěně. V západní části kaple se nachází světlík s poustevnou ve svém středu a ochozem kolem vnějšího obvodu. V konstrukci světlíku je umístěno schodiště, kterým se dá vystoupit na úroveň povrchu západní části dvora. Poustevna s ochozem je tak přístupná nezávisle na kapli. Z hlediska ideového významu je světlík negativem zvonové (západní) věže, kdy bylo zvonění nahrazeno vstupní a meditativní funkcí.

4.20. B20G – garáž pro režijní automobily

Severně od propojovací rampy je ve hmotě tarasu umístěna garáž pro režijní 4 automobily, které si může vypůjčit každý zaměstnanec či obyvatel dvora.

5. Stavebně – technické řešení

Opravy a rekonstrukce:

Krovy:

Krov tvrze B1T je po kompletní opravě, na budově výroby potravin B8VP je zcela nový. U ostatních budov je třeba provést revizi stavebně technického a statického stavu, lokálně vyprotézovat shnilé dřevěné části, vyměnit laťování a přeložit tašky.

Stropy pater:

Strop patra věže je proveden nově.

Strop patra v nynější budově B5MS (malá sýpka, v návrhu B5KP – kuchyně s bydlením v patře) je částečně napaden dřevokazným hmyzem, některé prvky jsou lokálně poškozeny zatékáním a hnilobou. Při úpravách objektu bude stávající strop demontován, prvky v dobrém stavu budou použity znovu. Nový strop bude dřevěný trámový z prvků staticky vyhovujících profilů, opatřený požárním podhledem a záklopem.

Stropní trámy v nynější velké sýpce B16VS jsou zároveň vaznými trámy krovu. Celou konstrukci bude nutné podrobit důkladné revizi, vypracovat posudek stavebně technického a statického stavu a hodnocení z hlediska napadení biologickými škůdci. Jedná o památkově velmi hodnotnou a autentickou konstrukci, podle toho je tedy nutné přistupovat k vlastní opravě i její přípravě.

Ostatní budovy stropy pater nemají.

Stropy přízemí:

Strop východního křídla zvýšeného přízemí tvrze B1T byl na přelomu tisíciletí proveden z ocelových nosníků, přeložených keramickými panely. Celá budova byla stažena vloženým železobetonovým věncem. Stropy sníženého přízemí jsou tvořeny valenými klenbami, které jsou po opravě. Trámový strop jižního křídla je po kompletní opravě.

Ostatní stropy je třeba podrobit revizi stavebně technického a statického stavu, lokálně vyprotézovat shnilé dřevěné části, případně navrhnout jejich posílení. Klenby je třeba vyklínovat a omítnout. Železobetonové stropy budovy B8 (řezárna krmiva, v návrhu výroba potravin) je nutné podrobit zkoumání únosnosti materiálu, míry jeho degradace a podle toho navrhnout řešení.

Sklepy:

Vlastní sklepy jsou dobře zachované, nově vybudovat je však třeba přístupové šíje sklepů v budově B5 (kuchyně) a B16 (víceúčelové dílny), které jsou v havarijním stavu, kdy je většina konstrukcí již zřícených. Šíji sklepa B17 (sklad ovoce a zeleniny) je třeba opatřit vrstvou jílové (bentonitové) izolace proti zatékání.

Výplně otvorů:

Otvorové výplně na tvrzi B1T a kravíně B10MK jsou po kompletní opravě. Okenní výplně v penzionu pro seniory B14P (bývalý domek s dělnickými byty) jsou po částečné opravě – tu je třeba dokončit.

V maštali B9M je zasklení oken kompletní, nátěr rámu i jejich otevíraných křídel je však značně poškozen.

U ostatních objektů okenní výplně chybí – ty je třeba doplnit podle vyhledaných analogií, nebo navrhnout vhodné novotvary.

Výplně dveřních otvorů všech objektů vyjma tvrze je třeba podrobit opravám, v případě nevhodných výplní navrhnout nové prvky dle dostupných analogií.

V řadě případů dochází na stávajících objektech ke korekci proporcí otvorů, nebo obnovování již zrušených. V těchto případech budou jako výplně navrhovány novotvary dle analogií a v minimalistické úpravě.

Poznámka: Tento popis je k dosažení plnohodnotného předání informací o skutečném stavu památkově chráněného areálu velmi stručný. Jen popis technického stavu a postupu oprav celého dvora by vydal na samostatnou práci.

Novostavba plně bezbariérového pensionu pro seniory B15P:

Výstavba bude rozdělena do dvou provozně – konstrukčních částí: vlastní budovy pensionu a vertikálního komunikačního jádra. tyto části budou od sebe vzájemně oddílatovány.

Nejdříve bude podchycena východní štítová zeď bývalého dělnického domku (pomocí železobetonové milánské stěny, prováděnou po úsecích, které určí statický posudek) a mikropilotáž

zpevněno podloží pod severní obvodovou zdí budovy víceúčelových dílen B16VD. Posléze bude vyhloubena jáma pro suterén novostavby a rýhy pro základy (zajištění stěn jámy bude provedeno pažením vloženým mezi zabírané piloty). Předpokládaná šířka základu je 650 mm, výška 350 mm. Objekt bude založen na základových pasech, mezi něž bude proveden podsyp štěrkem o tl. 200 mm. Na tuto vrstvu budou provedeny armované podkladní betony pod hydroizolaci, vlastní hydroizolace (spojená s izolací proti radonu – předpokládá se dvojice oxidovaných asfaltových pásů se vzájemnými přesahy) a armovaná ochranná betonová vrstva. V úrovni základů bude provedena drenáž, která bude zaústěna (nutno opatřit zpětnou klapkou) do podzemní cisterny pro zálivkovou vodu.

Konstrukční systém objektu bude příčný stěnový. Nosné zdivo bude vyzděno z tepelně-izolačních keramických bloků tl. 300 mm. Stropy budou skládané z keramických vložek do keramobetonových nosníků a přebetonované. V úrovni stropů bude objekt ztužen železobetonovým obvodovým věncem. Nenosné stěny budou vyzděny z příčkových tl. 115 mm.

Konstrukce pavlače bude tvořena samonosným ocelovým rámem, zachyceným do stropních desek objektu nerezovými nosníky s přerušeným tepelným mostem. Konstrukční prvky z oceli budou žárově pozinkovány. Celá konstrukce se pak z obou stran obědní prkny širokými v rozmezí 250 – 400 mm.

Střecha objektu bude sedlová o sklonu 31°. Krov bude opatřen stojatou stolicí s dvojicí středových vaznic. Konce severních krokví budou přesahovat nad konstrukci pavlače – pro tento účel budou podepřeny vzpěrami.

Vnější obálka obvodových bude tvořena silikátovou tepelnou izolací tl. 150 mm, která bude omítnuta. Krov bude zateplen nad rovinou krokví. V interiérech budou provedeny omítky, čisté podlahy a obklady.

Konstrukce úseku schodiště bude samonosná a dilatovaná od obytné stavby. Staticky bude fungovat formou vykonzolovaných desek, navlečených na centrálním trnu. Tento trn bude tvořen výtahovou a komínovou šachtou s navazujícími stěnami a jedním sloupem. Konstrukce bude železobetonová monolitická a bude založena na základových pasech (patce). Postup zhotovení základů bude obdobný jako výše, při betonáži se však nesmí opomenout vytvoření dojezdu výtahu a založení schodišťového ramene.

Betonáž nosných stěn bude prováděna po jednotlivých výškových úsecích dle typu použitého bednění. Předpokládá se, že půdorysně bude celá konstrukce tvořit jeden pracovní záběr. Tloušťka ŽB monolitických stropních desek bude stanovena na základě statického posudku.

Konstrukce krovu bude identická jako na budově pensionu. Konstrukce schodiště nebude zateplována, vnější líc konstrukce, který bude v pohledech fyzicky navazovat na fasádu pensionu, bude opatřen omítkou ve stejné struktuře a odstínu nátěru (toto se týká především atiky na jižní fasádě nad stropem patra).

Krytina obou částí novostavby bude pálená tašková, předpokládá se použití rezných bobrovek.

Technická infrastruktura

V areálu dvora budou nově provedeny veškeré rozvody inženýrských sítí. Elektřina a voda se budou napojovat na stávající přípojky. Obec Stenice nemá kanalizaci, odpadní splaškové vody ze dvora proto budou odváděny do několika jímek, odkud budou pravidelně odváženy. Odvod dešťových vod bude řešen v rámci areálu, část vody bude zasakována a část opětovně použita k zalévání záhonů a zeleně.

Ve všech objektech kromě bývalého dělnického domku B15P bude třeba zřídit nové rozvody kanalizace, vody a slaboproudu. Pro vedení rozvodů ve stávajících konstrukcích budou využívány stávající drážky, dutiny a niky, popřípadě budou zřízeny nové instalační kanály v podlahách a stropích. V nových konstrukcích budou rozvody vedeny dle potřeby.

Vytápění budov areálu bude řešeno dvojicí kotlen s kotli na tuhá paliva (předpokládají se dřevěné pelety, dřevoštěpka, slaměné brikety). Jedna kotelná bude ve vstupním objektu severní fronty B4VO. Tato kotelná bude vytápět i tvrz. Druhá bude zřízena v suterénu novostavby pensionu pro seniory B15P.

Hnůj z chlévů a maštale bude vyvážen na příruční hnojiště severně od obilního síla, odkud bude jednou týdně odvážen do mezideponie ke kultivaci a následnému rozmetání před zaoráním do půdy. Platí, že při správné technologii skladování hnůj svým zápachem neobtěžuje okolí.

Požární řešení

Jednotlivé objekty v areálu jsou děleny do požárních úseků, které jsou vzájemně odděleny požárními stěnami, stopy a dveřmi. Chráněné a nechráněné únikové cesty z objektů jsou vedeny do volného prostoru – na nádvoří. V objektech s bezbariérovým standardem jsou výtahy navrženy jako evakuační. V celém areálu bude použit elektronický požární systém a síť požárních hydrantů. Příjezd hasičské techniky je zajištěn rozměrově dostatečnými komunikacemi.

6. Část stavebně - historická: stavebně historický vývoj bývalé ratejny (B5MS) a inventarizační práce ve velké sýpce (B16VS)

7.1. Předchozí průzkumy:

V rámci areálu navazuje práce na velmi podrobný stavebně – historický průzkum tvrze, prováděný Michaelem Ryklem, jehož první výsledky byly publikovány v roce 1990 a který probíhá dodnes. Budovy dvora nebyly v minulosti zkoumány, počátky bádání lze tak opřít pouze o velmi podrobnou rešerši Elišky Nové, skromnou literaturu, znalost okolních poměrů a dendrochronologické datování vybraných prvků, provedené v dubnu tohoto roku.

7.2. Provedený průzkum:

V rámci diplomového projektu byly ke zpracování vytipovány ty objekty, v nichž byly předběžným průzkumem v prosinci 2013 identifikovány pozůstatky starších staveb (ratejna) či významné památkové hodnoty (velká sýpka).

Byl rozebrán stavební vývoj bývalé ratejny, která dnes slouží jako skladovací objekt. Dále byl vytvořen model její předpokládané dispozice proměn v čase.

Ve velké sýpce byla provedena inventarizace místností, otvorových výplní a vybraných konstrukčních prvků. Byly také podniknuty první kroky k postihnutí stavebního vývoje objektu, na což přijde čas v budoucnu.

7.3. Závěry a zhodnocení:

Stavební vývoj malé sýpky (bývalé ratejny)

Při pohledu z vnějšku není budova dnešní malé sýpky ničím zvlášť nápadná. V interiéru se však plně prokazuje bohatý charakter a paměť této stavby.

V místě dnešní malé sýpky dříve stál objekt neznámého rozsahu, z něhož se dochoval pouze velký valeně klenutý sklep. Interiér suterénu byl dříve opatřen řadou vápenných nátěrů, jejichž stopy se dobře dochovaly dodnes. Ve středu vrcholnice klenby se nachází dodatečně zaslepený obdélný otvor o rozměrech cca 150 x 200 mm. Z nálezů v některých západočeských městech je známo, že sklepy s podobným prostupem skrz klenbu existovaly v domech s právem vaření piva (viz Anderle, J.: Stavební typologie barokního pivovaru s přihlédnutím k zámeckému pivovaru ve Zdíbech; In: Dějiny staveb 2005). V 16. století je v souvislosti s velkohoreckým dvorem a přilehlým městečkem Stenice zmiňován také pivovar. Na základě těchto indicií lze opatrně usoudit, že dochovaný sklep dříve mohl sloužit k dozrávání piva. O objektu, který stál nad ním, to však příliš nevypovídá, protože vazba sklepa a pivovaru mohla být velmi volná.

V pozdější době, patrně během 18. století, byla na tomto místě postavena přízemní ratejna, na niž dnes ze západu navazují zřejmě také barokní chlévy s placovými klenbami. Novostavba byla orientována mírně odlišně než starší sklep, což zkomplikovalo zakládání a v pozdějších dobách přineslo četné poruchy. Jedno z takových míst je dobře viditelné v půdorysu sklepa, jehož jihovýchodní roh je seseknut jižní obvodovou zdí ratejny. V tomto místě dříve došlo k havárii obvodové zdi, která byla znovu dozděna. Na fasádě je v tomto místě viditelná dvojice vynášecích

záklenků, umístěná těsně nad terénem. Menší, níže položený, je zhotoven z cihel, větší z kamene. Pod nimi je už nově dozděné zdivo. Lze se tak oprávněně domnívat, že jihovýchodní roh sklepa původně zasahoval přímo do obvodové zdi a vytvářel tak konstrukčně slabé místo, nad nímž bylo potřeba provést statické opatření v podobě vynášecích záklenků. Právě zde se pak po letité neúdržbě během druhé poloviny 20. století díky zatékání ze dvora zeď vyvalila a strhla s sebou část klenby nad ústím vstupní šíje do sklepa. Šíje ze sklepa byla původně zahnutá a ústila v obytném prostoru ratejny. Toto řešení však bylo provozně poněkud nešikovné, takže při pozdějších stavebních úpravách interiéru počátkem 19. století byla narovnána směrem do síně. Dodatečně vložená je i příčka oddělující komoru při východním štítu. Pochází patrně z druhé poloviny 18. století.

Jako ratejna sloužil objekt až do poloviny 19. století. Poslední písemné zmínky jsou evidovány k rokům 1862/63. Co se dělo až do roku 1882, kdy byl objekt přestavěn na skladiště se seníkem, není jasné. Dendrodatování jednoho z trámů stropu nad zvýšeným přízemím ukázalo letopočet skácení 1868 (na koncích jsou k tomuto prvku připevněna železná táhla, která jsou zazděna ve zdivu patra). Vzorek však pochází z konstrukce, v níž se nachází značné množství druhotně použitého materiálu, není proto příliš průkazný. Tento strop se navíc nachází i v místech, kde se nacházela klenba černé kuchyně a schodiště na půdu, s nímž by kolidoval. Vzniká tak úsek dvaceti let, kdy není jisté, jestli ratejna ještě byla v provozu, nebo už byla zrušena a dispozice vybourána.

Stavba patra v roce 1882 typologií i řemeslným provedením navazovala na patro nad sousedními chlévy, které vzniklo o rok dříve. V jeho obvodovém zdivu byla vyzděna velká okna a při jejich vnějším líci byly zřízeny drážky, snad pro pevné dřevěné okenice. Od tohoto řešení se však ještě v průběhu stavby upustilo a již připravené drážky byly zaomítnuty.

K dalším stavebním úpravám došlo na přelomu století, konkrétně kolem roku 1903. Tehdy byl do patra, původně otevřeného do krovu, vložen nový trámový strop se středovým průvlakem. Prostor podkroví byl patrně také zamýšlen jako skladovací, protože do něj bylo zřízeno pohodlné schodiště a byly vyřezány ty vazné trámy, které překážely v pohybu. Také okna doznala velkých změn. Byla znatelně zmenšena a posunuta směrem dolů. Do zazdívek oken v patře byly výhodně ukotveny trámy nového stropu.

Poslední větší úpravou bylo prohloubení části přízemí a jeho předělení novým vloženým stropem. Trámy vycházely i do otvorů oken, kde byly podepřeny zazděnými profily I. Tento strop je zhotoven již z řezaného dřeva, přivezeného patrně po železnici, a nese četné epigrafické památky a vzkazy. Podle typu ručního písma, použitého na označení rozměrů a místa vykládky došlo k této úpravě patrně během prvních tří desetiletí 20. století.

V pozdější době docházelo hlavně k devastaci objektu. Omítky v interiéru byly poškozené vlhkostí a foukáním obilí, do zdiva zatékalo v různých úrovních a to se v konstrukčně citlivých místech začalo vyvalovat. Současný vlastník ale o objekt pečuje a vzniklé škody postupně napravuje.

Inventarizační práce ve velké sýpce

Dendrochronologické datování vybraných dřevěných prvků a řada nálezových situací ukazují na fakt, že dnešní budova vznikla přestavbou staršího objektu. Strom pro náročně vyřezávaný dubový sloup ve středové stolici v přízemí byl skácen v rozmezí let 1609/1610, další sloupy, které ze všeho nejvíce připomínají jeho neumělé tvarové napodobeniny, pocházejí z 90. let 17. století. Přízemí má také znatelně nižší konstrukční výšku než patro. V jihozápadním nároží patra a v západní stěně se také nacházejí spáry po zrušených špaletách starších oken, které měly jiný rozvrh než okna dnešní. Na špaletách lze pozorovat souvrství vápenných nátěrů, takže toto stavební řešení bylo jistě používáno řadu let. Hlavním tématem této části diplomové práce však byla inventarizace otvorových výplní a vybraných konstrukčních prvků. Do seznamu byly zahrnuty všechny typy oken, dveří a otvorů se zbytky vybavení. Dále dva typy sloupů v přízemí (z nich byla sejmuta profilace) a sloupy v patře. Vše bylo zpracováno do podoby inventárních karet.

7. Použité zdroje

Prameny:

Stavebně historický průzkum tvrze ve Velkých Horkách, doc. Ing. Michael Rykl, PhD. a kolektiv, Praha.

Částečné analogové zaměření fasád areálu, Ing. arch. Miloš Synovec

Historická rešerše k dějinám tvrze a dvora, Mgr. Eliška Nová, leden 2009

Dendrochronologické datování vybraných prvků, Ing. Tomáš Kyncl, duben 2014.

Literatura:

BALÍK, M., SOLAŘ, J. 100 tradičních stavebních detailů, ochrana proti vodě. Praha: Grada 2011.

GIRSA, V., HANZL, M. Typologie obnovy. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011.

NEUMANN, D. a kol.: Stavební konstrukce I. Bratislava: JAGA, 2005

NEUMANN, D. a kol.: Stavební konstrukce II. Bratislava: JAGA, 2006

ŠKABRADA, J. Konstrukce historických staveb. Praha: Argo, 2003.

ŠTUMPA B, ŠEVCŮ O. 100 osvědčených stavebních detailů, Zednictví. Praha: Grada, 2011.

ŠTUMPA B, ŠEVCŮ O. 100 osvědčených stavebních detailů, Tradice z pohledu dneška.

Praha: Grada, 2010.

ŠTUMPA B, ŠEVCŮ O., LANGNER, J. 100 osvědčených stavebních detailů, Klempířství a pokrývačství

Praha: Grada, 2011.

VINÁŘ, J. Historické krovy. Praha: Grada Publishing a.s., 2010.

Poděkování:

Velké poděkování patří majiteli tvrze a dvora, panu Michalu Paulovi, za vstřícnost, s jakou mi poskytl prostor pro zpracování mé diplomové práce a za zájem o její průběžné výsledky. Nemenší díky směřují i ke správcovému areálu, manželům Vágnerovým, kteří mne nejen vždycky ochotně všude pustili, ale poskytli i náradí v takových chvílích, jako bylo třeba odmontovat starý zvonek, z nálezové situace.

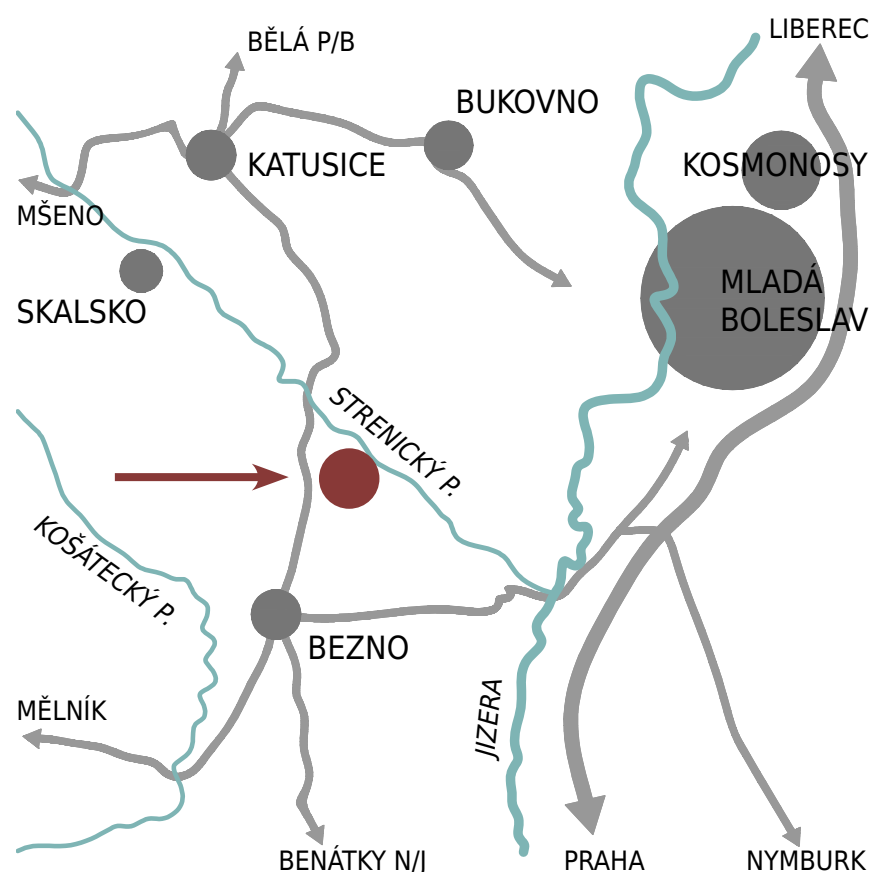
Ráda bych také poděkovala docentu Michaelu Ryklovi a profesorovi Václavu Girsovi za odborné vedení a konzultace ve škole i v terénu, za ochotu a velkorysost, bez níž by zpracování tak rozsáhlého areálu bylo o mnoho těžším břemenem.

Poděkování si zaslouží i moji spolužáci a kamarádi za neformální zpětnou vazbu, návody a vzory. Děkuji všem, kdo v prosinci vyrazili na exkurzi do areálu dvora, která shodou náhod připadla na mé pětadvacáté narozeniny. Lepší oslavu s dálkoměrem v ruce a grogem v termosce jsem si ani nemohla přát. Dále děkuji svým blízkým za organizační, logistickou, hmotnou a obecně lidskou podporu. Tátovi za půjčování auta, špachtlí, kladívek a dvoumetrů. Svému bratrovi, bez jehož speciálních pracovních bot by mi v lednu v těch mínus dvanácti asi umrzly nohy.

Největší dík ale patří zbylým dvěma členům zaměřovacího (a podle okolností i živelně průzkumnického) týmu – mému příteli, Lukáši Havlanovi, který se nebál přeskolit z programátora na zapisovatele mnou naměřených rozměrů a vytrvalého statistu s metrem v ruce. A také Vojtovi Černému, bez jehož odborné pomoci by se nepodařilo zaměřit velkou sýpku tak efektivně a rychle.

ÚVOD

TVRZ A DVŮR VELKÉ HORKY SE NACHÁZÍ NA OSTROŽNĚ NAD ÚDOLÍM STRENICKÉHO POTOKA, JEHOŽ JMÉNO NESE I ZDEJŠÍ MIKROREGION. STRENICKÝ POTOK PRAMENÍ POD ÚPATÍM VRÁTENSKÉ HORY U MŠENA A VLÉVÁ SE DO ŘEKY JIZERY NA JEJÍM PRAVÉM BŘEHU U OBCE KRNSKO. VAZBY ÚZEMÍ OKOLO POTOKA SAHAJÍ DESÍTKY KILOMETRŮ DALEKO, V PŘÍPADĚ PŘIHLÉDNUTÍ I K DŘÍVĚJŠÍM MAJETKOVÝM VZTAHŮM MÍSTNÍ VRCHNOSTI I STOVKY KILOMETRŮ.

PRO ÚČELY DIPLOMNÍHO SEMINÁŘE A DIPLOMOVÉ PRÁCE BYL Z TOHOTO ROZSÁHLÉHO ÚZEMÍ PO ZEVRUBNÉ ANALÝZE VYBRÁN VÝSEK, KTERÝ JE PŘIBLIŽNĚ VYMEZENÝ SÍDLY BEZNO, SKALSKO, KATUSICE A BUKOVNO. KONCEPCE, JAK PRACOVAT S KRAJINOU A JEJÍMI OBYVATELI V TOMTO VÝSEKU, BYLA ZPRACOVÁNA V RÁMCI VOLITELNÉHO ATELIÉRU POD VEDENÍM doc. Ing. arch. MIROSLAVA ČIKÁNA. TATO KONCEPCE JE V DIPLOMNÍM SEMINÁŘI PŘEJATA A V DIPLOMOVÉ PRÁCI BUDE DÁLE ROZPRACOVÁNA PRO ÚČELY ZAPOJENÍ TVRZE A DVORA VELKÉ HORKY DO KRAJINY I SÍDELNÍ STRUKTURY.

ŠIROKÉ ROVINY GEOLOGICKÉHO CELKU ČESKÁ KŘÍDOVÁ TABULE JSOU ROČLENĚNY HLUBOKÝMI ZÁŘEZY POMĚRNĚ VODNATÝCH POTOKŮ, ÚSTÍCÍCH DO JIZERY A DO LABE. DOBŘE PROPUSTNÉ PODLOŽÍ Z PÍSKOVců A SLÍNOVCŮ JE PŘÍČINOU, PROČ JE NA TĚCHTO ROVINÁCH POMĚRNĚ SUCHO - VEŠKERÉ SRÁŽKY SE VSÁKNOU A PO CESTĚ SOUVRVSTVÍMI USAZENIN VYTÉKAJÍ V PODOBĚ VYDATNÝCH PRAMENŮ PŘÁVĚ Z BOKŮ A DNA POTOČNÍCH ÚDOLÍ. PRVOTNÍ OSÍDLENÍ SE PROTO SOUSTŘEDILO HLAVNĚ NA ROZHRANÍCH MEZI ROVINAMI A ÚDOLÍMI (JAK JE DODNES PATRNÉ U ŘADY VSÍ PŘÁVĚ KOLEM STRENICKÉHO POTOKA). VĚTŠÍ OSÍDLENÍ V TĚCHTO ROVINÁCH JE KVŮLI NEDOSTATKU POVRCHOVÉ VODY SPÍŠE VÝJIMKOU, ROZVÍJEJÍCÍ SE MĚSTEČKA ŘEŠILA TENTO PROBLÉM NEJDŘÍVE HLUBOKÝMI STUDNĚMI (KATUSICKÁ MĚLA AŽ 80m HLOUBKY) A OD PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ VODOVODY.

BOHATSTVÍ ZDEJŠÍHO KRAJE PLYNULO A PLYNE PŘEDEVŠÍM Z VELMI ÚRODNÝCH PŮD BEZENSKA, KDE SE NACHÁZÍ JEDNY Z NEJKVALITNĚJŠÍCH ČERNOZEMÍ VE STŘEDOČESKÉM REGIONU. VELMI DOBŘE SE ZDE DAŘÍ CUKROVÉ ŘEPĚ, ALE I OBI LNINÁM.

PRŮMYSL BYL VŽDY ZASTOUPEN SPÍŠE SPORADICKY A VĚTŠINOU SE ZABÝVAL ZPRACOVÁNÍM A DALŠÍ DISTRIBUCÍ ZEMĚDĚLSKÝCH PLODIN (CUKROVAR V DOLNÍM CETNĚ, PIVOVAR V PODKOVÁNÍ, OSEVNÍ PODNIK BEZNO) A V 2. POLOVINĚ DVACÁTÉHO STOLETÍ ZČÁSTI ZANIKL (CUKROVAR V DOLNÍM CETNĚ SKONČIL V ROCE 1957, ŘEPAŘSKÁ VLAKOVÁ TRATĚ CHOTĚTOV-SKALSKO BYLA ZRUŠENA V ROCE 1974).

ZEMĚDĚLSKÝ CHARAKTER DODNES URČUJE OSUD KRAJE. ROVINY JSOU OBHOSPODAŘOVÁNY PŘEDEVŠÍM VE VELKÝCH LÁNECH O VÝMĚRÁCH DOSAHUJÍCÍCH DESÍTEK HEKTARŮ, V ČÁSTI ÚZEMÍ JSOU DOCHOVÁNY ZBYTKY STARŠÍCH PLUŽIN. URČITÁ FORMA VELKOPLOŠNÉHO HOSPODAŘENÍ ZDE MÁ TRADICI UŽ OD DOB BAROKNÍCH VELKOSTATKŮ. PŘESTO NENÍ ZNÁMO, ŽE BY TOTO VRCHNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ ZA CELÁ STALETÍ NĚJAK VÝRAZNĚJÍ POŠKODILO KRAJINU, COŽ SE O DNEŠNÍCH PRAKTIKÁCH BOHUŽEL ŘÍCI NEDÁ. JE TOTIŽ VELMI PRAVDĚPODOBNÉ, ŽE VELKÉ POZEMKY, JAK JSOU ZAKRESLENY V HISTORICKÝCH KATASTRÁLNÍCH MAPÁCH, BYLY VE SKUTEČNOSTI ROZDĚLENY MEZI VÍCE ZEMĚDĚLSKÝCH KULTUR A KRAJINA TAK MOHLA BÝT POMĚRNĚ PESTRÁ. JEŠTĚ V POLOVINĚ 19. STOLETÍ ZDE EXISTOVALY I DROBNÉ LESÍKY V POLÍCH, KAM SE MOHLA SCHOVAT ZVĚŘ.

DNEŠNÍ KRAJINA JE DÍKY VSTUTKU IMPOZANTNÍM POLÍM NEPOMĚRNĚ CHUDŠÍ A MNOHEM HŮŘE PROSTUPNÁ, PROTOŽE VEDLE SILNIC ZDE EXISTUJE JEN NUTNÉ MINIMUM POLNÍCH CEST A MEZÍ. ZÁŽITKY JAKO VYNUCENÉ PĚŠÍ CESTOVÁNÍ PO ZDEJŠÍCH FREKVENTOVANÝCH KOMUNIKACÍCH I. A II. TŘÍDY Z DŮVODU ABSENCE JINÝCH TRAS, JSOU VSKUTKU NEZAPOMENUTELNÉ.

VELMI DŮLEŽITOU A PROTO NEPOMINUTELNOU PŘÍČINOU VELKÝCH POLÍ JE SKUTEČNOST, ŽE V ČESKÉ REPUBLICE HOSPODAŘÍ NA PŮDĚ PŘEVÁŽNĚ NÁJEMCI, AŽ UŽ JSOU TO SOURKOMÍ ZEMĚDĚLCI PRACUJÍCÍ NA VĚTŠÍCH VÝMĚRÁCH, NEBO ZEMĚDĚLSKÉ SPOLEČNOSTI (SOUCASNÁ ZEMĚDĚLSKÁ DRUŽSTVA SVÝM ČLENŮM ZA JEJICH PŮDU TAKÉ PLATÍ NÁJEM). PŘÍČINOU JE KOLEKTIVIZACE TRADIČNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ, KTERÁ PROBĚHLA V 50. LETECH A NÁSLEDNÝ PŘESUN ČÁSTI OBYVATEL VENKOVA ZA PRACÍ DO MĚST. RODINY VLASTNÍKŮ NEZŘÍDKA ZTRATILY KONTAKT SE SVOJÍ PŮDOU, AŽ UŽ KVŮLI STÁTEM ORGANIZOVANÝM REPRESÍM PROTI TAKZVANÝM KULAKŮM, ČI DÍKY POSTUPUJÍCÍ MECHANIZACI DRUŽSTEVNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ, KTERÁ PŘINESLA NIŽŠÍ POTŘEBU PRACOVNÍCH SIL. SOUCASNÍ VLASTNÍCI MNOHDY VNÍMAJÍ VLASTNICTVÍ PŮDY SPÍŠE JAKO PŘÍTĚŽ A PROTO BUĎ HLEDÁJÍ KUPCE, NEBO NÁJEMCE, JEHOŽ ZHUSTA JEDINOU POVINNOSTÍ JE ZAPLATIT JEDNOU ROČNĚ NÁJEM. TAKOVÉMU VLASTNÍKU JE PAK LOGICKY LHOSTEJNO, KDO A JAK NA JEHO MAJETKU HOSPODAŘÍ A JESTLI SE K NĚMU NÁLEŽITĚ CHOVÁ, COŽ NÁJEMCE SVÁDÍ K POUHÉMU VYTĚŽOVÁNÍ PLODÍCIHO POTENCIÁLU PŮDY A PODCEŇOVNÍ TRVALÉ PÉČE O PŮDNÍ FOND. DŮSLEDKEM TAKOVÉHO JEDNÁNÍ JE PAK JEDNAK VODNÍ I VĚTRNÁ EROZE, ALE I UTUŽOVÁNÍ PROFILU PŮDY (TO JE ZPŮSOBENO NADMĚRNÝM POJÍŽENÍM TĚŽKOU TECHNIKOU, NEDOSTATEČNOU ORBOU A MALÝM PODÍLEM NAVRÁCENÉ PEVNÉ SLOŽKY, TEDY PŘEDEVŠÍM ZAORÁVANÉ SLÁMY A HNOJE), NESCHOPNOST UDRŽET VLÁHU A OCHUZENÝ PŮDNÍ EDAFON (SLOŽITÉ SPOLEČENSTVÍ DROBNÝCH PŮDNÍCH ORGANISMŮ, KTERÉ SE VÝZNAMNĚ PODÍLEJÍ NA ÚRODNOSTI).

HLAVNÍM CÍLEM DIPLOMOVÉ PRÁCE V ROVINĚ ŠIRŠÍCH VZTAHŮ BY PROTO MĚLO BÝT ÚČINNÉ ZAKOTVENÍ TVRZE A DVORA DO KRAJINY FORMOU ŘEŠENÍ BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍCH POLNOSTÍ, PASTVIN, CEST A STEZEK A DO OKOLNÍ SÍDELNÍ STRUKTURY FORMOU VHODNÉ NÁPLNĚ AREÁLU, PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ A NABÍDKY PRODUKOVANÝCH SUROVIN, SLUŽEB I SPOLEČENSKÝCH JEVŮ.

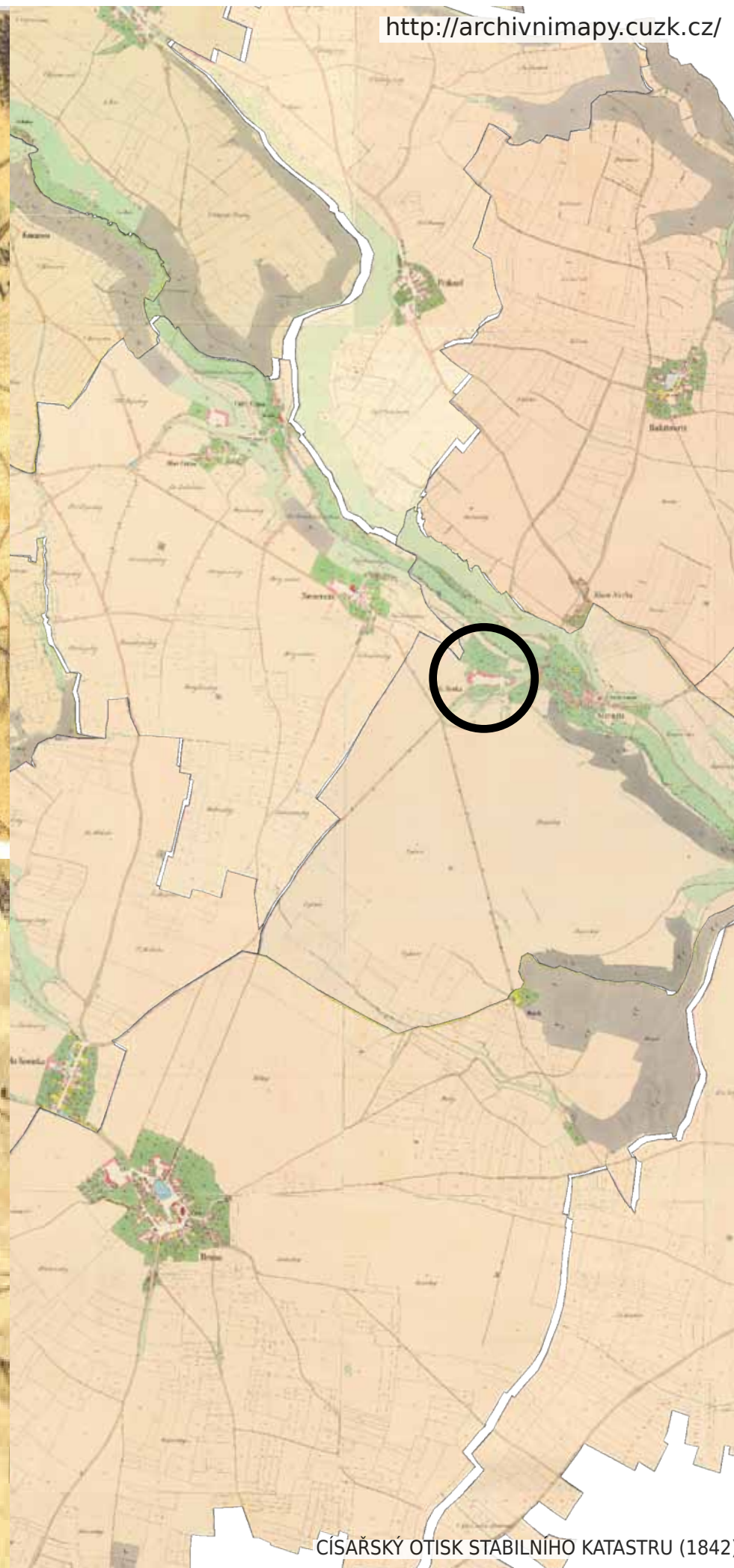
ORTOFOTO SOUČASNÉ KRAJINY

TVRZ A DVŮR

1. VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ (JOSEFSKÉ), 60. LÉTA 18. STOLETÍ

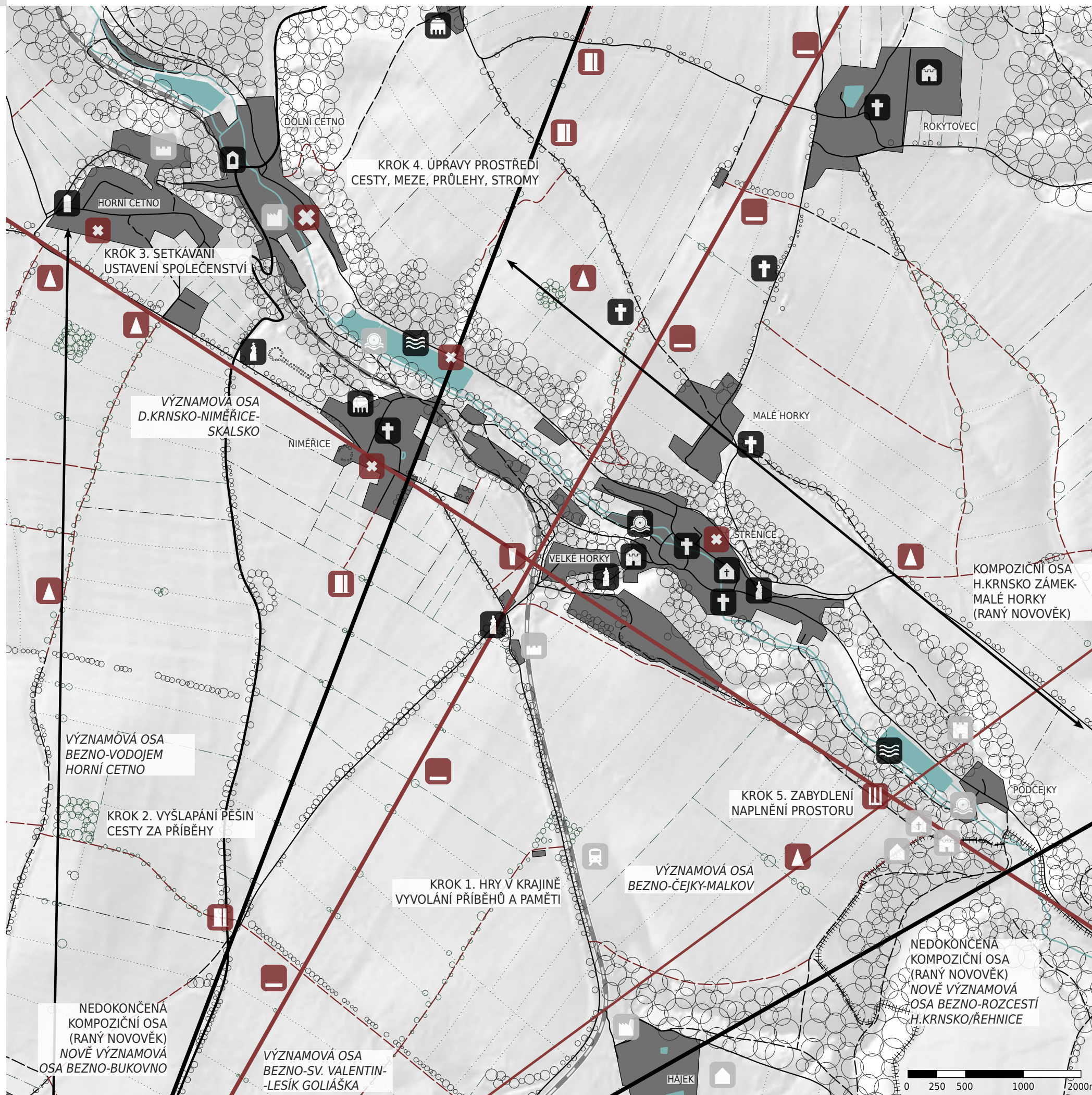

CÍSAŘSKÝ OTISK STABILNÍHO KATASTRU (1842)

3. VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ (FRANTIŠKO-JOSEFSKÉ), 70. LÉTA 19. STOLETÍ

NÁVRH ÚPRAVY USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY VE VÝŘEZU
O VELIKOSTI 1240 ha (12,4 km²)

PŘEHLED HLAVNÍCH BODŮ:

ZÁMĚRY:

- HLAVNÍ - STABILIZOVAT A ŠETRNĚ ROZVÍJET PROSTŘEDÍ
- DÍLČÍ - ZMENŠIT ZRNITOST PROSTŘEDÍ, UČINIT HO OBYVATELNEJŠÍM

VÝCHODISKA:

- SÍDLA UZAVŘENÁ VŮČI OKOLÍ
- VYPRÁZDNĚNÁ KRAJINA
- VZÁJEMNÉ ODLOUČENÍ, APATIE
- TOTÁLNÍ EKONOMIZACE NA ÚKOR EKOLOGICKÉ, SOCIÁLNÍ I DUCHOVNÍ STABILITY

POSTUP:

- REVIZE A OBNOVA FYZICKÉ, SOCIÁLNÍ A DUCHOVNÍ STRUKTURY
- VZÁJEMNÉ ZAPOJENÍ
- PODNÍKENÍ VZNIKU NOVÝCH ŽÁDOUCÍCH JEVŮ
- VZÁJEMNÁ SYMBIÓZA

PROSTŘEDKY:

DĚJE EXISTUJÍCÍ A VYVOLANÉ:

- HOSPODAŘENÍ
- PŘÍRODA
- VÝROBA
- PODPŮRNÉ SLUŽBY
- VEŘEJNÝ ŽIVOT
- SOUKROMÝ ŽIVOT

NÁSTROJE:

- HRY V KRAJINĚ - HLEDÁNÍ UKOTVENÍ SEBE SAMA
- VYVOLÁNÍ PAMĚTI A PŘÍBĚHŮ
- VYŠLAPÁNÍ PĚŠIN - OPĚTOVNÝ VSTUP DO KRAJINY - UKOTVENÍ V PROSTORU
- SETKÁVÁNÍ - SPOLEČNÉ AKCE → SPOLEČNÝ ZÁJEM → UKOTVENÍ VE SPOLEČENSTVÍ
- ÚPRAVY PROSTŘEDÍ - NAROVNÁNÍ VAZEB V ÚZEMÍ - STABILNÍ A FUNGUJÍCÍ SYSTÉM
- ZABYDLÉNÍ NOVÝCH PODMÍNEK - MÍSTO PRO ŽIVOT VŠECH - LIDÍ, ZVÍŘAT, ROSTLIN, PŘEDKŮ (JSOU ZVOLENY OD PRVKŮ SPÍŠE SYMBOLICKÉ POVAHY, KTERÉ JE SNADNÉ REALIZOVAT, AŽ PO NÁSTROJE VYŽADUJÍCÍ VĚTŠÍ INVESTICE.)

[PŘEVZATO ZE SEMESTRÁLNÍ ATELIÉROVÉ PRÁCE „OKOLÍ STŘENICKÉHO POTOKA,“ ZPRACOVANÉ POD VEDENÍM doc. Ing. arch. MIROSLAVA CIKÁNA]

LEGENDA PRVKŮ A OPATŘENÍ

STÁVAJÍCÍ PRVKY

NAVRŽENÉ PRVKY
OBJEKTY/ZELEŇ

ZANIKLÉ PRVKY

ŽELEZNICE

HLAVNÍ POZ. KOMUNIKACE

VEDLEJŠÍ POZ. KOMUNIKACE

POLNÍ CESTY

MEZE (NEPRŮJEZDNÉ)

PRŮLEHY (PRŮJEZDNÉ)

STROMY

LESÍKY PRO ZVĚŘ (VELIKOST 1,5-12 ha)

VÝZNAMOVÁ LINIE NADMÍSTNÍ
HODNOTY

VÝZNAMOVÁ LINIE MÍSTNÍ
HODNOTY

KOSTEL/KAPLE
S VÝZN. KOSTELA

VÝKLENKOVÁ
KAPLE

SOCHA SVĚTCE

BOŽÍ MUKA

ZÁMEK

TVRZ

HRAD

VÝROBA

PIVOVAR

ZEMĚDĚLSKÁ
VÝROBA

OBORA

VĚŽOVÝ
VODOJEM

ŽELEZNICE

VODNÍ MLÝN

VODNÍ NÁDRŽ

OSÍDLENÍ PŘED
STŘEDOVĚKEM

OSADA

VĚŽ. VODOJEM
STRENICE

KOSTEL POD
ŠÍRÝM NEBEM

VODOROVNÁ
VYTÝČKA

SVISLÁ VYTÝČKA

VYTYČOVACÍ
MOHYLA

OHNIŠKO DRÚZY
OBCÍ

MÍSTNÍ OHNIŠKO
OBCE

KONCEPT ŘEŠENÍ

TÉMA BYLO ŘEŠENO V IDEÁLNÍ ROVINĚ S VÝHLEDEM DO VZDÁLENĚJŠÍ BUDOUCNOSTI. SNAŽÍ SE REFLEKTOVAT ZMĚNY, KTERÉ MOHOU V BUDOUCNU PRAVDĚPODOBNĚ NASTAT. Z TOHO VYCHÁZEJÍ ZÁKLADNÍ OKRUHY FUNKČNÍ NÁPLNĚ:

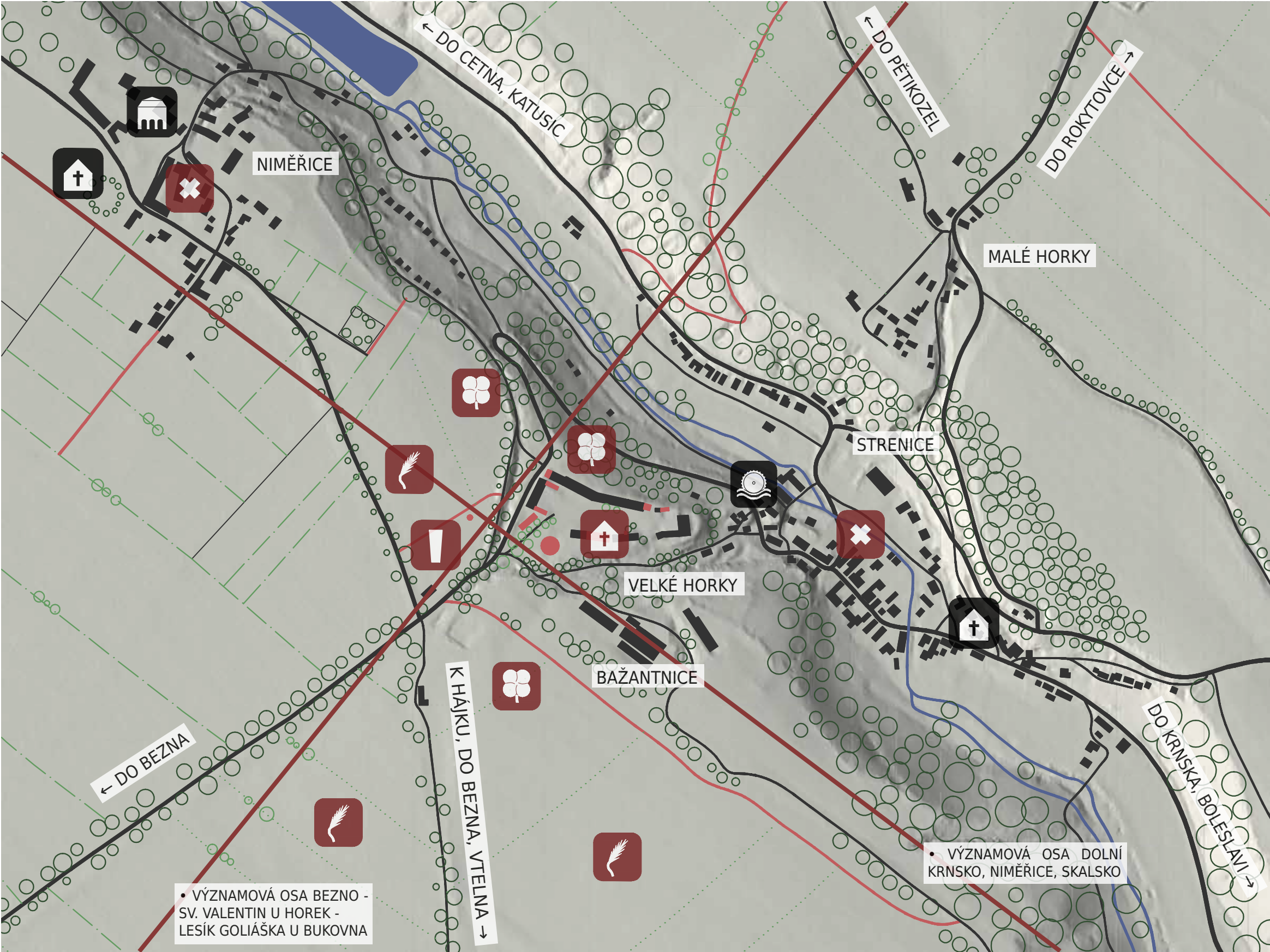
- 1.) *VZESTUP STABILIZUJÍCÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ* - VZHLEDEM KE STAVU, V JAKÉM SE SOUČASNÁ KRAJINA NACHÁZÍ A K FAKTU, ŽE ZEMSKÉ KLIMA PRÁVĚ PROCHÁZÍ OBDOBÍM NEKLIDU, BUDE TŘEBA POSILOVAT STABILITU PROSTŘEDÍ, ABY SE S NÁHLÝMI ZMĚNAMI SNÁZE VYROVNALO A VYTVÁŘELO SI ZÁSObY ŽIVIN A VLÁHY PRO HUBENĚJŠÍ OBDOBÍ
- 2.) *ZKRACOVÁNÍ ZÁSObOVACÍCH TRAS, LOKÁLNÍ ZDROJE* - PŘEDPOKLÁDANÝ DALŠÍ RŮST CEN ENERGIÍ A POHONNÝCH HMOT POVEDE K UPŘEDNOSTŇOVÁNÍ KOMODIT, KTERÉ LZE SEHNAT CO NEJBLIŽE; POPTÁVKA PŘÍMO V MÍSTĚ VYTVÁŘÍ STABILNÍ ZÁKLAD PRO OPĚTOVNÝ ROZVOJ LOKÁLNÍ VÝROBY (CO SE V MÍSTĚ VYPRODUKUJE, SE TAMTĚŽ SPO-TŘEBUJE, DOVÁŽET SE VYPLATÍ JEN TO, CO NENÍ K DISPOZICI)
- 3.) *STÁRNUtÍ POPULACE, ROSTOUcÍ POČET AKTIVNÍCH SENIORŮ I OSAMĚLE ŽIJÍCÍCH LIDÍ* - SLOŽITÁ PROBLEMATIKA BUDOUCÍCH PENZÍ A DOBY, KDY SI ČLOVĚK BUDE MOCI DOVOLIT JÍT NA ODPOČINEK A ZA JAKÝCH PODMÍNEK

- Z TĚCHTO PŘEDPOKLADŮ VYCHÁZÍ IDEOVÝ I STAVEBNÍ PROGRAM:
- TVRZ A DVŮR BUDOU POJATY JAKO MODERNÍ STATEK - SÍDLO KOMUNITY
 - STATEK: ZEMĚDELSKÁ ČÁST S NÁPLNÍ V PODOBĚ ŠETRNÉHO HOSPODAŘENÍ, CHOVU DOBYTKA PRO VLASTNÍ POTŘEBU
 - PRODUKCE POTRAVIN, ALESPŮŇ ČÁSTEČNÁ SOBĚSTAČNOST
 - CHOV KONÍ: USTAJOVÁNÍ A PÉČE ZA ÚPLATU, VLASTNÍ KONĚ PRO VYJÍŽDKY

- A
- POSKYTOVÁNÍ HIPOTERAPIE
- *SÍDLO KOMUNITY*: PENSION PRO AKTIVNÍ SENIORY, KTERÍ SE MOHOU PODÍLET NA PROVOZU STATKU, NEBO SE VĚNOVAT JINÉ SPOLEČNĚ DOMLUVENÉ ČINNOSTI → KOMU-NITA SI ALESPŮŇ ČÁSTEČNĚ VYDĚLÁVÁ VLASTNÍ PRACÍ A NENÍ TOLIK ZÁVISLÁ NA SUB-VENCÍCH (PENZÍCH) ZVENČÍ, ČI VLASTNÍCH ÚSPORÁCH
 - ALTERNATIVNÍ TRÁVENÍ STÁŘÍ PRO SENIORY SE VZTAHEM K VENKOVU
 - OTEVŘENOST: VŮČI NÁVŠTĚVNÍKŮM, PODNĚTŮM ZVENČÍ, PŘÍCHOZÍM I ODCHOZÍM
 - ÚČAST NA VEŘEJNÉM ŽIVOTĚ V REGIONU, AKTIVNÍ UTVÁŘENÍ OKOLNÍHO PROSTŘEDÍ
 - Kladný VLIV VĚKU ÚMĚRNÉ FYZICKÉ I DUŠEVNÍ PRÁCE NA KONDICI A ZDRAVÍ
 - POCIT UŽITEČNOSTI, SMYSL ŽIVOTA, HLEDÁNÍ NOVÝCH CÍLŮ

- STAVEBNÍ PROGRAM:
- PENSION PRO AKTIVNĚ ZAMĚŘENÉ SENIORY
 - USTÁJENÍ KONÍ, ZÁZEMÍ PRO JEZDECKÉ VYJÍŽDKY, VOLTÍŽ, LONŽOVÁNÍ...
 - SAMOZÁSObENÍ VYBRANÝMI POTRAVINAMI Z VLASTNÍCH POLNOSTÍ, ZÁHONŮ A CHO-VŮ
 - KAPACITY PRO STRAVOVÁNÍ I KRÁTKODOBÉ UBYTOVÁNÍ (NÁVŠTĚVY)
 - PROSTORY PRO ZAJIŠTĚNÍ SPRÁVY A CHODU AREÁLU
- AUTORCE NENÍ ZNÁMO, ŽE BY SE PODOBNĚ ZAŘÍZENÍ NACHÁZELO V BLIŽŠÍM ČI VZDÁ-LENĚJŠÍM OKOLÍ. V DOLNÍM CETNĚ JE KLASICKÝ DOMOV SENIORŮ, ZEMĚDĚLSTVÍ V TOM-TO KRAJI PROVOZUJÍ VĚTŠINOU VELKOPODNIKY.

VÝŘEZ OKOLÍ DVORA V M 1: 5000 - ROZVRH PRVKŮ V KRAJINĚ A PLOCH, OBHOSPODAŘOVANÝCH ZE DVORA

- STÁVAJÍCÍ PRVKY
- NAVRŽENÉ PRVKY - OBJEKTY (STAVBY, CESTY)
- NAVRŽENÉ PRVKY - ZELEŇ (STROMY, MEZE - ČERCHOVANĚ, PRŮLEHY - ČÁRKOVANĚ)
- KOSTEL SV. BARTOLOMĚJE VE STRENICÍCH
KAPLE NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V NIMĚŘICÍCH
- MLÝN VE STRENICÍCH
- ZÁMEK V NIMĚŘICÍCH, SOUKROMÁ REZIDENCE
- NEJBLIŽŠÍ SAMOSPRÁVNÉ OBCE, NEOZNAČENÁ SÍDLA JSOU OSA-DAMI
- NOVÝ VĚŽOVÝ VODOJEM PRO VELKOHORECKÝ DVŮR A STRENI-CE, KONCEPT PŘEJAT ZE ŠKOLNÍ ATELIÉROVÉ PRÁCE „OKOLÍ STRENICKÉHO POTOKA“
- NOVÁ EKUMENICKÁ KAPLE NA VELKÝCH HORKÁCH
- PASTVINY VELKOHORECKÉHO DVORA - cca 10 ha
- POLNOSTI VELKOHORECKÉHO DVORA - VLASTNÍCH cca 60 ha, DALŠÍ LZE PRONAJÍMAT

MALÝ PRŮNIK Z REALITY - SOUČASNÝ MA-JITEL SICE NEVLASTNÍ POZEMKY V BLÍZ-KOSTI DVORA, MÁ VŠAK DOSTATEČNOU VÝMĚRU S DOBROU KVALITOU PŮDY V JI-NÝCH LOKALITÁCH, ZA NIŽ MŮŽE VHODNÉ POLNOSTI A PASTVINY VYMĚNIT.

BLÍZKOST OBHOSPODAŘOVANÝCH POLÍ A PASTVIN JE DŮLEŽITÁ KVŮLI ČASOVÉ EFEK-TIVITĚ A MENŠÍ SPOTŘEBĚ POHONNÝCH HMOT.

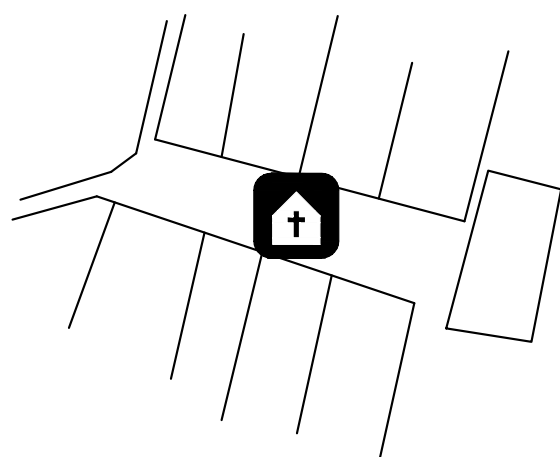
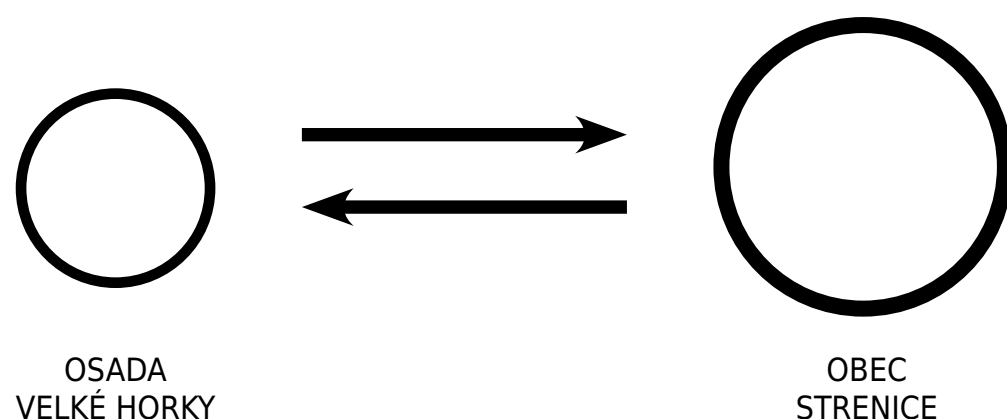

PASTVINY A POLNOSTI JSOU ROZMÍSTĚNY V BLÍZKÉM OKOLÍ DVORA. KRÁTKÁ VZDÁLENOST JE VÝHODNÁ Z DŮVODU VĚTŠÍ ČASOVÉ EFEKTIVITY A MENŠÍ SPOTŘEBY POHONNÝCH HMOT. Z REÁLNÉHO HLEDISKA SOUČASNÝ MAJITEL SICE NEVLASTNÍ POZEMKY V BLÍZKOSTI DVORA, DISPONUJE VŠAK DOSTATEČNOU VÝMĚROU S KVALITNÍ PŮDU V JINÉ LOKALITĚ, ZA NIŽ MŮŽE POTŘEBNÉ POLNOSTI A PASTVINY SMĚNIT.

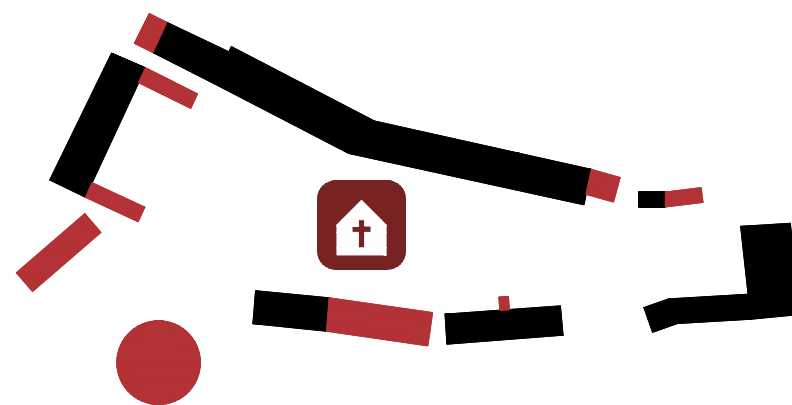
DŮLEŽITÝ JE I VZTAH DVORA K OBCI STRENICE, KTERÉ LEŽÍ V ÚDOLÍ POD NÍM. ORGANISMUS DVORA NEMŮŽE FYZICKY SRŮST S ORGANISMEM OBCE A STÁT SE JEJÍ PŘÍMOU SOUČÁSTÍ, NA TO JE DÍKY TERÉNNÍ KONFIGURACI A DOPRAVNÍ SITUACI PŘÍLIŠ IZOLOVÁN. DOKUD DVŮR NEBYL OPUŠTĚN, DAL SE VZÁJEMNÝ VZTAH SE VSÍ DEFINOVAT JAKO „V ZÁMKU A V PODZÁMČÍ“.

V BUDOUCNU BY SE DVŮR MĚL CHOVAT JAKO OSADA - ŽIJÍ V NĚM LIDÉ, KTERÍ SI ZÁKLADNÍ VĚCI ŘEŠÍ SAMI, ALE VEŘEJNOU SPRÁVU VYKONÁVÁ ZVOLENÁ OBEC. V IDEÁLNÍM PŘÍPADĚ OSADA VYUŽÍVÁ MOŽNOSTI SAMOSPRÁVNÉ VSI A NA OPLÁTKU NĚCO SAMA NABÍZÍ. V TOMTO KONKRÉTNÍM PŘÍPADĚ ZEMĚDĚLSKÉ PLODINY, VLASTNÍ ZPRACOVANÉ PRODUKTY A VÝROBKY. VLASTNÍ SPOLEČENSKÉ AKCE, V JEJICHŽ POŘÁDÁNÍ SE MŮŽE STŘÍDAT S LIDMI Z OKOLNÍCH VSÍ, ČÍMŽ SE POVZBUDÍ POHYB MEZI DNES VZÁJEMNĚ IZOLOVANÝMI SÍDLY.

KDE JE CO NAVZÁJEM VYMĚNIT, TAM ZPRAVIDLA SPOLEČENSKÝ ŽIVOT KVETE.

ZJEDNODUŠENÝ PŮDORYS VRCHOLNĚ STŘEDOVĚKÉ KOLONIZAČNÍ VSI VELKÁ HRAŠTICE (DŘÍVĚ PETROVA LHOTA, PŘÍBRAMSKO) S KOSTELEM UPROSTŘED NÁVSI A SVOBODNICKÝM DVORCEM V JEJÍM ČELE.

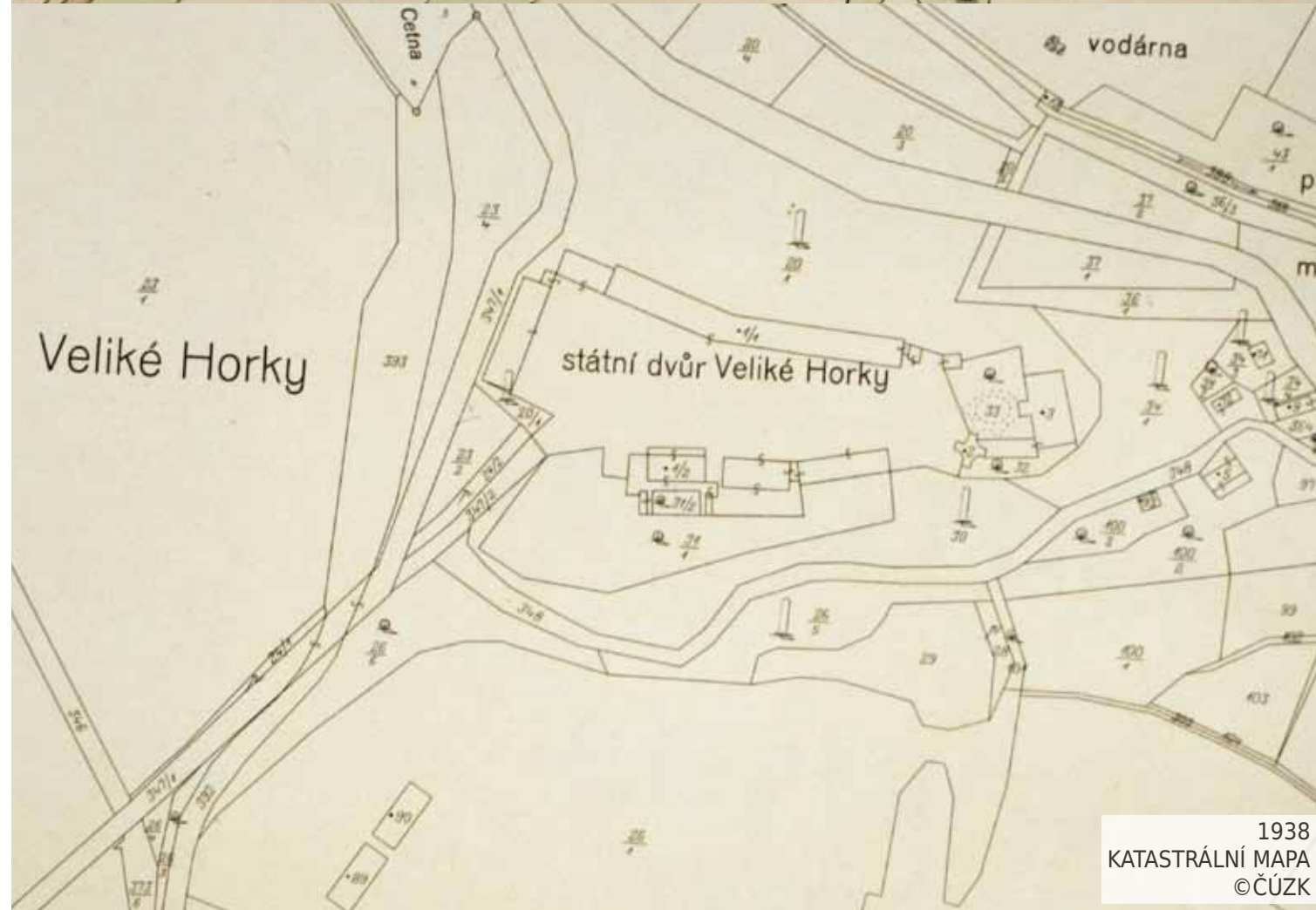
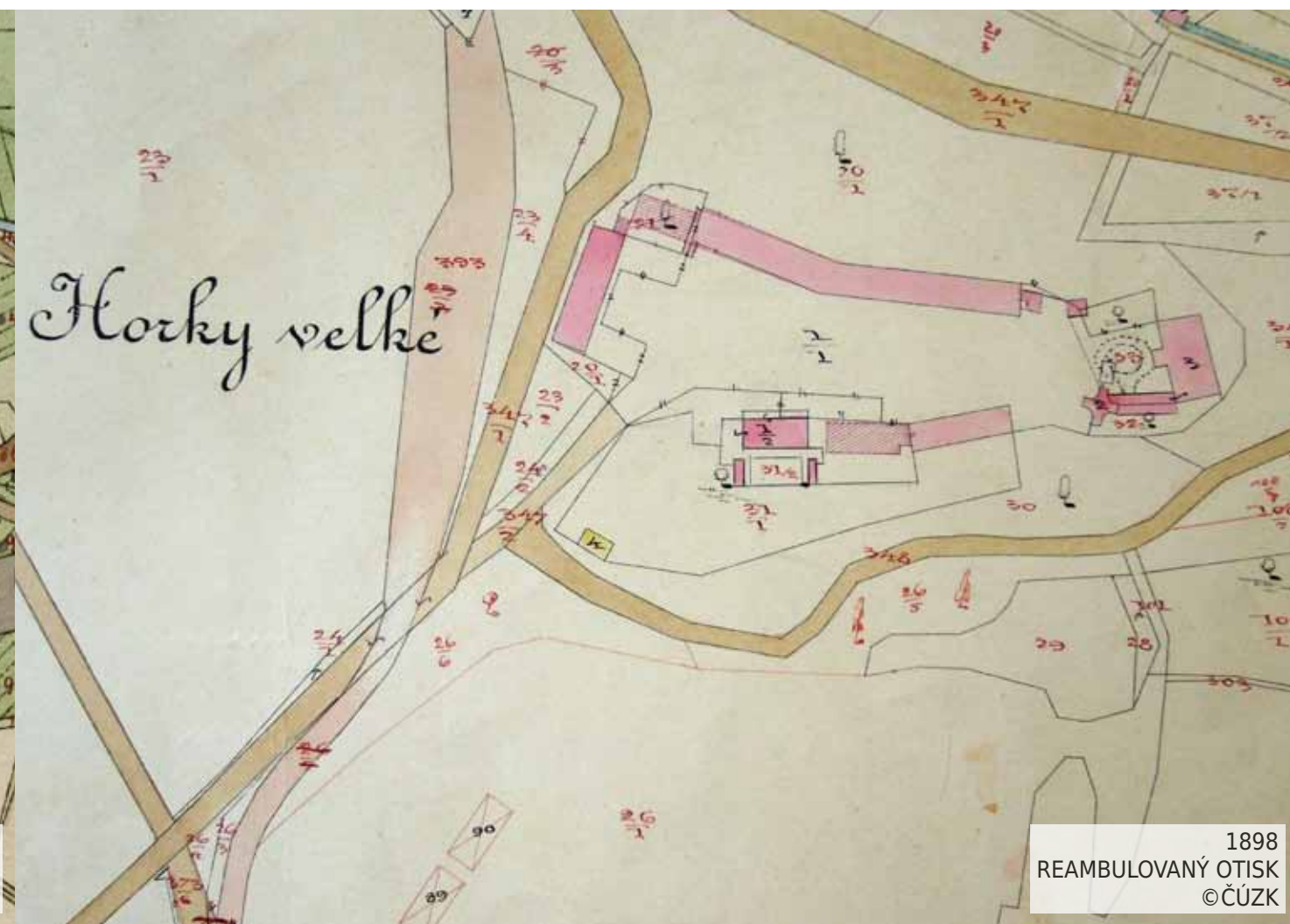
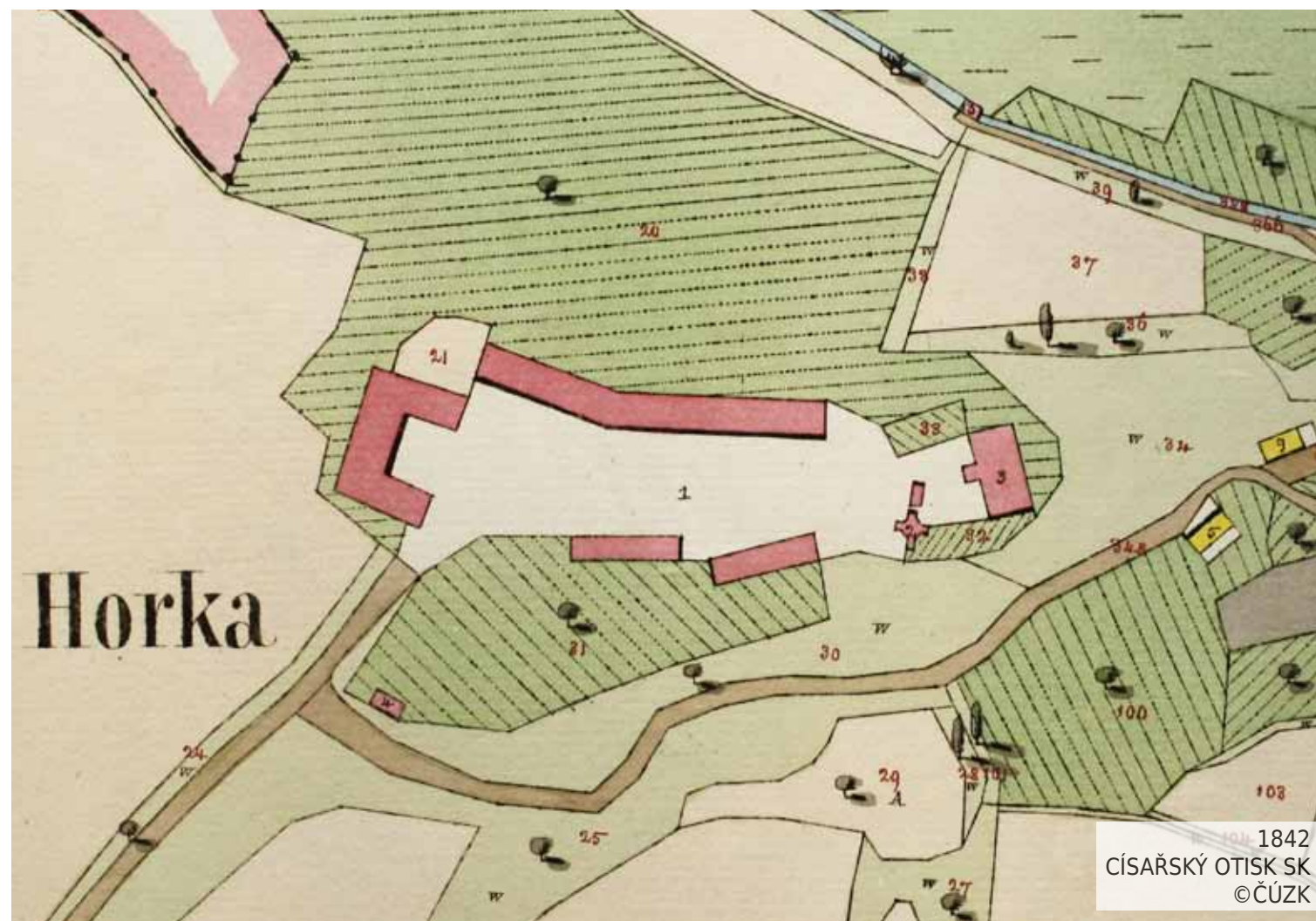
VELKÉ HORKY, DVŮR S TVRZÍ NA KONCI OSTROHU (VPRAVO). PODOBNOST ZÁKLADNÍHO USPOŘÁDÁNÍ JE DOBRĚ VIDITELNÁ, PŘESTOŽE SE JEDNÁ O TYPOLOGICKY NAPROSTO ODLIŠNÉ DRUHY (COŽ S SEBOU NESE ODLIŠNOU ORIENTACI BUDOV A ABSENCI USEDLOSTÍ S PLUŽINOU). DVŮR SE DO URČITÉ MÍRY CHOVÁ JAKO KOLONIZAČNÍ OSADA I Z HLEDISKA SVÉHO PŮDORYSU, BYŤ SE ZE STRANY AUTORKY PŮVODNĚ NEJEDNALO O ZÁMĚR).

STAVEBNĚ - HISTORICKÉ POZNÁNÍ

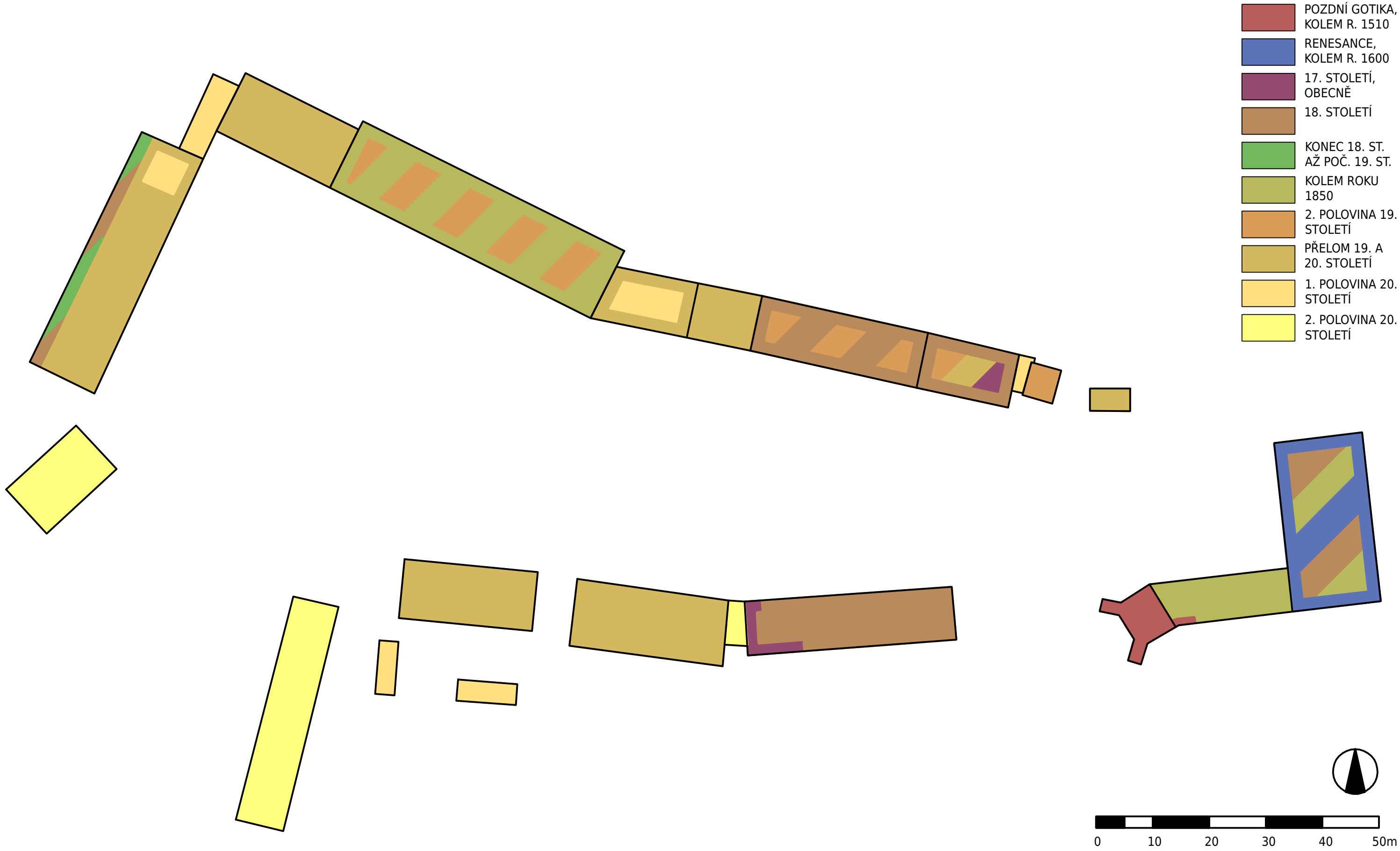

1300	
TVRZ VLASTNÍ VLADYKOVÉ Z HOREK	
	1354 VĚNEK Z HOREK PATRONEM KOSTELA V ČEJKÁCH PRVNÍ ZMÍNKA O PANSKÉM SÍDLĚ
	1500 MEZI 1500 A 1510 (SEDLÁČEK: 1505) STAVBA BAŠTY (ZA KLUSÁKŮ)
PŘED 1510	
ZEMŘEL VÁCLAV KLUSÁK Z KOSTELCE ZBOŽÍ HORECKÉ VYŽENIL SŇATKEM S MARKÉTOU Z HOREK	
	1579 HORKY ZÍSKALA MARKÉTA Z ŘEHNIC
1593	1599 HORKY KOUPII ČISAŘSKÝ RADA MIKULÁŠ GERŠTOF Z MALŠVIC
MARKÉTA HORKY ZAPSALA MANŽELOVI ALBRECHTU ZDEŇKU KAPLÍŘOVI ZE SULEVIC A NA BRODCÍCH	1600
1621	1676 MAJITELEM JAN REINHARD Z VALMERODU
KONFISKACE ZBOŽÍ ZÍSKAL JIŘÍ BENEDIKT BENYK Z PETRSDORFU	1692 SYLVIE KATEŘINA ŠLIKOVÁ, ROZ. ZE VCHYNIC ZÍSKALA PANSTVÍ A STATEK VELKÉ HORKY
1691	
VELKÉ HORKY KOUPII MIKULÁŠ Z KLEBELSBERKA	
1695	
DĚDILI FRANTIŠEK JOSEF ŠLIK A PÁNI ZE VCHYNIC	
1700	
	1740 ZEMŘEL FRANTIŠEK JOSEF ŠLIK ZBOŽÍ ZDĚDIL FRANTIŠEK FERDINAND VCHYNSKÝ ZE VCHYNIC
1744	
HORKY KUPUJE FRANTIŠEK JOSEF PACHTA Z RÁJOVA A NA BEZNĚ PANSTVÍ A STATEK VELKÉ HORKY SPOJEN S BEZNEM	
	1800
DRŽITELÉ HRABATA PACHTOVÉ Z RÁJOVA	
1881	
PANSTVÍ VELKÉ HORKY A BEZNO VE VLASTNICTVÍ C.K. RODINNÉHO FONDU ČISAŘSKÝ MAJETEK	
1900	
	1918 MAJETEK ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU SPRÁVA STÁTNÍCH LESŮ A STATKŮ STÁTNÍ STATEK BEZNO
90. LÉTA 20. STOLETÍ	
HOSPODÁŘSKÝ DVŮR A TVRZ VELKÉ HORKY V SOUKROMÝCH RUKOU	

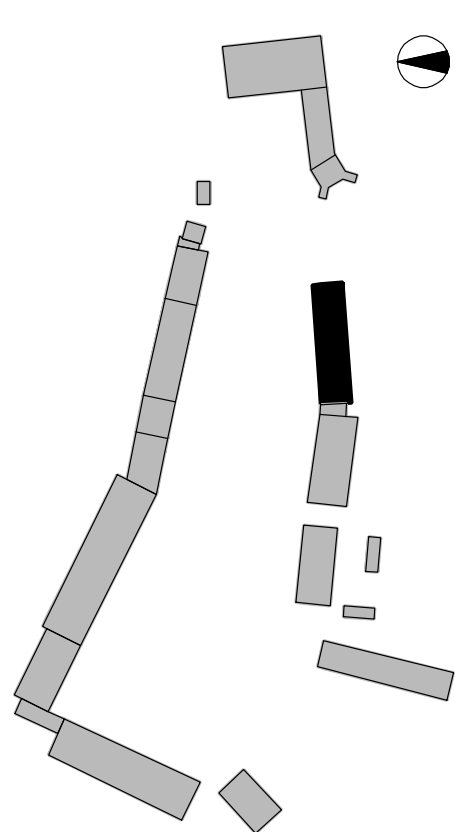
MEZI 1500 A 1510 PŘÍSTAVBA BAŠTY K HRADBĚ A OBYTNÉMU STAVENÍ (OBOJE DNES ZANIKLÉ)	1500 V AREÁLU ZMIŇOVÁNO: ZÁMEK SE ZÁMECKOU KAPLÍ, SKLEP, LOCH, BESÍDKA STODOLA, VELKÁ STODOLA, PIVOVAR (?VE DVOŘE NEBO VE STRENIČÍCH?) ...
KOLEM 1600 NOVOSTAVBA VÝCHODNÍHO KŘÍDLA TVRZE (3 ČASOVĚ ODDĚLENÉ FÁZE)	?1602? LETOPOČET NA SGRAFITU NA VÝCHODNÍ FASÁDĚ
1700 1743/44 NEJSTARŠÍ INVENTÁŘ HOSPODÁŘSKÝCH VĚCÍ ZÁMEK, VE DVOŘE NEROZLIŠOVÁNY BUDOVY	1785 JOSEFSKÝ KATASTR EVIDUJE: ZÁMEK, 3 ZAHRADY PŘI ZÁMKU, PANSKÝ DVŮR S RATEJ- NOU A OVČÍNEM, VINICE, ZAHRADA PŘI DVOŘE, ZAHRADA - ŠAFRÁNICE, DOMICIÁLNÍ DOMEK SE ZAHRÁDKOU
1799 INVENTÁŘ V ZÁMKU: BYT OBROČNÍHO, BYT SADOVÉHO ZAHRADNÍKA, BYT VDovy RUBOSCHIN, DOLNÍ DÍLENSKÁ SVĚTNICE, HORNÍ DÍLNA, PANSKÝ KVELB VE DVOŘE: RATEJNA S DOMOVNÍM SKLEPEM, KRAVSKÝ CHLÉV, KOŇ- SKÁ STÁJ, BYT OVČÁKA, OVČÍN, STODOLA S OSMI VRATY, SÝPKA, HORNÍ KOŇSKÁ STÁJ	1800 1840 PRVNÍ DOCHOVANÁ STAVEBNÍ KNIHA POPIS POPLUŽNÍHO DVORA: RATEJNA SE SKLEPEM, KRAVSKÝ CHLÉV S KRMNOU KOMO- ROU, BYT ŠAFÁŘE SE SKLEPEM MIMO BUDOVU, KOŇSKÁ STÁJ S KOMOROU NA PÍCI, OVČÍN S TRÁMOVÝM STROPEM STODOLA S DVĚMA BOČNÍMI KŘÍDLY, ROBOTNÍ CHLÉV S VOZOVOU KOLNOU, PATROVÁ SÝPKA S MLÉČNÝM SKLEPEM OBYDLÍ ZAHRADNÍKA S CHLÍVKEM A ZAHRADOU POPIS ZÁMKU: STARÝ ZÁMEK V RUINÁCH, BAŠTA (VĚŽ), SKLEP NA BRAM- BORY
1842 POŘÍZEN STABILNÍ KATASTR S CÍSAŘSKÝM OTISKEM	1851/52 HOSPODÁŘSKÝ INVENTÁŘ MÍSTO BYTU ŠAFÁŘE BYT OVČÁKA OVČÍN SE DVĚMA VIKÝŘOVÝMI OKNY NA PŮDU (!)
1844 - 1847 PŘESTAVBA ZÁMKU NA ÚŘEDNICKÉ BYTY	1862/63 OPRAVY ZDIVA V HORNÍ A DOLNÍ MAŠTALI, RATEJNĚ, BAŠTĚ, CHLÉVĚ, OVČÍNĚ, OPRAVY KROVŮ
1848 - 1850 OPRAVY ZADNÍ ZDI RATEJNY A ZDI U ZADNÍCH VRAT OVČÍNA	1869 POSÍLEN KROV OVČÍNA
1853/54 OPRAVA VSTUPNÍ ČÁSTI MLÉČ. SKLEPA KŮLNA NA STRÍKAČKU	1882 PŘESTAVBA RATEJNY NA SÝPKU STAVBA SENÍKU
1856/57 ZŘÍZENÍ VĚTRANÉ PODLAHY V PŘÍZEMÍ SÝPKY	1895 PLÁNY NA STAVBU CHLÉVA A KOMORY NA KRMIVO (FUTTERKAMMER)
1868 KOLNA PŘEMĚNĚNA NA VOLÁRNU	1902 VYSTAVĚN DĚLNICKÝ DOMEK MEZI SÝPKOU A VRATY
1881 VYSTAVĚNO PATRO NAD CHLÉVY (U RATEJNY), ZŘÍZENY ČLEDNÍ BYTY (NEZNÁMO KDE)	1913 PŘESTAVBA KOMORY NA KRMIVO
1894 PŘESTAVBA STODOLY OVČÍN UŽÍVÁN JAKO CHLÉV PRO KRMNÝ DOBYTEK	1918 ÚPRAVY KONÍRNY (ZAZDĚNÍ DVOU DVEŘNÍCH OTVO- RŮ, VYBOURÁNÍ NOVÉHO)
1900 1910 PŘÍSTAVBA CHLÉVA A MLÉKÁRNY V SZ ROHU DVORA	1926 GENERÁLNÍ OPRAVY HOSPODÁŘSKÝCH BUDOV
1915 SOUPIS BUDOV: STODOLY, NOVÝ CHLÉV, KRAVINA, ŘEZÁRNA, CHLÉV A MAŠTAL, MALÁ SÝPKA, KOLNA NA ŽEBŘINY, LEZERVÁT, KOLNA NA KOČÁR, OBYDLÍ PANA SPRÁVCE, BAŠTA, CHLÍV- KY PANA SPRÁVCE, SÝPKA, KOLNA NA UHLÍ, KOLNA NA STROJE, CHLÍVKY ŠAFÁŘOVÝ, BYTY DĚLNÍKŮ, DŘEVNÍKY DĚLNÍKŮ, DVĚ VODÁRNY	1998 - DOSUD UDRŽOVACÍ OPRAVY BUDOV DVORA OPRAVA TVRZE (ZÁMKU)
PŘED 1952 ZŘÍZENÍ PILY	

RÁMCOVÉ VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE DVORA

HOSPODÁŘSKÝ DVŮR A TVRZ VELKÉ HORKY			
INVENTARIZAČNÍ KARTA BUDOVY		B16VS - VELKÁ SÝPKA S MLÉČNÝM SKLEPEM	
CHARAKTER	- zděná obdélná budova s valbovou střechou, částečně podsklepená, patrová		
UMÍSTĚNÍ	- jihozápadní hrana areálu - východní část		
ROZMĚRY	- 36,4 x 9,5 m		
POPIS	- zdivo smíšené - SKLEP: obdélný půdorys, valeně klenutý, přístupný torzem předsklepa, přimknutým k východní části severovýchodní fasády - PŘÍZEMÍ: obdélná prostora s větranou podlahou na pilířcích, členěná vyřezávanými sloupy podpírajícími průvlak - KROV: masivní ležatá stolice se zavětrováním ondřejskými kříži		
DATECE	- počátek 18. století (západní část budovy je možná o něco starší, nebo se během stavby mohl měnit plán)		
STAV	- zdivo v dobrém stavu, některé skarpy v ext. se odlučují - stav krovu dobrý, některé prvky poškozeny hnilobou či hmyzem - ext. i int. omítky narušené či odpadlé ve větších plochách		
OCHRANA A OŠETŘENÍ	- zajistit zdivo předsklepa, vyprotézovat poškozené dřevěné prvky, zajistit a doplnit omítky		
POZNÁMKY	- F. Bareš v Soupisu pam. uvádí nad dveřmi jedné z budov letop. 1714, v nadp. dveří sýpky je torzo datovacího štítku		
		UMÍSTĚNÍ V AREÁLU	

POHLED OD SEVERU

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA		DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ
INVENTARIZAČNÍ KARTA MÍSTNOSTI:		PŘEDSKLEP A MLÉČNÝ SKLEP B16VS-001
CHARAKTER	- jednoduchá místnost valeně klenutá, pod úrovní terénu, přístupná šíjí kolmou na S čelní stěnu sýpky, šíje ústí mimo půdorys objektu formou předsklepa	
UMÍSTĚNÍ	- pod střední částí přízemí, předsklep před S stěnou	
ROZMĚRY	4,2 x 3,57 m	
DATE	- konstrukční souvislosti o časovém původu příliš nevypovídají, může jít o pozůstatek starší stavby, stejně jako dodatečný zásah z 18. či 19. století	
POPIS	- podlaha: skládaná z cihel, z větší části pokrytá sutí - stěny: nízké, patu obíhá je cihelný sokl, ve zdivu mírná příměs cihel, omítané vápennou omítkou a nabílené, v jižní čelní stěně odkládací nika - strop: klenutý na bednění, z lomového kamene, omítaný vápennou omítkou a nabílený	
N. SITUACE	B16VS-001A - druhotně užitě ostění	
STAV	- podlaha v zřejmě dobrém stavu - omítka stěn a stropu poškozena vlhkostí, místy odpadlá - šíje včetně schodiště a zdiva z větší části destruovaná	
OCHRANA A OŠETŘENÍ	- staticky zajistit rozpadající se vstupní část včetně bortící se stěny sýpky	
POZNÁMKY		

TORZO PŘEDSKLEPA

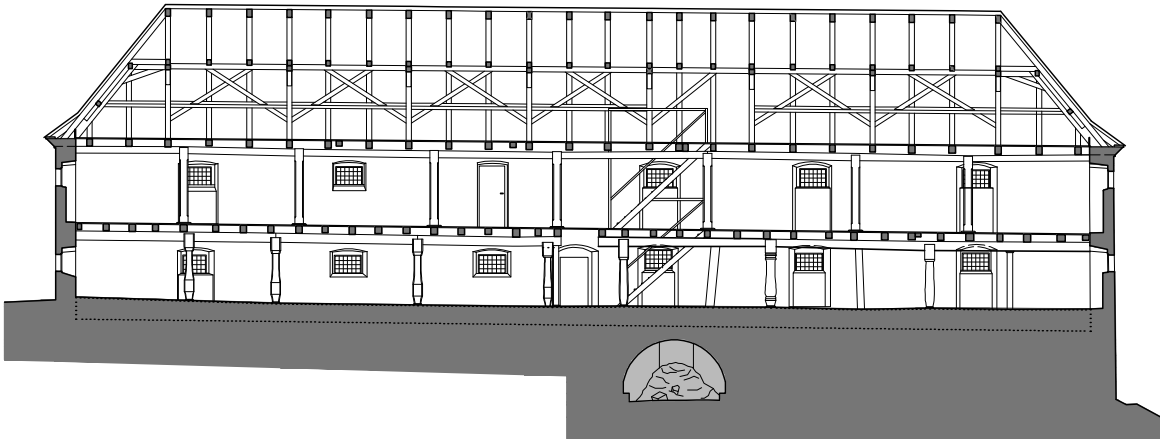

OSTĚNÍ DRUH. UŽITÉ JAKO SCHOD

POHLED KE SEVERNÍ ČELNÍ STĚNĚ SE ZBYTKY PŘÍSTUPOVÉ ŠÍJE Z PŘEDSKLEPA

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA		DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ
INVENTARIZAČNÍ KARTA MÍSTNOSTI:		PŘEDSKLEP A MLÉČNÝ SKLEP B16VS-001

LOKALIZACE V RÁMCI OBJEKTU

DETAIL PODLAHY S CIEHĚNÝM SOKLEM

DETAIL KLENUTÍ STROPU

POHLED K JIŽNÍ ČELNÍ STĚNĚ S ODKLÁDACÍ NIKOU

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA MÍSTNOSTI:

PŘÍZEMÍ **B16VS-01**

CHARAKTER	- nedělená místnost s plochým trámovým stropem, mírně nad úrovní terénu	
UMÍSTĚNÍ	- celý prostor přízemí	
ROZMĚRY	35,1 x 7,15 m	
DATACE	- JZ část obvodových zdí je zřejmě torzo staršího objektu, zbytek zdiva 1712 - 1714, větraná podlaha 1856/57	
POPIS	- podlaha - větraná - trámy uložené na cihelných pilířcích, z vrchu pobitá fošnami - stěny - smíšené zdivo s menším podílem cihel, zděné na hlínu, místy na vípennou maltu, omítané vápennou omítkou - strop - dřevěný trámový s fošnovým záklopem	
N. SITUACE	B16VS-01A - skladba zdiva v JZ rohu	
STAV	- podlaha - místy poškozená hnilobou - omítky stěn místy odpadlé v menších či větších plochách - strop v dobrém stavu, zhlaví v počtu několika kusů poškozena hnilobou	
OCHRANA A OŠETŘENÍ	- stabilizovat stav konstrukcí, zejména shnilých zhlaví	
POZNÁMKY	- druhotně užitě konstrukční prvky (sloupy středové stolice); epigrafické památky	

DETAIL POVRCHU PODLAHY

DETAIL TRÁM. STROPU SE ZÁKLOPEM

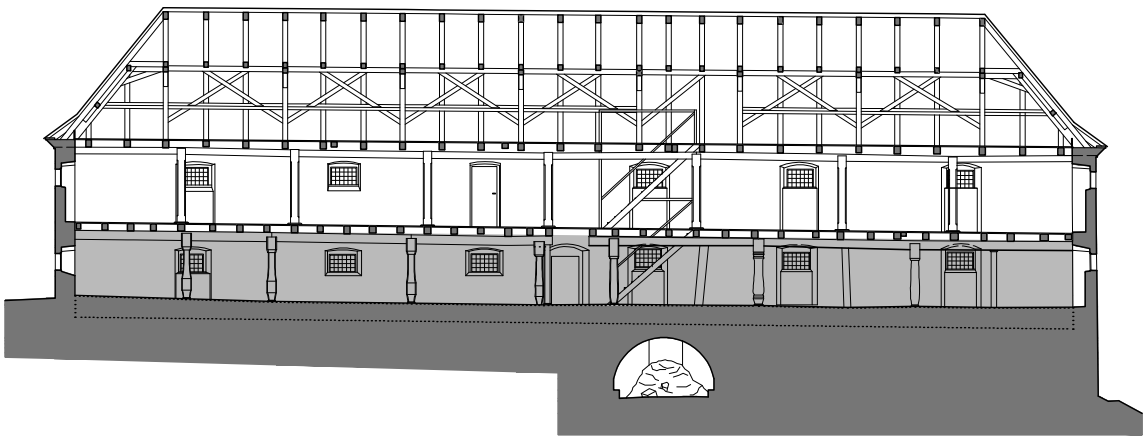
POHLED PŘÍZEMÍM SÝPKY K VÝCHODNÍ STĚNĚ, VLEVO KÓJE POD SCHODY

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

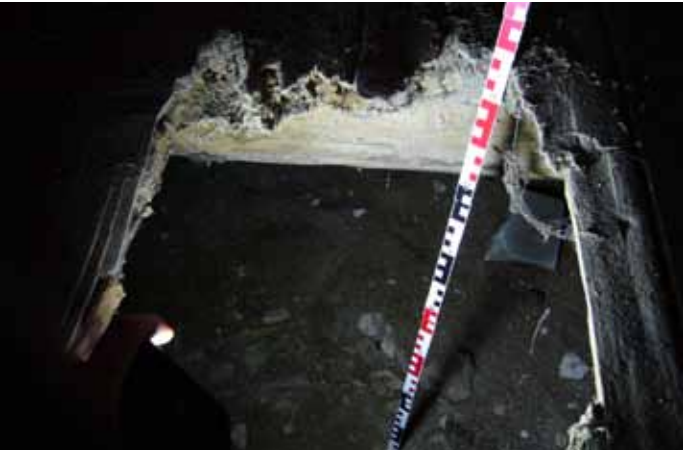
DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA MÍSTNOSTI:

PŘÍZEMÍ **B16VS-01**

LOKALIZACE V RÁMCI OBJEKTU

DETAIL KONSTRUKCE VĚTRANÉ PODLAHY

SCHODY DO PATRA PŘI SEVERNÍ STĚNĚ

POHLED PŘÍZEMÍM SÝPKY K SEVERNÍ STĚNĚ, VPRAVO POZŮSTATKY KAPSOVÉHO VÝTAHU

CHARAKTER	- nedělená místnost s plochým trámovým stropem
UMÍSTĚNÍ	- celý prostor patra
ROZMĚRY	35,1 x 7,65 m
DATACE	- JZ část obvodových zdí je zřejmě torzo staršího objektu, zbytek zdiva 1712 - 1714
POPIS	- podlaha - fošnový záklop tloušťky 30 mm na trámovém stropu přízemí - stěny - smíšené opukové zdivo s malou příměsí cihel (lomové), zděné na vápennou maltu, omítané vápennou omítkou - strop dřevěný trámový s fošnovým záklopem, stropnice jsou zároveň vaznými trámy krovu
N. SITUACE	- spáry po starších oknech v JZ rohu
STAV	- podlaha - stav velmi dobrý, pouze v jednom místě poškozena hnilobou - zdivo v dobrém stavu, omítka poškozená otěrem
OCHRANA A OŠETŘENÍ	- stabilizovat a zafixovat konstrukce
POZNÁMKY	- četné epigrafické památky týkající se sýpkového provozu

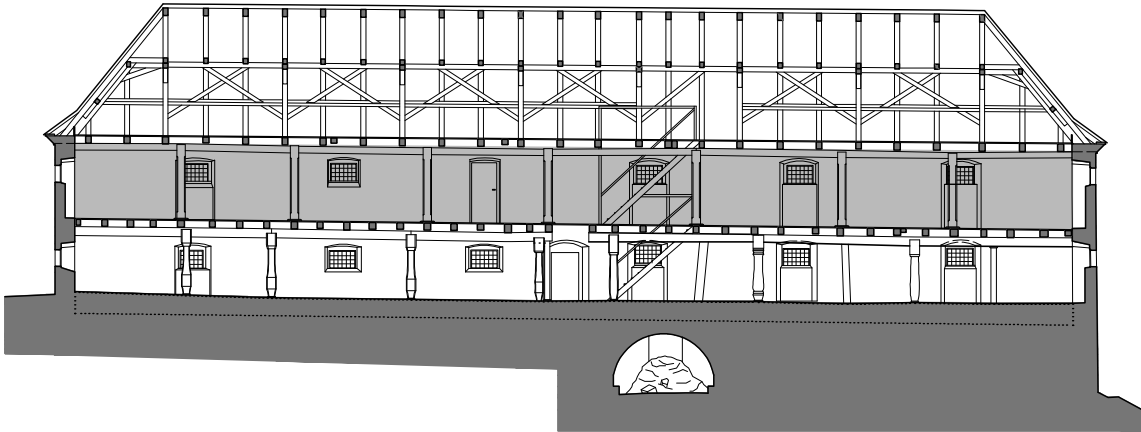
PODLAHA S PRŮCHODKAMI VÝTAHU

DETAIL STROP. TRÁMU SE ZÁKLOPEM

POHLED SÝPKOVÝM PATREM K VÝCHODNÍ STĚNĚ, VLEVO SCHODIŠTĚ Z PŘÍZEMÍ A DO KROVU

LOKALIZACE V RÁMCI OBJEKTU

SUPERPOZICE SCHODIŠTĚ Z PŘÍZEMÍ A DO KROVU

SCHODIŠTĚ DO KROVU

POHLED SÝPKOVÝM PATREM K SEVERNÍ STĚNĚ

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA MÍSTNOSTI:

PŮDA A KROV **B16VS-201**

CHARAKTER	- vaznicový krov s ležatou stolicí, zavětrování podélnými vzpěrami a Ondřejskými kříži
UMÍSTĚNÍ	- krov
ROZMĚRY	35,1 x 7,65 m
DATACE	- dřevo na konstrukční prvky skáceno v letech 1712 - 1714
POPIS	- podlaha - plošnový záklop tloušťky 30 mm - materiál konstrukčních prvků - borovice - krokve s námětkem ukotveny do vazných trámů systémem dvou dlabů za sebou
N. SITUACE	
STAV	- dobrý, 1 zhlaví poškozeno hnilobou - některé vazné trámy v minulosti vyměňovány
OCHRANA A OŠETŘENÍ	
POZNÁMKY	- epigrafické památky

NAPOJENÍ PRVKŮ VALBY

NAPOJENÍ KROKVE A NÁMĚTKU DO VT

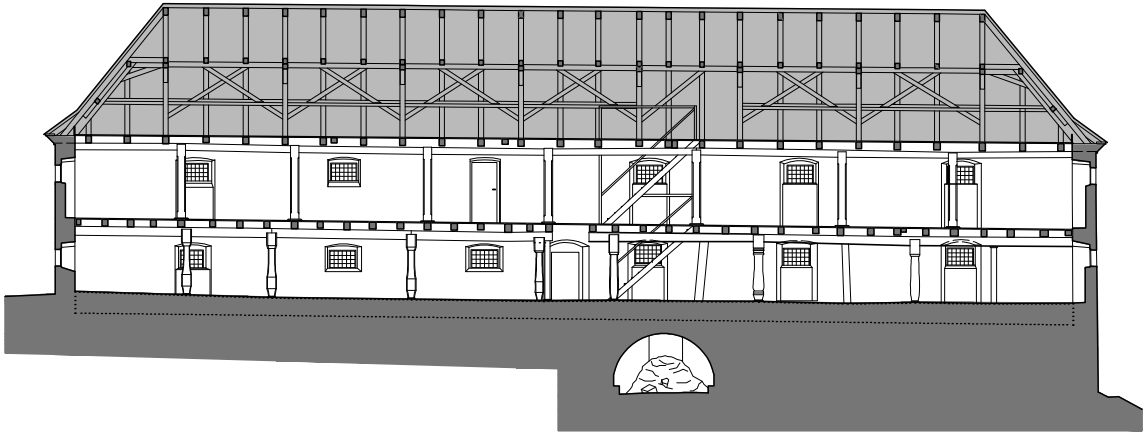
POHLED KROVEM K VÝCHODNÍ VALBĚ, VLEVO ÚSTÍ SCHODIŠTĚ Z PATRA

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA MÍSTNOSTI:

PŮDA A KROV **B16VS-201**

LOKALIZACE V RÁMCI OBJEKTU

EXTERIÉR VIKÝŘE S DETAILEM UKONČENÍ VAZNÝCH TRÁMŮ

VIKÝŘ V INTERIÉRU

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA OTVOROVÉ VÝPLNĚ

DVEŘE - D1

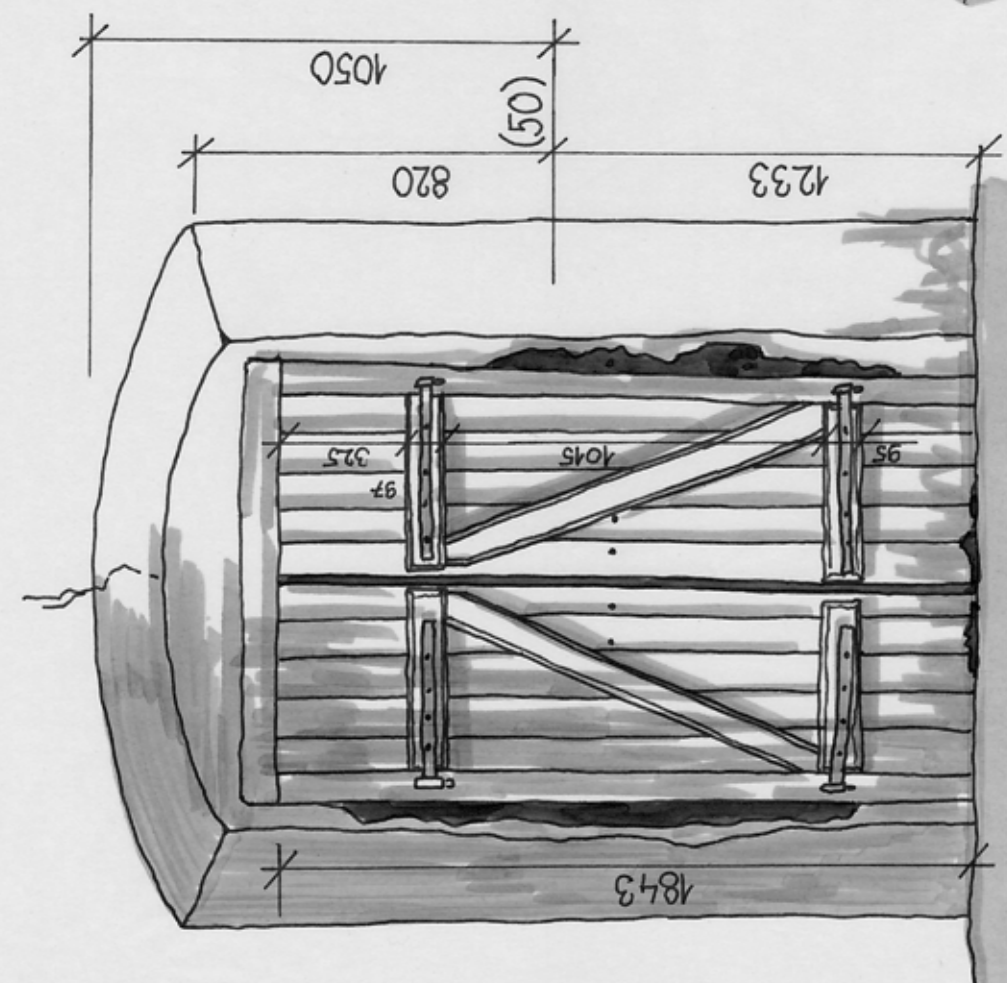
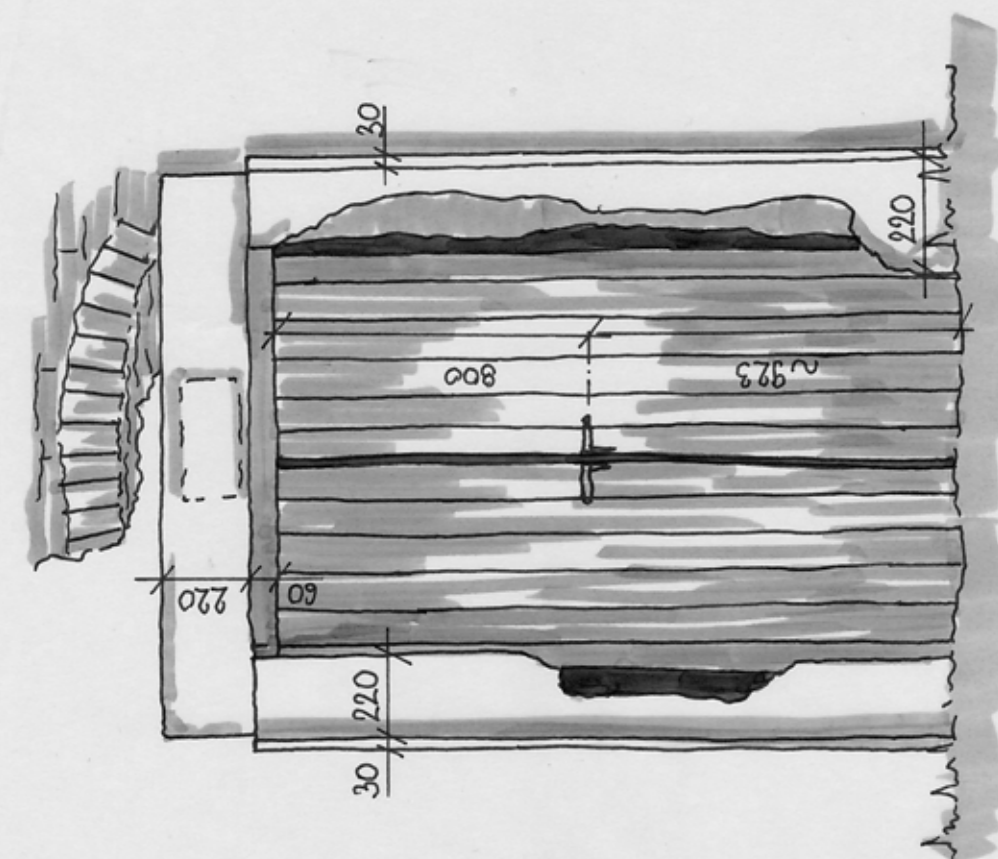
CHARAKTER	- dveře dvoukřídle svlakové, v pískovcovém ostění	
UMÍSTĚNÍ	- SV fasáda, 4. osa od Z	
POČET P.	1	
ROZMĚRY	- světlost otvoru 972 x 1845 mm	
DRUH	kamenický - portál + truhlářský	
POPIS	- obdélný kamenný portál, na vnějším okraji vystouplý pásek, v nadpraží torzo nápisového štítku - zárubeň truhlářská z hoblovaného dřeva, s ozubem - dveře dvoukřídle svlakové, z úzkých prken, pásové závěsy vyseknuté z pásové oceli, hnědý nátěr	
DATE	- dveře 1. třetina 20. století, portál počátek 18. století	
STAV	- stav ostění špatný - značná eroze povrchu, otlučené stojky - zárubeň uvolněná, ve spodní části ohnilá - dřevo vlhké, nátěr degradovaný	
OCHRANA A OŠETŘENÍ	- ostění zafixovat, doplnit plombami a umělým kamenem	
POZNÁMKY		

VNĚJŠÍ IČ

VNITŘNÍ IČ

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA OTVOROVÉ VÝPLNĚ

DVEŘE - D2

CHARAKTER	- dveře jednokřídlé, svlakové, s nadsvětlíkem	
UMÍSTĚNÍ	- S fasáda, patro, 3. osa od Z	
POČET P.	1	
ROZMĚRY	- světlost otvoru 890x2130 mm	
DRUH	- truhlářský	
POPIS	- dřevěná trámová zárubeň, ukotvená ve zdivu - svlakové dveře ze širokých prken, pásové závěsy z pásovin - dodatečně zabedněný nadsvětlík	
DATECE	- obecně konec 19. století (maximálně 2. polovina)	
STAV	- úměrný stáří (dobrý)	
OCHRANA A OŠETŘENÍ		
POZNÁMKY	- nachází se v úseku zdi přezděném v 2. polovině 19.století	

VNĚJŠÍ LÍC

VNITŘNÍ LÍC

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA OTVOROVÉ VÝPLNĚ

DVEŘE - D3

CHARAKTER	- kombinovaná výplň okno + hospodářské dveře dvoukřídlé svlakové	
UMÍSTĚNÍ	jižní fasáda, 4. osa od Z, patro	
POČET P.	1 + 1	
ROZMĚRY	- světlost dveří 872 x 1152 mm	
DRUH	kamenický - ostění, truhlářský - okno, dveře, kovářský - mříž	
POPIS	- do niky okna druhotně proraženy naskladňovací/vyskladňovací dveře - dveře: trámková zárubeň, bedněné ze širších prken, s pásovými závěsy z pásovin a zajišťovacím hákem - okno dřevěné - rám s výplní pletivem, v pískovcovém ostění s ozubem, s kovanou provlékanou mříží	
DATECE	- ostění + mříž poč. 18. stol., dveře + okno 1. třetina 20. st.	
STAV	- dobrý	
OCHRANA A OŠETŘENÍ		
POZNÁMKY	- ve fasádě pod dveřmi vsazeny 2 kolejnice	

UKOTVENÍ NOSNÍKU VNĚJ. PODLÁŽKY

UKOTVENÍ NOSNÍKU VNĚJ. PODLAŽKY

VNĚJŠÍ LÍC

VNITŘNÍ LÍC

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA OTVOROVÉ VÝPLNĚ

DVÍŘKA - D4

CHARAKTER	- ostění dvířek od kapsového výtahu	
UMÍSTĚNÍ	- severní fasáda - mezi 2. a 3. osou od západu	 STĚŽEJ
POČET P.	1	
ROZMĚRY	světlost otovru 310 x cca 310 mm	
DRUH	- zednický - provedeno ve zdivu a omítce	
POPIS	- otvor s ostěním - 2x stěžež, 1x oko - v cementové omítce soklu	
DATACE	- 1. třetina 20. století	 OČKO PRO ZÁVLAČ
STAV	- vydrolený práh	
OCHRANA A OŠETŘENÍ		
POZNÁMKY	- v úseku přezděném v 2. polovině 19. století	

VNĚŠÍ LÍC

VNITŘNÍ LÍC

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA OTVOROVÉ VÝPLNĚ

OKNO - O1

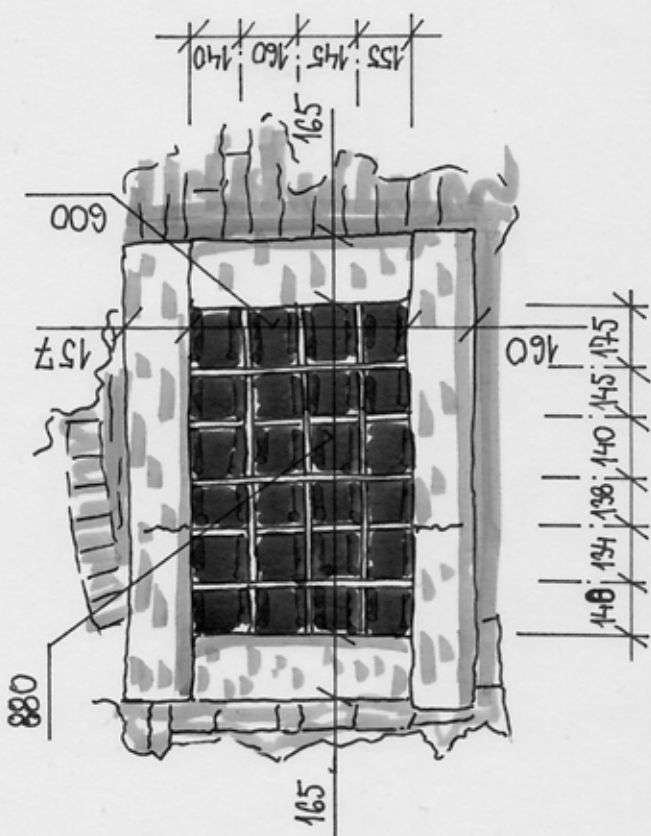
CHARAKTER	- kamenné ostění s provlékanou mříží a vnitřními okenicemi	
UMÍSTĚNÍ	- všechny fasády	 VNITŘNÍ LÍC VNITŘNÍCH OKENIC
POČET P.	26	
ROZMĚRY	- světlost otvoru 870-900 x 590-600 mm	
DRUH	- kamenický + kovářský + truhlářský	
POPIS	- ostění - pískovcové obdélné s vnitřním ozubem - mříž - kovaná provlékaná, čtvercového průřezu - výplň - ne - okenice - dvoukřídlé svlakové, s kovanými listovými závěsy, obrtlíkem a zajišťovacím hákem, někdy bílené	
DATACE	- obecně 18./19. století	 DETAIL OBRTLÍKU A LIST. ZÁVĚSU
STAV	- většinou dobrý, některá ostění prasklá, okenice z části chybějící	
OCHRANA A OŠETŘENÍ		
POZNÁMKY	- okno patro 2. osa od Z - plný zděný parapet	

VNĚŠÍ LÍC

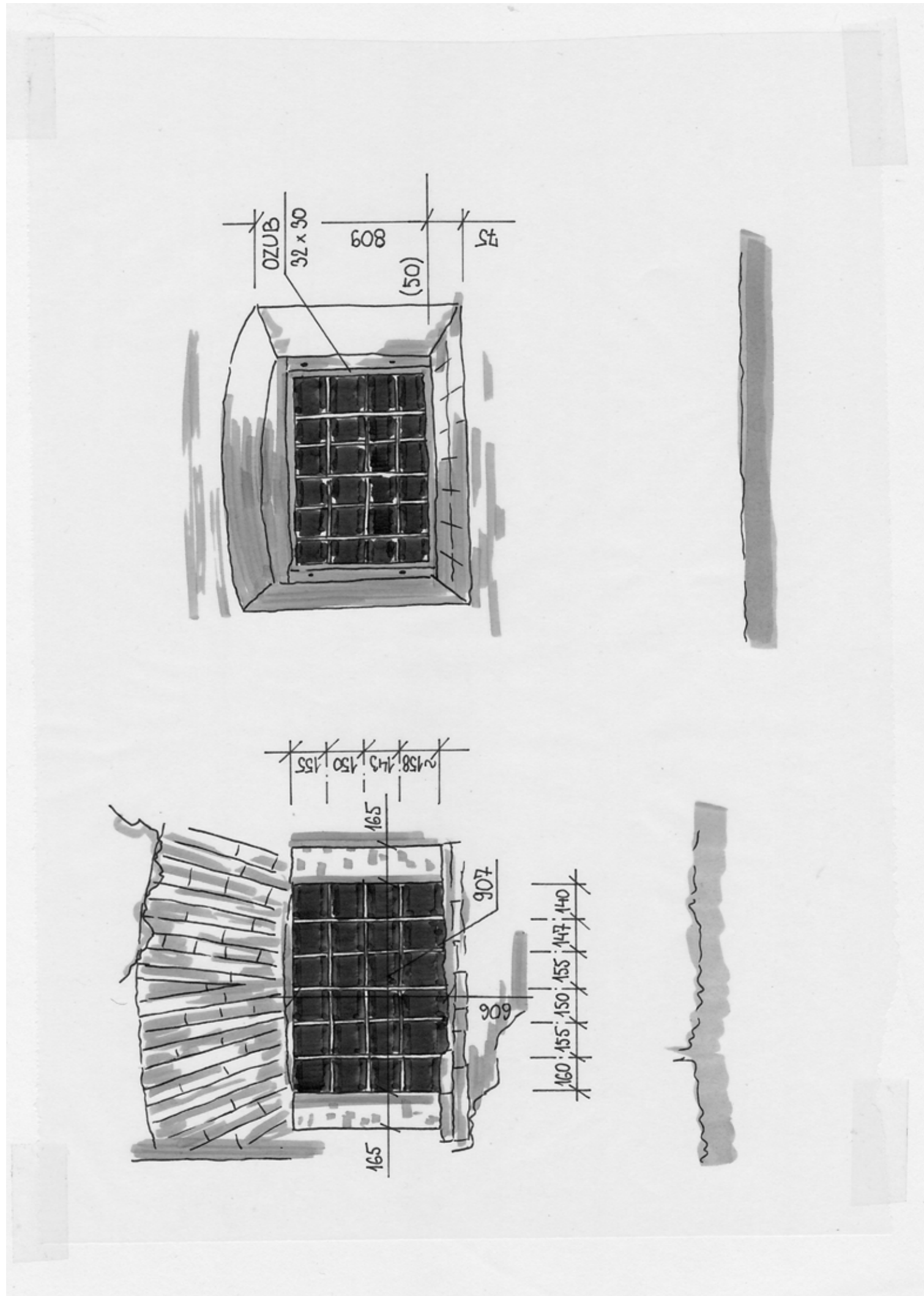
VNITŘNÍ LÍC

OKNO - 02

A photograph of a small, arched window in a stone wall. The window has a wooden frame and is covered with a grid of panes. A wooden door is partially visible on the left side of the image. A large, dark, curved object, possibly a piece of machinery or a large pipe, leans against the wall below the window. The wall is made of rough, textured stone.

VNITŘNÍ LÍC

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA PRVKU:

KONSTRUKČNÍ - SLOUP - S1

CHARAKTER	- sloup dubový, tesaný
UMÍSTĚNÍ	- přízemí, středová stolice
POČET P.	4
ROZMĚRY	--
DRUH	- tesařský
POPIS	- sloup s hlavicí s projmutým spodním okrajem, s břichem ve spodní části - mnoho vápenných nátěrů na povrchu
DATECE	- rok skácení dřeva: 6. od V - 1697/98
STAV	- u všech prvků velmi dobrý
OCHRANA A OŠETŘENÍ	- odstranit skladované hnojivo
POZNÁMKY	

HLAVICE

CEI KOVÝ POHI FD

PATKA

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA PRVKU:

KONSTRUKČNÍ - SLOUP - S2

CHARAKTER	- sloup dubový, tesaný
UMÍSTĚNÍ	- přízemí, středová stolice
POČET P.	2
ROZMĚRY	--
DRUH	- tesařský
POPIS	- sloup s hlavicí s projmutým spodním okrajem, s břichem ve spodní části - pod průvlakem vložené sedlo - mnoho vápenných nátěrů na povrchu - roky skácení dřeva: - 8. od V - 1691/92 - 9. od V - 1698/99
DATAČE	- viz výše
STAV	- velmi dobrý
OCHRANA A OŠETŘENÍ	
POZNÁMKY	

HLAVICE S ROZNÁŠECÍM SEDLEM

CELKOVÝ POHLED

PATKA

VELKÉ HORKY - B16VS - VELKÁ SÝPKA

DUBEN 2014/RÁKOSNÍKOVÁ

INVENTARIZAČNÍ KARTA PRVKU:

KONSTRUKČNÍ - SLOUP - S3

CHARAKTER	- sloup dubový, tesaný
UMÍSTĚNÍ	- přízemí, středová stolice
POČET P.	1
ROZMĚRY	--
DRUH	- tesařský
POPIS	- sloup s hlavicí profilovanou prstenci, s břichem ve spodní části a prstenci profilovanou patkou - mnoho vápenných nátěrů na povrchu, epigrafické památky
DATAČE	- rok skácení dřeva: 1609/1610
STAV	- velmi dobrý, nátěry jsou z větší části odrovené
OCHRANA A OŠETŘENÍ	
POZNÁMKY	

HLAVICE

CELKOVÝ POHLED

PATKA

B5MS - MALÁ SÝPKA	
CHARAKTER	- zděná obdélná budova se sedlovou střechou, částečně podsklepená, se 3 skladovacími úrovněmi, trámovými stropy
UMÍSTĚNÍ	- severovýchodní hrana areálu, východní část
ROZMĚRY	- vnější obrys 16,6 x 9,5 m
POPIS	- zdivo smíšené, štíty částečně z cihel, s ušima - SKLEP: přibližně obdélný s valenou klenbou, orientovaný mírně odlišně než zbytek budovy - SNÍŽENÉ PŘÍZEMÍ: vzniklo dodatečným prohloubením a výškovým předělením přízemí, nosné sloupy a obvodové stěny podezděny - ZVÝŠENÉ PŘÍZEMÍ: podlaha na vloženém trámovém stropu, v této úrovni záklenky zrušených částí oken bývalého přízemí - PATRO: dodatečně vložený strop - KROV: Ránkova soustava, vyřezané vazné trámy
DATA	- sklep pravděpodobně starší než polovina 18. století - obvodové zdivo přízemí zčásti z 18. století - patro a krov z roku 1882 - později ještě přepratováno
STAV	- zdivo ve stavu úměrném stáří a údržbě (část vnějšího líce SV stěny a část vnitřního líce šíje sklepa - JZ stěny - se vyvaluje) - dřevěné prvky lokálně napadeny hnilobou - omítky v interiéru poškozené foukáním obilí, v přízemí i vlhkostí - exteriérové omítky značně poškozené a ve velkých plochách odpadlé

SÝPKA, SENÍK, RATEJNA...

PŘI POHLEDU Z VNĚJŠKU NENÍ BUDOVA DNEŠNÍ MALÉ SÝPKY NIČÍM ZVLÁŠT NÁPADNÁ. UŽ PŘI PRVNÍ PROHLÍDCE OBJEKTU, KTEROU AUTORKA PODNIKLA BĚHEM PODZIMU 2013, SE UKÁZALO, ŽE CHARAKTER A PAMĚŤ TĚTO STAVBY JE MNOHEM BOHATŠÍ. VLASTNÍ PRŮZKUM S EVIDENCÍ NÁLEZOVÝCH SITUACÍ PROBÍHAL UŽ PŘI ZAMĚŘOVÁNÍ OD LISTOPADU TĚHOŽ ROKU A VYÚSTIL V OTEVŘENÍ NĚKOLIKA SOND V BŘEZNU ROKU NÁSLEDUJÍCÍHO.

V ZÁSADĚ LZE STAVEBNÍ VÝVOJ OBJEKTU SHRNOT NÁSLEDOVNĚ: V MÍSTĚ DNEŠNÍ MALÉ SÝPKY DŘÍVE STÁL OBJEKT NEZNÁMÉHO ROZSAHU, Z NĚHOŽ SE **DOCHOVAL** POUZE VELKÝ VALENĚ **KLENUTÝ SKLEP**. VE STŘEDU VRCHOLNICE JEHO KLENBY SE NACHÁZÍ DODATEČNĚ ZASLEPENÝ OBDÉLNÝ OTVOR. INTERIÉR BYL DŘÍVE TAKÉ OMÍTNUT. Z ANALOGIÍ V MĚSTĚ PLZNI JE ZNÁMO, ŽE SKLEPY S PODOBNÝM PROSTUPEM SKRZ KLENBU BÝVALY V DOMECH S PRÁVEM VAŘENÍ PIVA. V 16. STOLETÍ JE V SOUVISLOSTI S VELKOHORECKÝM DVOREM A PŘILEHLÝM MĚSTEČKEM STRENICE ZMIŇOVÁN TAKÉ PIVOVAR, NA ZÁKLADĚ TĚCHTO INDICIÍ LZE OPATRNĚ USODUIT, ŽE **DOCHOVANÝ SKLEP DŘÍVE SLOUŽIL K DOZRÁVÁNÍ PIVA**. O OBJEKTU, KTERÝ STÁL NAD NÍM, TO VŠAK PŘÍLIŠ NEVYPOVÍDÁ, PROTOŽE VAZBA SKLEPA A PIVOVARU MOHLA BÝT VELMI VOLNÁ.

V POZDĚJŠÍ DOBĚ, PATRNĚ BĚHEM 18. STOLETÍ, BYLA NA TOMTO MÍSTĚ POSTAVENA **PŘÍZEMNÍ RATEJNA**, NA ZÁPADĚ NAVAZUJÍCÍ NA DODNES DOCHOVANÉ CHLÉVY S PLACKOVÝMI KLENBAMI. NOVOSTAVBA BYLA ORIENTOVÁNA MÍRNĚ ODLIŠNĚ NEŽ STARŠÍ SKLEP, COŽ ZKOMPLIKOVALO ZAKLÁDÁNÍ A V POZDĚJŠÍCH DOBÁCH PŘINESLO ČETNÉ PORUCHY. O SAMOTNÉ RATEJNĚ MÁME ČETNÉ ARCHIVNÍ ZÁZNAMY, Z NICHŽ SE PODAŘILO ZREKONSTRUOVAT I HYPOTETICKOU PODOBU DISPOZICE (VIZ NÍŽE). **OBJEKT S ŘADOU ÚPRAV PŘETRVAL AŽ DO POLOVINY 19. STOLETÍ**. POSLEDNÍ PÍSEMNÉ ZMÍNKY JSOU EVIDOVÁNY K ROKŮM 1862/63. CO SE DĚLO AŽ DO ROKU 1882, KDY BYL OBJEKT **PŘESTAVĚN NA SKLADIŠTĚ SE SENÍKEM**, NEVÍME. DENDRODATOVÁNÍ JEDNOHO Z TRÁMŮ STROPU NAD ZVÝŠENÝM PŘÍZEMÍM UKÁZALO LETOPOČET SKÁCENÍ 1868, ALE VZOREK POCHÁZEL Z KONSTRUKCE, V NÍŽ SE NACHÁZÍ ZNAČNÉ MNOŽSTVÍ DRUHOTNĚ POUŽITÉHO MATERIÁLU, NENÍ PROTO PŘÍLIŠ PRŮKAZNÝ. STAVBA TYPOLOGICKY I PROVEDENÍM NAVAZOVALA NA PATRO NAD SOUSEDNÍMI CHLÉVY, PROVEDENÉ O ROK DŘÍVE. V OBVODOVÉM ZDIVU BYLA **ZŘÍZENA VELKÁ OKNA** A PŘI JEJICH VNĚJŠÍM LÍCI BYLY ZŘÍZENY DRÁŽKY, SNAD PRO PEVNÉ DŘEVĚNÉ OKENICE. OD NICH SE VŠAK JEŠTĚ V PRŮBĚHU STAVBY UPUSTILO A JIŽ PŘIPRAVENÉ DRÁŽKY BYLY ZAOMÍTNUTY.

K **DALŠÍM** STAVEBNÍM **ÚPRAVÁM** DOŠLO NA **PŘELOMU STOLETÍ**, KDY BYL DO PATRA, PŮVODNĚ OTEVŘENÉHO DO KROVU, **VLOŽEN NOVÝ TRÁMOVÝ STROP** SE STŘEDOVÝM PRŮVLAKEM. KROV BYL PATRNĚ TAKÉ ZAMÝŠLEN JAKO SKLADOVACÍ, PROTOŽE DO NĚJ BYLO ZŘÍZENO POHODLNÉ SCHODIŠTĚ A BYLY VYŘEZÁNY TY VAZNÉ TRÁMY, KTERÉ BY PŘEKÁŽELY. TAKÉ OKNA DOZNALA VELKÝCH ZMĚN. BYLA ZNATELNĚ ZMENŠENA POSUNUTA SMĚREM DOLŮ. DO JEJICH ZAZDÍVEK V PATŘE BYLY UKOTVENY TRÁMY NOVÉHO STROPU.

POSLEDNÍ VĚTŠÍ ÚPRAVOU BYLO **PROHLoubENÍ** ČÁSTI **PŘÍZEMÍ** A JEHO **PŘEDĚLENÍ NOVÝM VLOŽENÝM STROPEM**. TRÁMY VYCHÁZELY I DO OTVORŮ OKEN, KDE BYLY PODEPŘENY ZAZDĚNÝMI PROFILY I. TENTO STROP JE ZHOTOVEN Z JIŽ ŘEZANÉHO DŘEVA, PŘIVEZENÉHO PATRNĚ PO ŽELEZNICI, A NESE ČETNÉ EPIGRAFICKÉ PAMÁTKY A VZKAZY. PODLE TYPU RUČNÍHO PÍSMa, POUŽITÉHO NA OZNAČENÍ ROZMĚRŮ A MÍSTA VYKLÁDKY DOŠLO K TĚTO ÚPRAVĚ DOŠLO PATRNĚ BĚHEM PRVNÍCH TŘÍ DESETELETÍ 20. STOLETÍ.

V **POZDĚJŠÍ DOBĚ** DOCHÁZELO HLAVNĚ K **DEVASTACI** OBJEKTU. OMÍTKY V INTERIÉRU BYLY POŠKOZENÉ VLHKOSTÍ A FOUKÁNÍM OBIlÍ, DO ZDIVA ZATÉKALO V RŮZNÝCH ÚROVNÍCH A TO SE V KONSTRUKČNĚ CITLIVÝCH MÍSTECH ZAČALO VYVALOVAT. SOUČASNÝ VLASTNÍK ALE O OBJEKT PEČUJE A VZNIKLÉ ŠKODY POSTUPNĚ NAPRAVUJE.

LEGENDA ČASOVÉHO ZATŘÍDENÍ KONSTRUKCÍ:

NOSNÉ KOSNTRUKCE/STROPY

17. STOLETÍ OBEcnĚ, NEBO STARŠÍ (ZATÍM BEZ MOŽNOSTI BLIŽŠÍ DATAce)

18. STOLETÍ OBEcnĚ (ZATÍM BEZ MOŽNOSTI BLIŽŠÍHO DATOVÁNÍ)

ÚPRAVY DISPOZICE BĚHEM 2. POLOVINY AŽ KONCE 18. STOLETÍ

OPRAVY Z DOBY KOLEM ROKU 1850 - 1852

NOVÉ KONSTRUKCE PATRA Z ROKU 1882

PRVNÍ PŘEPATROVÁNÍ A S NÍM SOUVISÍCÍ ÚPRAVY Z DOBY KOLEM ROKU 1900

OPRAVY A ÚPRAVY SOUVISÍCÍ S PŘÍSTAVBOU KŮLNy

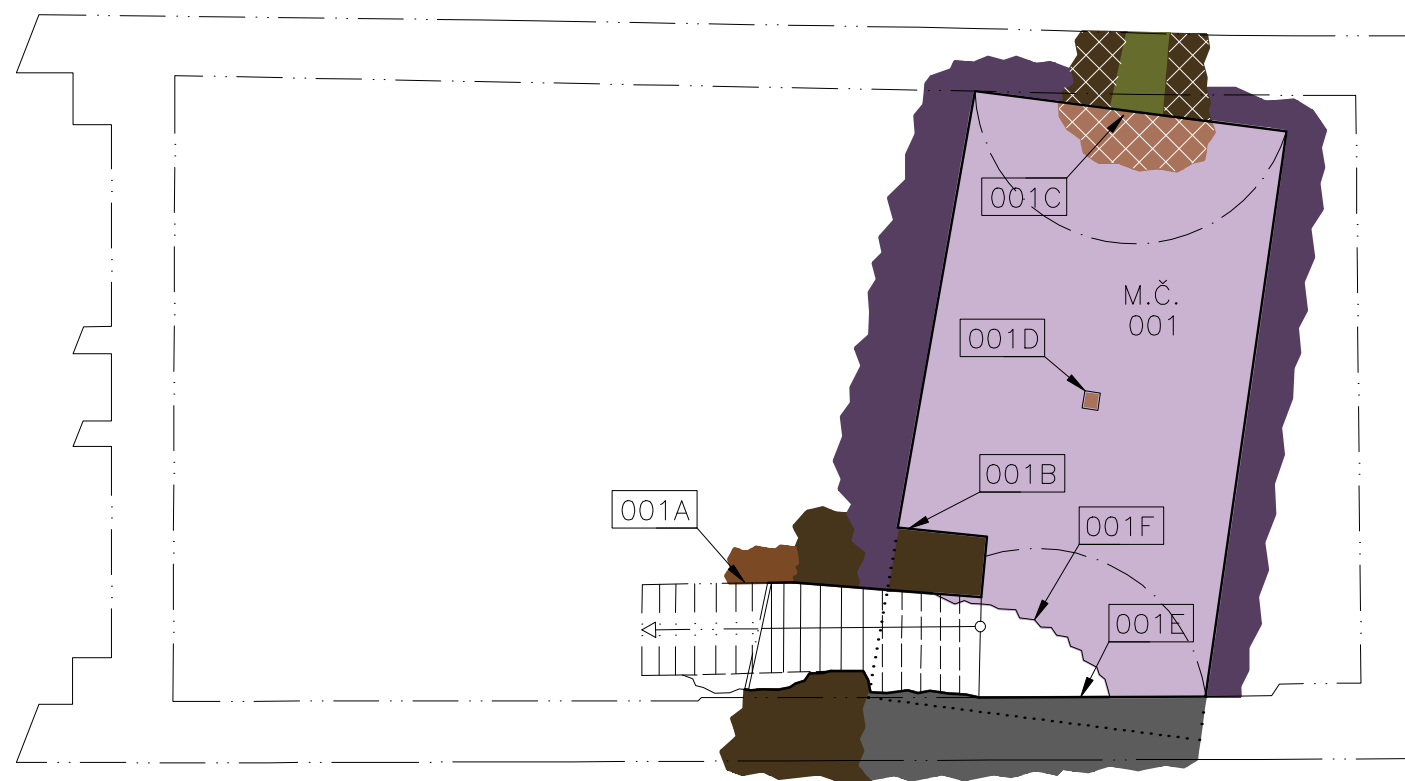
DRUHÉ PŘEPATROVÁNÍ A S NÍM SOUVISÍCÍ ÚPRAVY, PATRNĚ Z 10. AŽ 20. LET 20. STOLETÍ

ÚPRAVY Z 2. POLOVINY 20. STOLETÍ

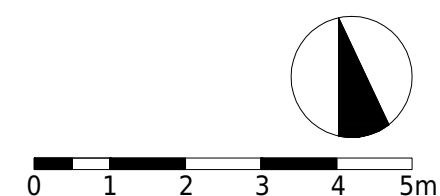
OPRAVY Z 90. LET 20. STOLETÍ A NOVĚJŠÍ

HYPOTETICKÉ ČASOVÉ ZATŘÍDĚNÍ

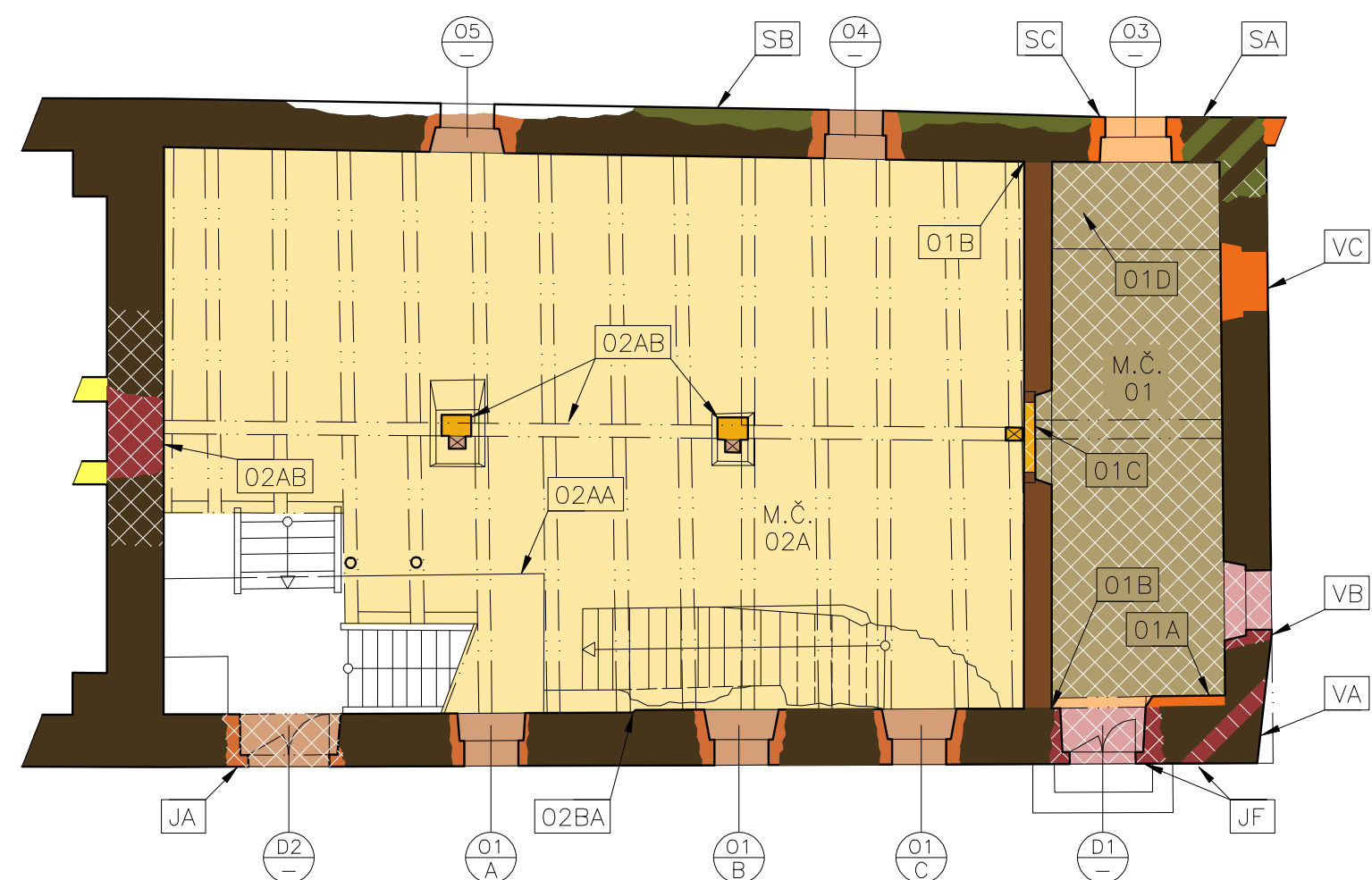
OTVOROVÉ VÝPLNĚ ZNAČENY KROUŽKEM, NÁLEZOVÉ SITUACE RÁMEČKEM

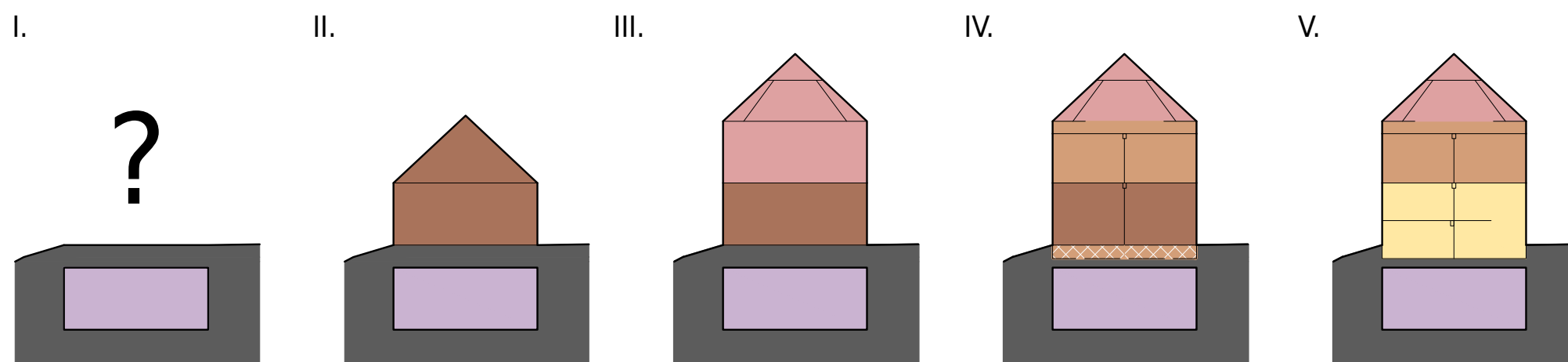
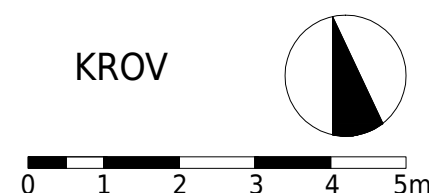
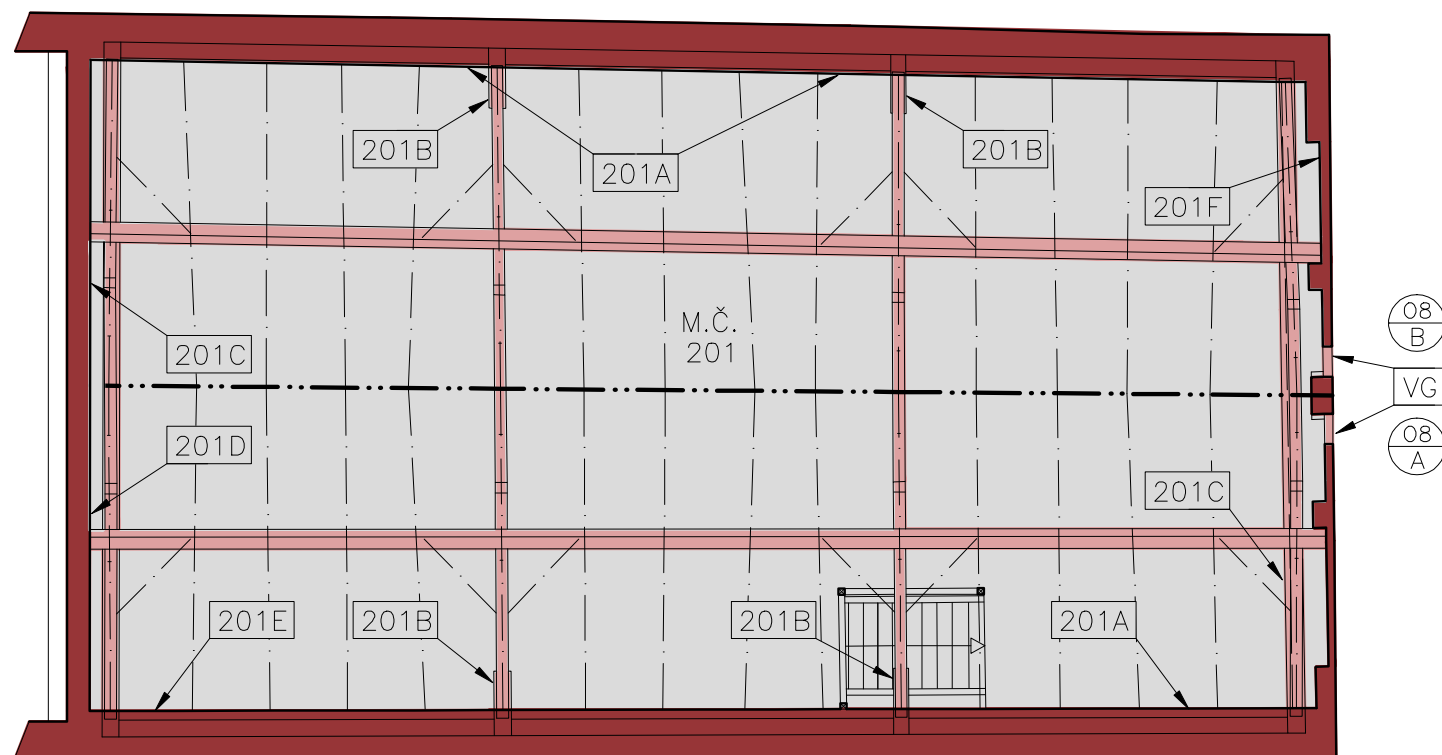
SUTERÉN (PIVNÍ SKLEP?), TEČKOVANĚ PŘEDPOKLÁDANÝ ROZSAH
MÍSTNOSTI PŘED VYVALENÍM STĚNY A JEJÍ OPRAVOU

NÁLEZOVÁ SITUACE Č. JE - ZBYTKY VYNÁŠECÍCH ZÁKLENKŮ (MALÝ
CIHELNÝ A VELKÝ KAMENNÝ), KTERÉ PŘEKRAČOVALY ROH STARŠÍHO
SKLEPA, ZASAHOJÍCÍ MIMO PŮDORYS BAROKNÍ BUDOVY. PO DLOU-
HODOBÉM ZATÉKÁNÍ SE ZDIVO V TOMTO MÍSTĚ VYVALILO A SITUACE
TAK BYLA NEVRATNĚ POŠKOZENA. SOUČASNÝ STAV PO OPRAVĚ.

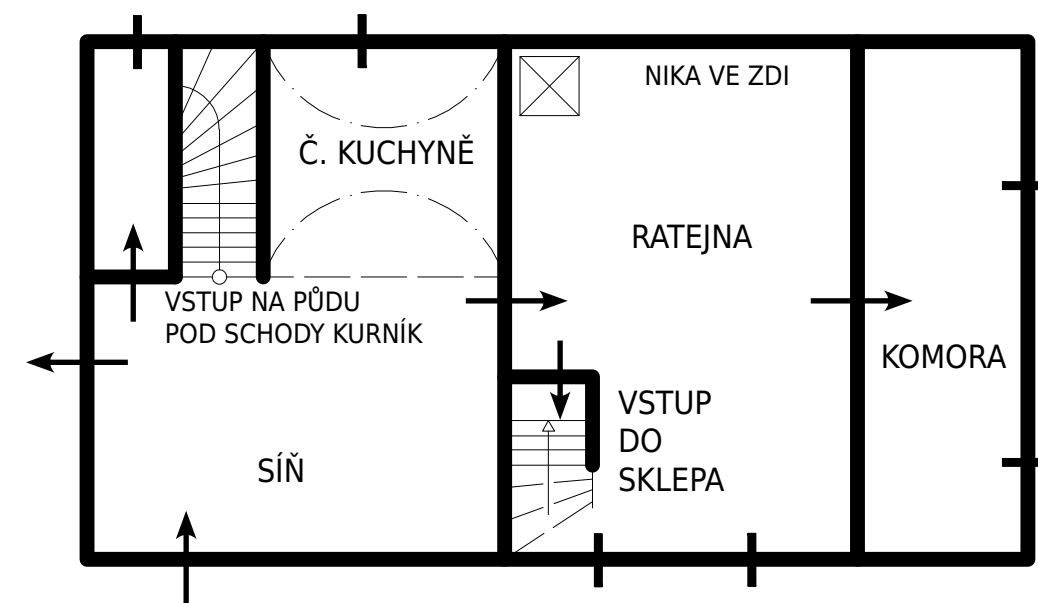

SNÍŽENÉ PŘÍZEMÍ

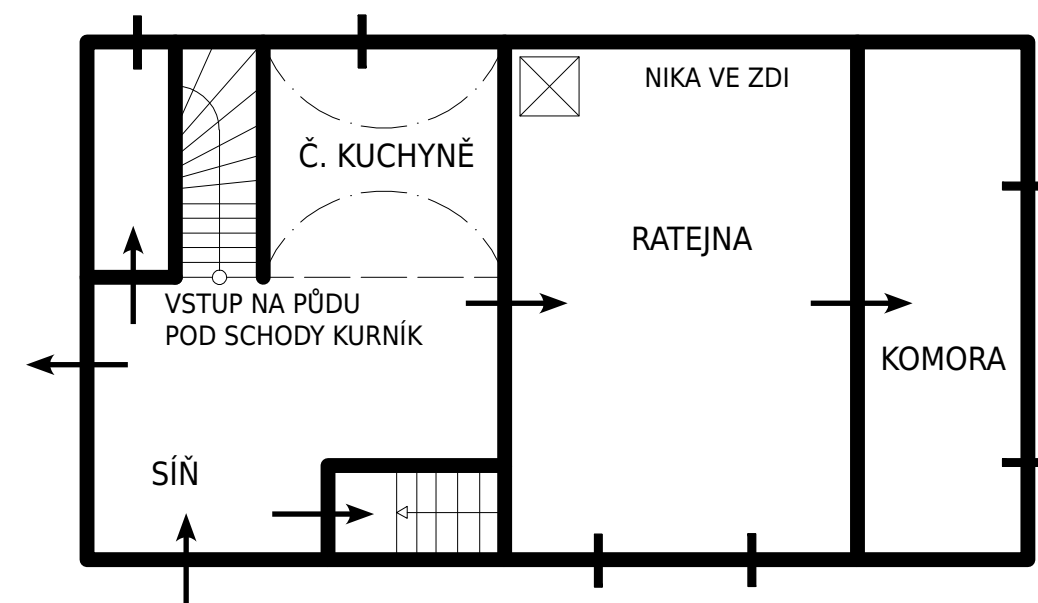

ILUSTRAČNÍ SCHÉMA K JEDNOTLIVÝM VÝVOJOVÝM FÁZÍM OBJEKTU:

I. SKLEP + DNES NEEXISTUJÍCÍ BUDOVA; II. NOVOSTAVBA RATEJNY NĚKDY BĚHEM 18. STOLETÍ, S DODATEČNĚ UPRAVOVANOU DISPOZICÍ; III. PŘEMĚNA NA HOSPODÁŘSKÝ OBJEKT (SENÍK, SKLADIŠTĚ, PŘÍLEŽITOSTNÁ SÝPKA) V ROCE 1882; IV. PŘEPATROVÁNÍ - DEFINITIVNÍ PŘESTAVBA NA SÝPKU NA SAMÉM POČÁTKU 20. STOLETÍ; V. DRUHÉ PŘEPATROVÁNÍ V PRVNÍ ČTVRTINĚ 20. STOLETÍ
S OTAZNÍKEM JE EXISTENCE VĚTRANÉ PODLAHY (JEŽ BY POTŘEBOVALA NOVOU DUTINU) JIŽ VE FÁZI SKLADIŠTĚ A PŘÍLEŽITOSTNÉ SÝPKY (IV.). V PÍSEMNÝCH PRAMENECH JE V ROCE 1882 EVIDOVÁNA STAVBA SENÍKU A SÝPKY, PRO SKLADOVÁNÍ ZRNA V PŘÍZEMÍ BY SUCHÁ PODLAHA BYLA ŽÁDOUCÍ.

POKUS O REKONSTRUKCI ZANIKLÉ DISPOZICE RATEJNY S POMOCÍ PÍSEMNÉHO INVENTÁŘE Z ROKU 1799...

...A NA ZÁKLADĚ POPISU Z ROKU 1840 A INVENTÁŘE Z LET 1851/52. ZCELA VLEVO JE NAZNAČEN VSTUP DO CHLÉVŮ. Z KURNÍKU SE VE VNĚJŠÍ OBVODOVÉ ZDI DOCHOVALA ZAZDĚNÁ DVÍŘKA. ČERNOU KUCHYNÍ PRAVDĚPOODBNĚ TVOŘIL PROSTOR OTEVŘENÝ PŘÍMO DO SÍŇ (NEDOCHOVALY SE ŽÁDNÉ ZMÍNKY O DVEŘÍCH). V RATEJNĚ BYLA UMÍSTĚNA VELKÁ KACHLOVÁ KAMNA, V JEJICH BLÍZKOSTI LZE OČEKÁVAT I ODKLÁDACÍ NIKU. POZŮSTATKY ROZMĚRNÉHO A HOJNĚ POUŽÍVANÉHO OTVORU LZE NALÉZT V ZAZDÍVCE PŘESNĚ V MÍSTĚ, KDY BY DOTČENÁ NIKA MĚLA LEŽET. PŘI VÝCHODNÍM ŠTÍTU (ZCELA VPRAVO) BYLA DODATEČNĚ VYDĚLENA ŠAFÁŘOVA KOMORA. Z OBOU SCHÉMAT JE PATRNÉ, ŽE BĚHEM 50 LET DOŠLO K NA-ROVNÁNÍ VSTUPNÍ ŠÍJE DO SKLEPA A TÍM ZLEPŠENÍ PROVOZNÍHO STANDARDU OBJEKTU I OBYTNÉHO KOMFORTU RATEJNY.

VELKÉ HORKY – B5MS – MALÁ SÝPKA (RATEJNA)

SEZNAM NÁLEZOVÝCH SITUACÍ

ZPRACOVALA: Alena Rákosníková

říjen 2013 – květen 2014

ČÍSLO POLOŽKY	POLOŽKA	LOKALIZACE
B5MS-001		
A	ŠÍJE – PŘEZDÍVKA PO NAROVNÁNÍ	ŠÍJE S STĚNA
B	VESTAVĚNÝ PILÍŘ POD KLENBU	Z STĚNA
C	VĚTRÁČEK V SEVERNÍ STĚNĚ – VBOURÁVKA OTVORU (PŘEZDĚNÍ PŘILEHLÉHO ÚSEKU KLENBY) A JEHO POZDĚJŠÍ ZASLEPENÍ	S STĚNA
D	OBDELNÝ OTVOR UPROSTŘED VRCHOLNICE VALENÉ KLENBY	KLENBA – LÍC
E	PŘEZDĚNÍ JIŽNÍ ČELNÍ STĚNY	J STĚNA
F	SOUVRSTVÍ NA KLENBĚ	KLENBA – RUB
B5MS – 01		
A	PŘIZDÍVKA K JIŽNÍ ČELNÍ STĚNĚ	J STĚNA
B	VLOŽENÍ ZÁPADNÍ PŘÍČKY – ODLIŠNÁ MALTA VE SPARÁCH	J, S STĚNA
C	ZRUŠENÝ VSTUP Z RATEJNY	Z STĚNA
D	STROP S PODHLEDEM - DESTRUKCE	STROP
B5MS – 02A		
A	SNÍŽENÍ PODLAHY	PODLAHA – OBVODOVÉ STĚNY
B	VLOŽENÝ PRŮVLAK A STROP (+ EPIGRAFICKÉ PAMÁTKY MODROU KŘÍDOU)	STROP – STŘED
C	ZAŽDÍVKA VSTUPU DO CHLÉVA	Z STĚNA
B5MS – 02B		
A	JIZVA PO ODBOURANÉ STĚNĚ	J STĚNA
B	ZRUŠENÁ OKNA V JIŽNÍ STĚNĚ	J STĚNA
C	ODŘÍZNUTÝ PRŮVLAK STARÉHO STROPU	V STĚNA
D	TRÁMY – TÁHLA	J A S STĚNA
E	ZRUŠENÁ NIKA/OKNO V SEVERNÍ STĚNĚ	S STĚNA, VPRAVO
F	ČERNÁ KUCHYNĚ – OSEKANÝ ZÁKLENEK, OČAZENÍ	S STĚNA, VLEVO
G	SCHODIŠTĚ	SZ ROH
H	DODATEČNĚ VLOŽENÝ PRŮVLAK	V STĚNA
B5MS – 101		
A	NADEZDÍVKA PATRA	OBVODOVÉ STĚNY OBECNĚ
B	DODATEČNĚ VLOŽENÉ SCHODIŠTĚ	PŘI J STĚNĚ
C	ZMENŠOVANÁ OKNA	VŠECHNA
D	VLOŽENÝ STROP S PRŮVLAKEM A SLOUPY	OBVODOVÉ STĚNY OBECNĚ
B5MS – 201		
A	PŮVODNÍ ZÁKLENKY	OBVODOVÉ STĚNY OBECNĚ
B	ODŘEZANÉ VAZNÉ TRÁMY	J A S STĚNA

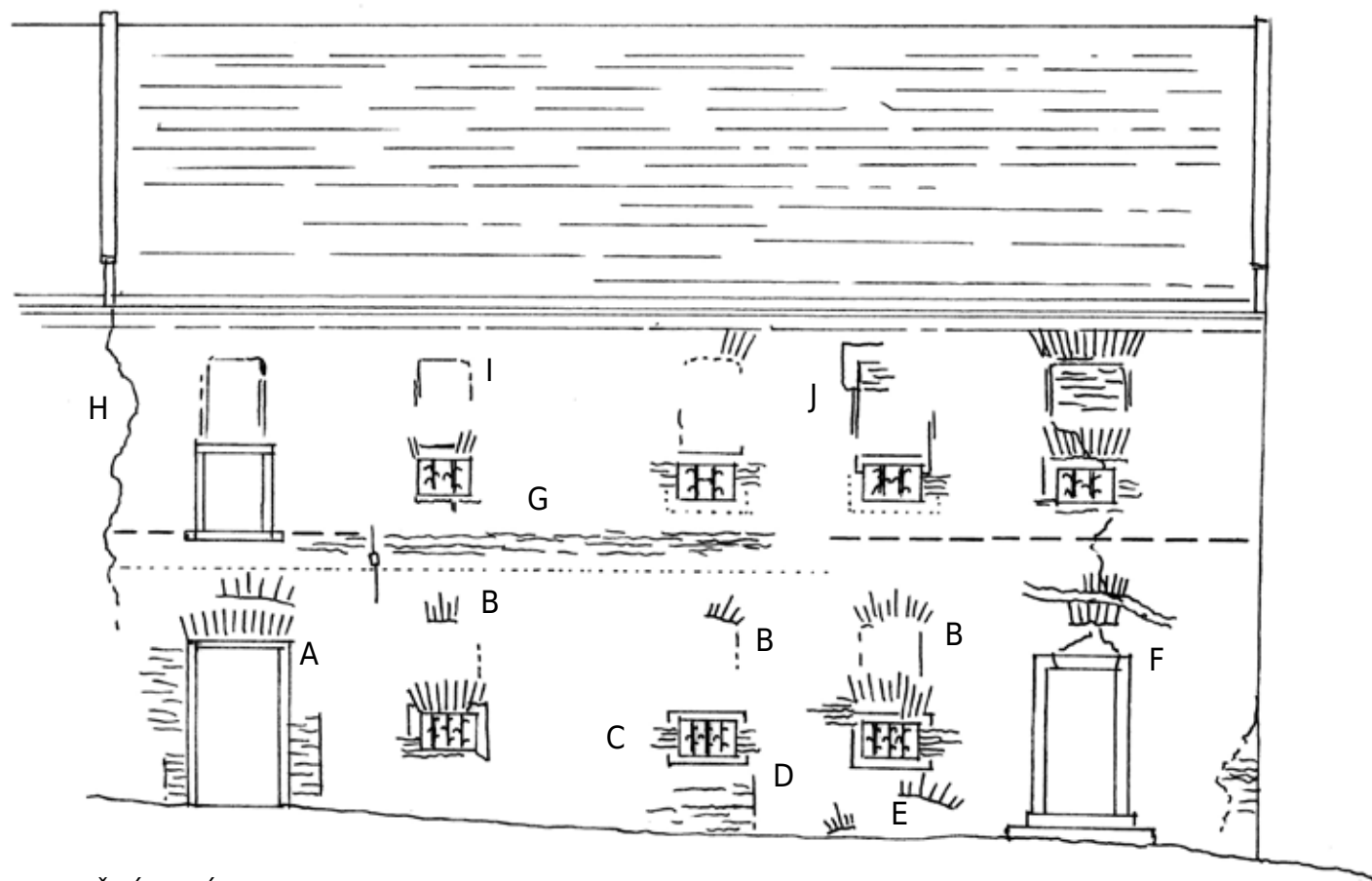
VELKÉ HORKY – B5MS – MALÁ SÝPKA (RATEJNA)

SEZNAM NÁLEZOVÝCH SITUACÍ

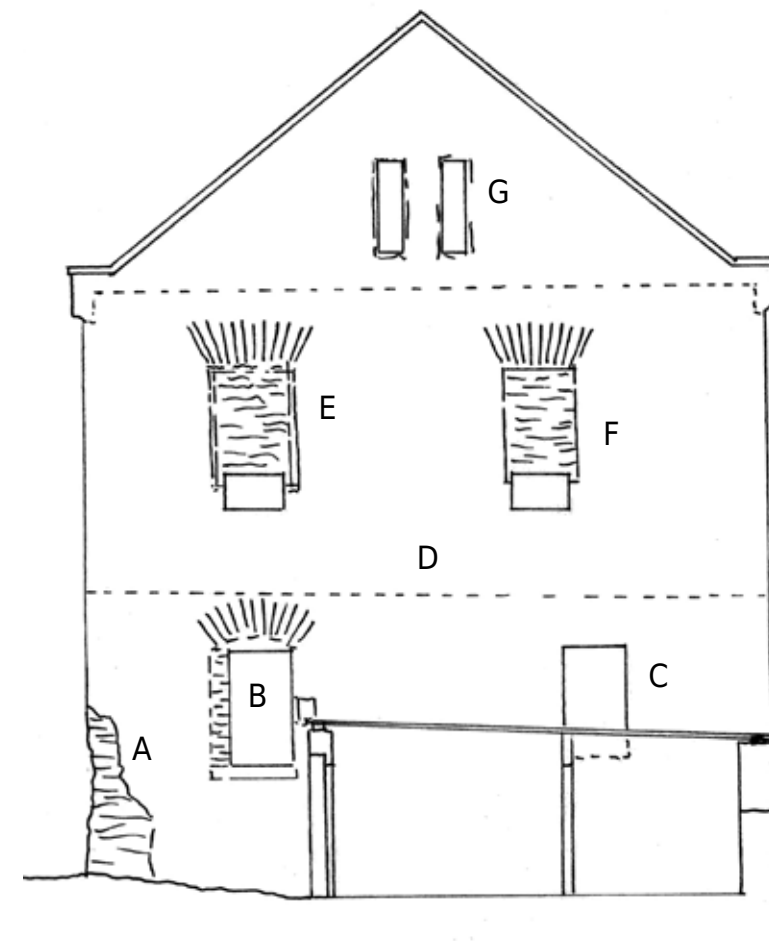
ZPRACOVALA: Alena Rákosníková

říjen 2013 – květen 2014

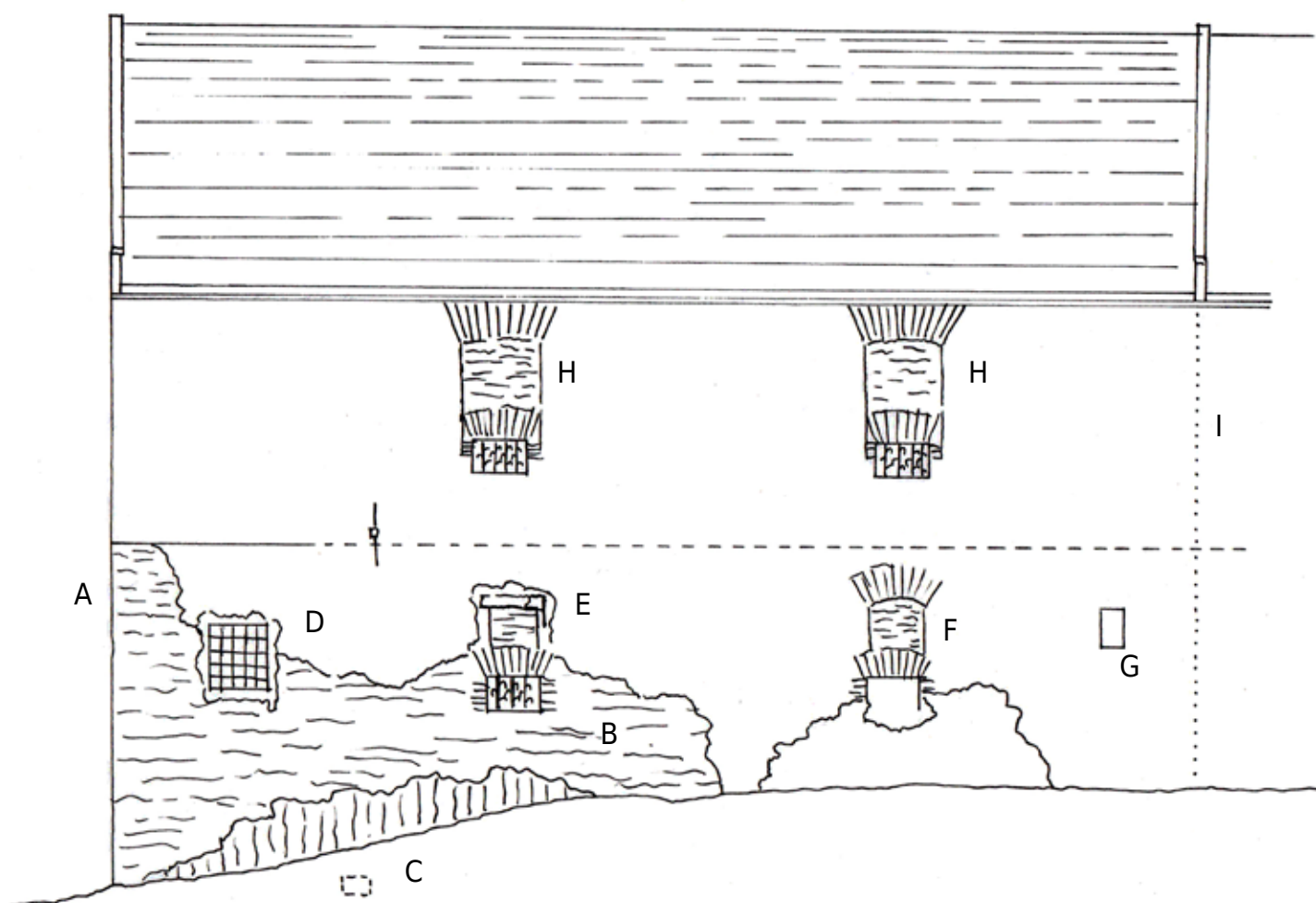
C	SPODNÍ A SVRCHNÍ OMÍTKA PŮDNÍ NADEZDÍVKY, U STROPU	S A J STĚNA
D	SPODNÍ A SVRCHNÍ OMÍTKA NA ZÁPADNÍM ŠTÍTĚ (+ KLEŠTINA)	Z STĚNA
E	EPIGRAFIE 1941-1944	JZ ROH
F	EPIGRAFIE 1938	V STĚNA, S ROH
FASÁDA JIH		
A	PŘEZDĚNÍ VSTUPNÍCH DVEŘÍ DO RATEJNY	PŘÍZEMÍ
B	KAMENOUHELNÉ ZÁKLENKY STARŠÍCH OKEN	PŘÍZEMÍ
C	ZMENŠOVANÁ OKNA	PŘÍZEMÍ + PATRO
D	SPÁRA POD PROSTŘEDNÍM OKNEM - PŘEZDÍVKA	PŘÍZEMÍ
E	ZÁKLENKY NAD SKLEPEM	PŘÍZEMÍ
F	VBOURÁVKA DVEŘÍ, PŘEZDĚNÍ NÁROŽÍ	PŘÍZEMÍ
G	ROZHRANÍ PŘÍZEMÍ/NADEZDÍVKY+KLEŠTINY+CIHLOVÝ PÁS	PŘÍZEMÍ/PATRO
H	SPÁRA – TRHLINA – NAVÁZÁNÍ NA CHLÉVY	PATRO
I	ZRUŠENÁ OKNA S DRÁŽKAMI	PATRO
J	ZRUŠENÍ DRÁŽEK PŘI STAVBĚ	PATRO
FASÁDA VÝCHOD		
A	NÁROŽÍ	PŘÍZEMÍ
B	ZMENŠENÍ OKNA + PŘIZDĚNÝ ZÁKLENEK	PŘÍZEMÍ
C	ZAŽDĚNÉ OKNO	PŘÍZEMÍ
D	ROZHRANÍ PŘÍZEMÍ/PATRO	PŘÍZEMÍ/PATRO
E	OKNO S DRÁŽKOU	PATRO
F	OKNO BEZ DRÁŽKY	PATRO
G	PŮDNÍ OKNA S DRÁŽKOU	PŮDA
FASÁDA SEVER		
A	PŘEZDÍVKA NÁROŽÍ (Z KAMENE; ZE SMÍŠENÉHO ZDIVA)+DRUHOVÉ UŽITÉ PRVKY	PŘÍZEMÍ
B	GOTICKÉ KLENEBNÍ ŽEBRO	PŘÍZEMÍ
C	VĚTRÁČEK ZRUŠENÝ	POD TERÉNEM
D	NOVÉ OKNO	PŘÍZEMÍ
E	PROBOURANÁ NIKA, ZMENŠOVANÁ	PŘÍZEMÍ
F	OKNO Z ČERNÉ KUCHYNĚ	PŘÍZEMÍ
G	OKNO DO KURNÍČKU	PŘÍZEMÍ
H	OKNA PATRO	PATRO
I	CHYBĚJÍCÍ SPÁRA	PATRO

SKICA JIŽNÍ FASÁDY

SKICA VÝCHODNÍ FASÁDY

SKICA SEVERNÍ FASÁDY

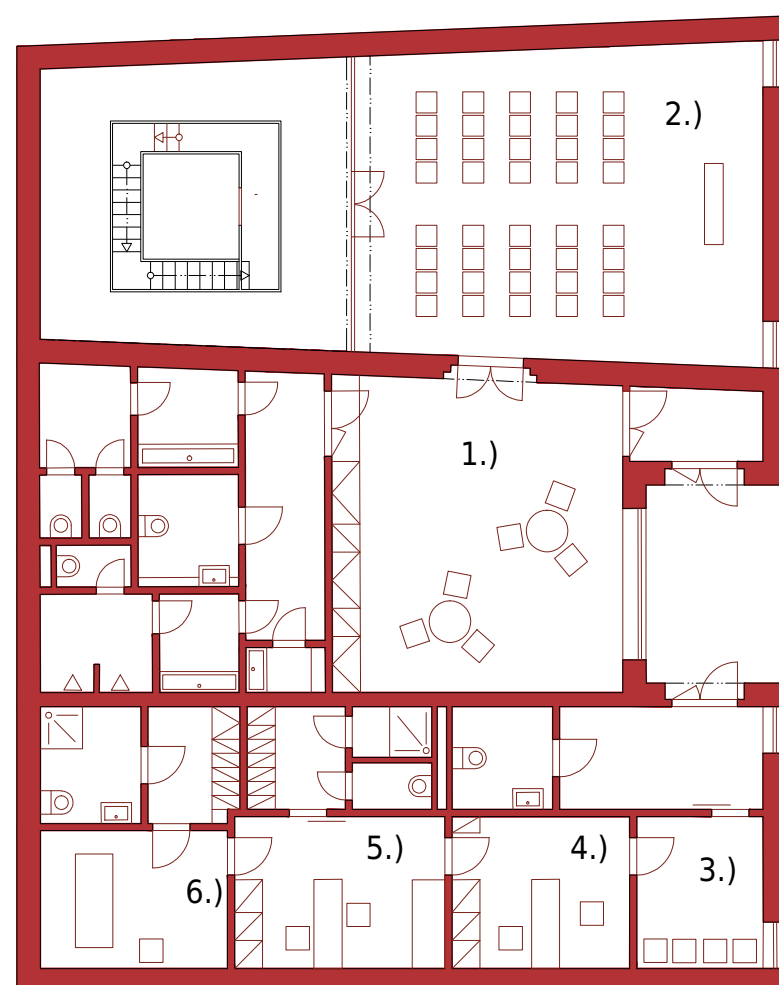
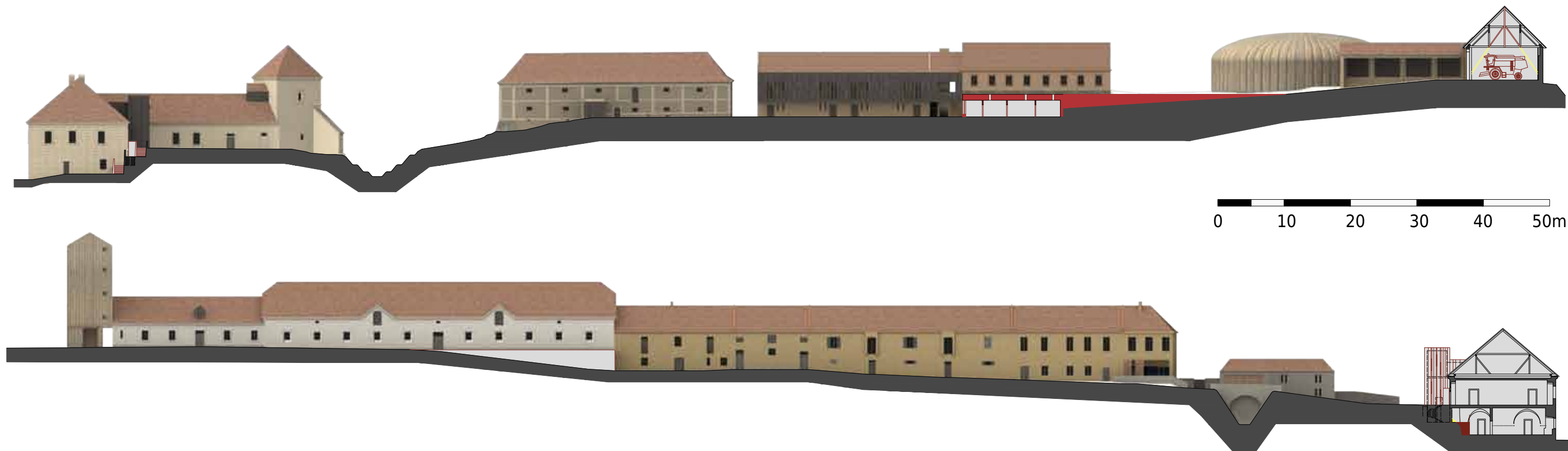

NÁLEZOVÁ SITUACE Č. SB - DRUHOTNĚ POUŽITÉ GOTICKÉ KLENEBNÍ ŽEBRO V OPRAVĚ SEVERNÍ OBVODOVÉ ZDI RATEJNY. VYSPRÁVKA POCHÁZÍ Z ROZMEZÍ LET 1848 - 1850. V TOMTO ÚSEKŮ JE RŮZNĚ OPRACOVANÝCH KAMENŮ ZE STEJNÉHO MATERIÁLU (ŠEDÝ PÍSKOVEC) POUŽITO VÍCE. MATERIÁL MŮŽE POCHÁZET Z ROZVALIN NEDALEKÉHO GOTICKÉHO KOSTELÍKU SV. KATEŘINY NA ČEJKÁCH.

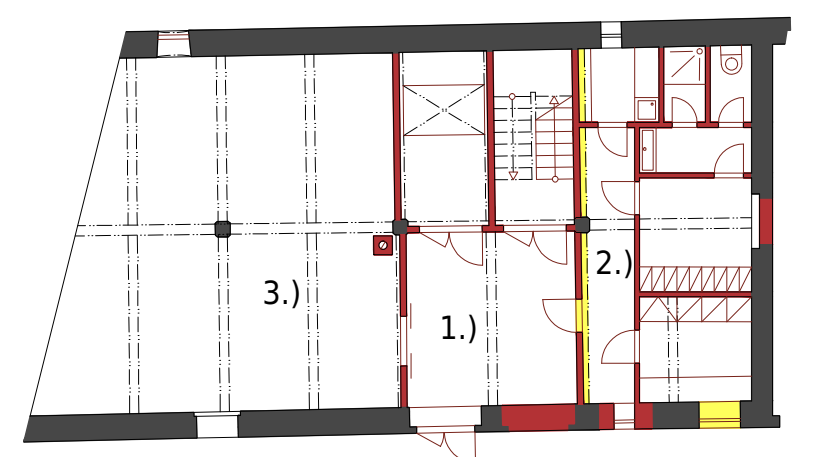
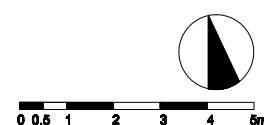

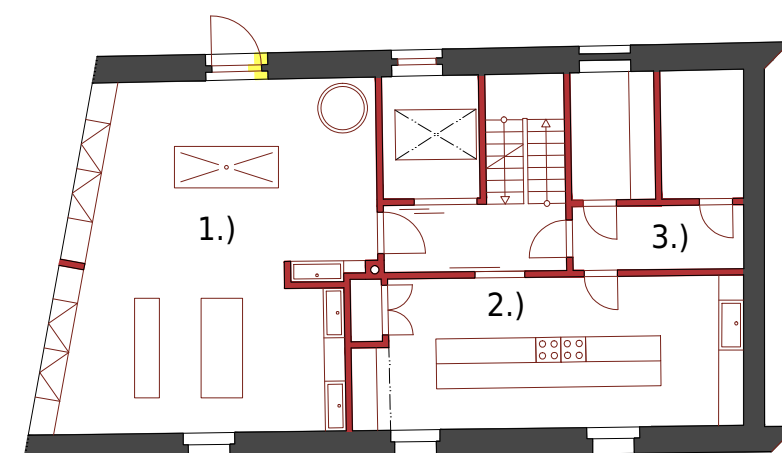

B18 A B19 - EKUMENICKÁ
KAPLE A ORDINACE
1.) FOYER KAPLE
2.) KAPLE
3.) ČEKÁRNA
4.) PRACOVIŠTĚ SESTRY
5.) VYŠETŘOVNA
6.) CVIČEBNA

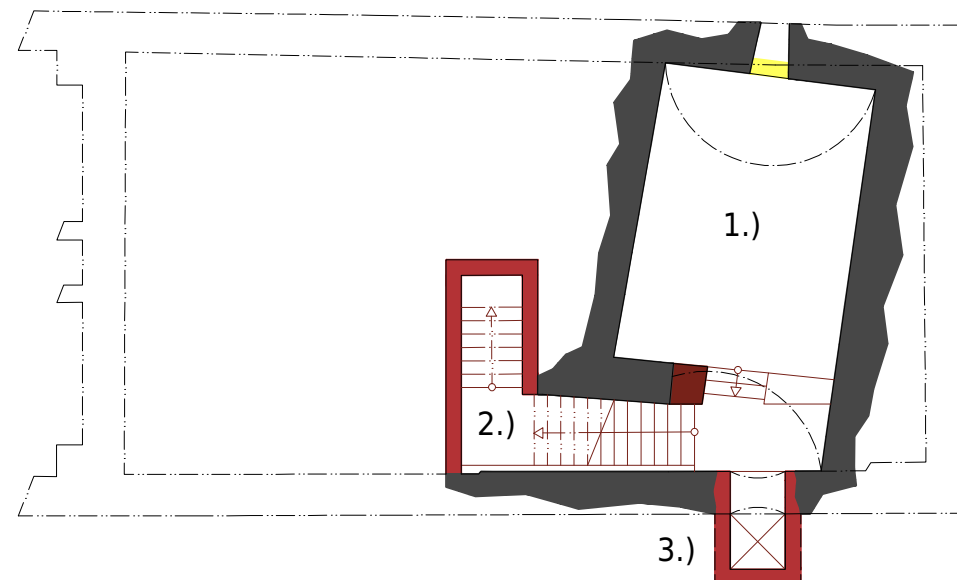
PRÍZEMÍ

PATRO

B8 - ZPRACOVÁNÍ POTRAVIN
PRÍZEMÍ
1.) VSTUPNÍ PŘEDSÍŇ
2.) PROSTORY PERSONÁLU
3.) VINOPALNA
PATRO
1.) BOUÁRNA
2.) MASNÁ KUCHYNĚ S UDÍR-
NOU
3.) CHLAZENÉ SKLADY (PRO
ODPAD DO KAFILERIE A PRO
ZPRACOVANÉ MASO)

SUTERÉN:

- 1.) SKLEP - SKLAD NÁPOJŮ, PŘÍRUČNÍ SKLAD OVOCE A ZELENINY
- 2.) NOVÁ VSTUPNÍ ŠÍJE
- 3.) MANIPULAČNÍ ŠACHTA

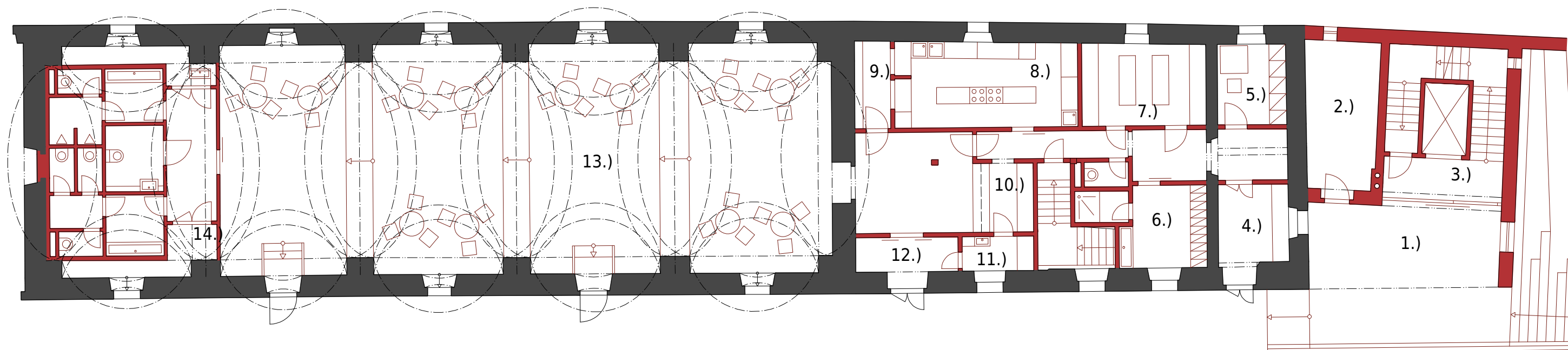
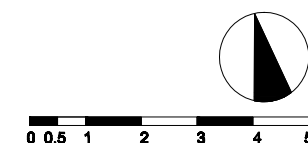
PŘÍZEMÍ:

- B4VO VSTUPNÍ OBJEKT
- 1.) VSTUPNÍ ZÁVĚTRÍ
- 2.) SKLAD ODPADU
- 3.) VSTUPNÍ PŘEDSÍŇ SE SCHODIŠTĚM A VÝTAHEM
- B5KP KUCHYNĚ
- 4.) ZÁDVEŘÍ VSTUPU PRO PERSONÁL
- 5.) KANCELÁŘ VEDOUČÍHO
- 6.) ŠATNA PERSONÁLU S PŘÍSLUŠENSTVÍM
- 7.) SKLAD
- 8.) KUCHYNĚ
- 9.) PRACOVÍŠTĚ OBSLUHY

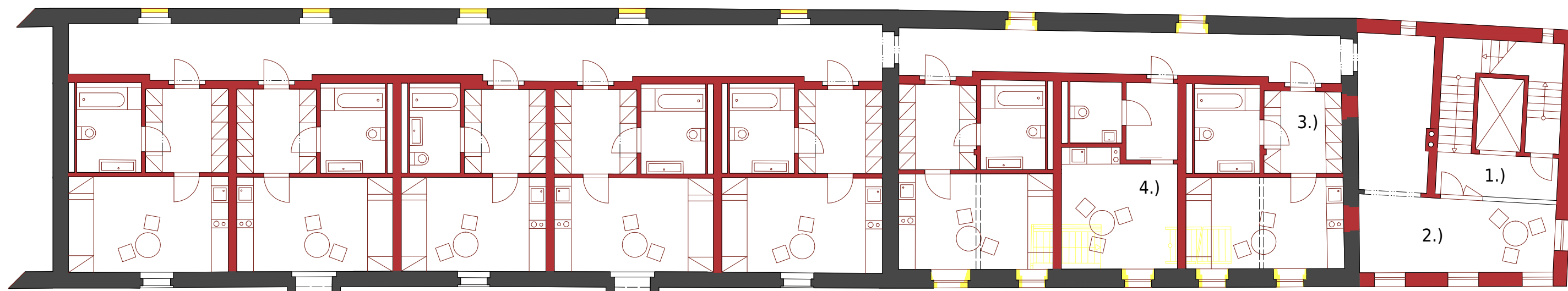
10.) VÝČEP

- 11.) ÚKLID
 - 12.) ZÁDVEŘÍ VSTUPU PRO HOSTY
 - B6JP JÍDLENA
 - 13.) JÍDELNA
 - 14.) ÚKLID
- #### PATRO:
- B4VO VSTUPNÍ OBJEKT
 - 1.) PROSTOR SCHODIŠTĚ
 - 2.) OBYTNÁ CHODBA
 - 3.) OBYTNÁ JEDNOTKA
 - 4.) KLUBOVNA

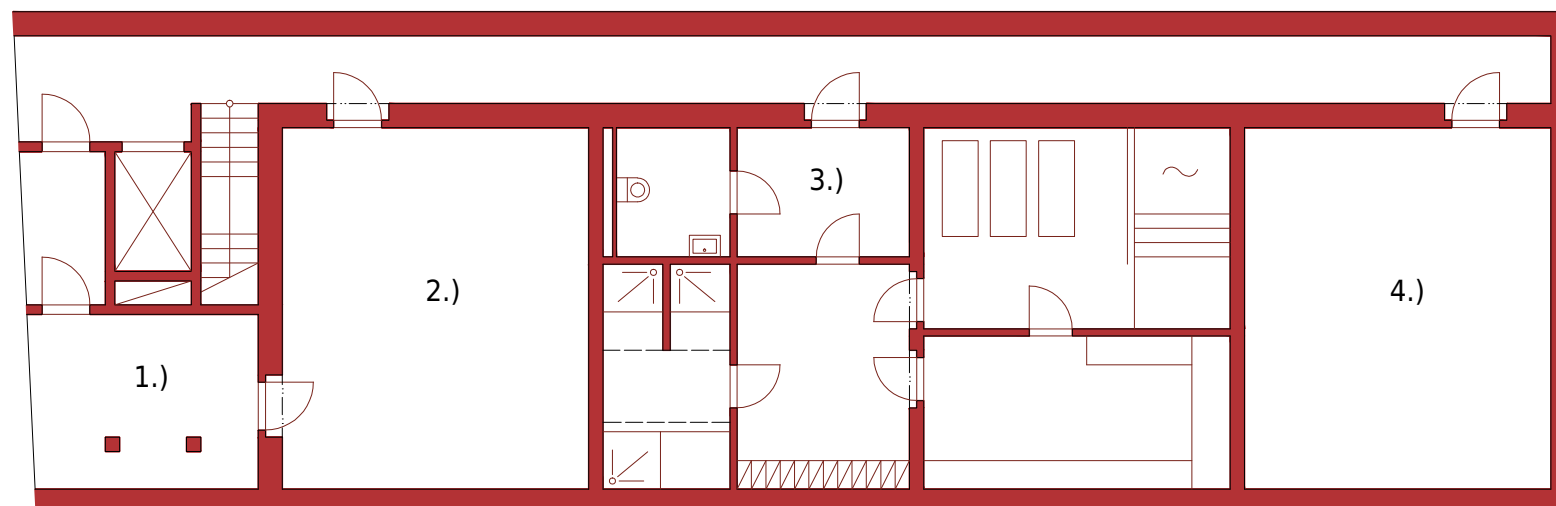
SUTERÉN

PŘÍZEMÍ

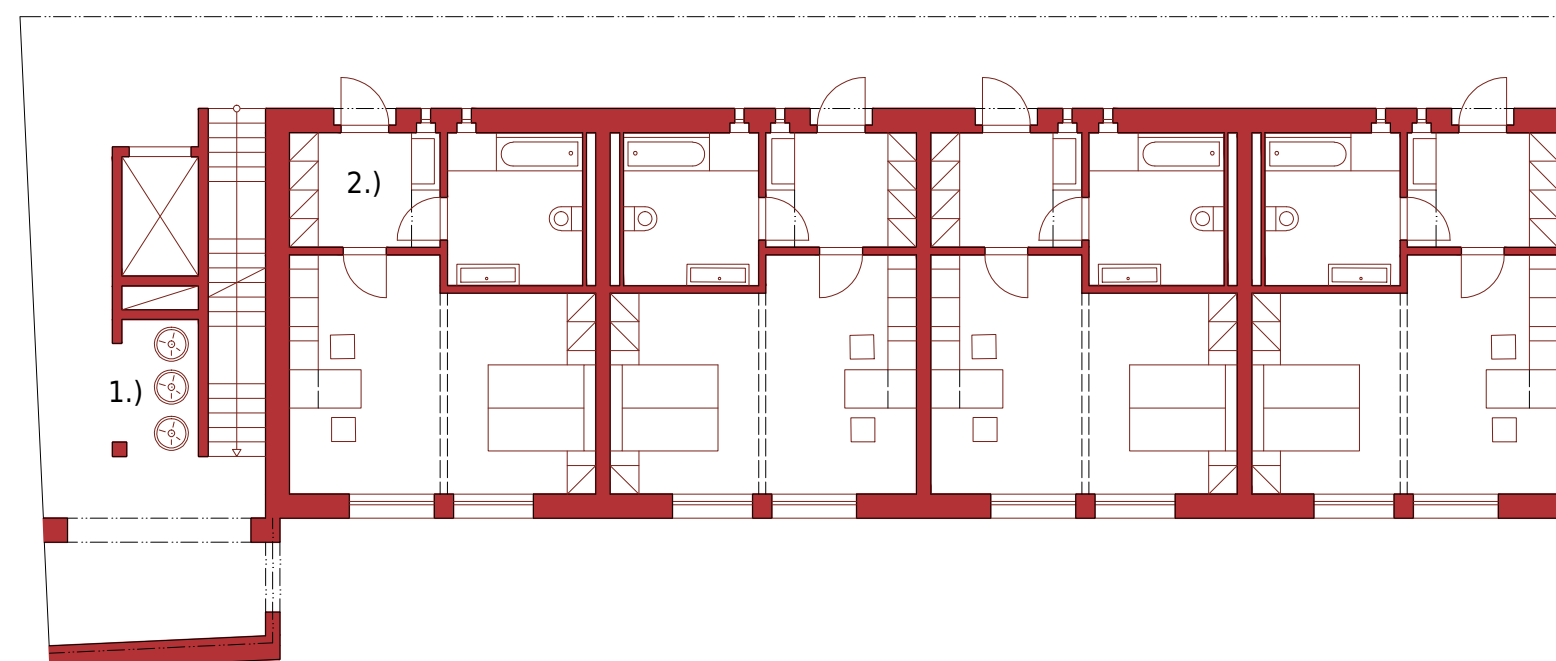

PATRO

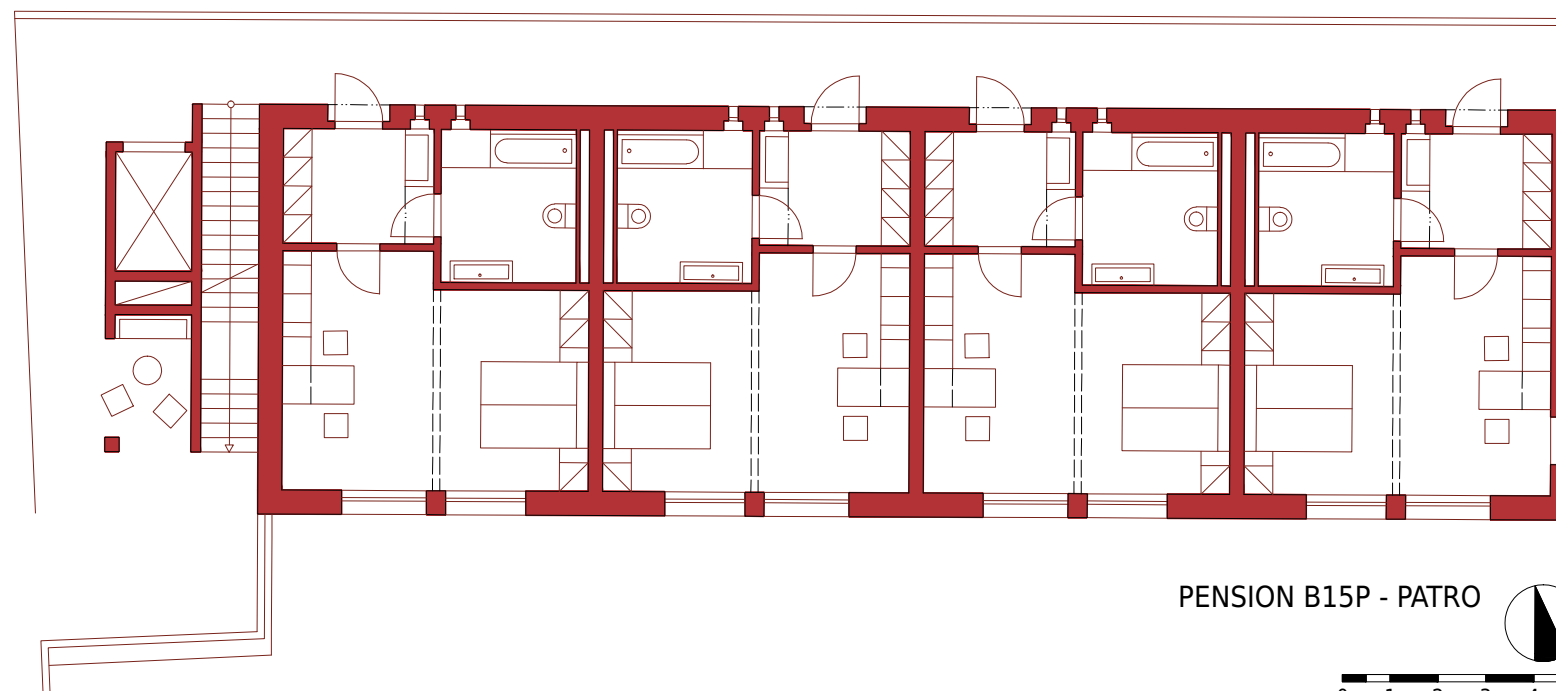
1.) KOTELNA; 2.) ZÁSOBNÍK PALIVA; 3.) SAUNA; 4.) PRÁDELNA

PENSION B15P - SUTERÉN

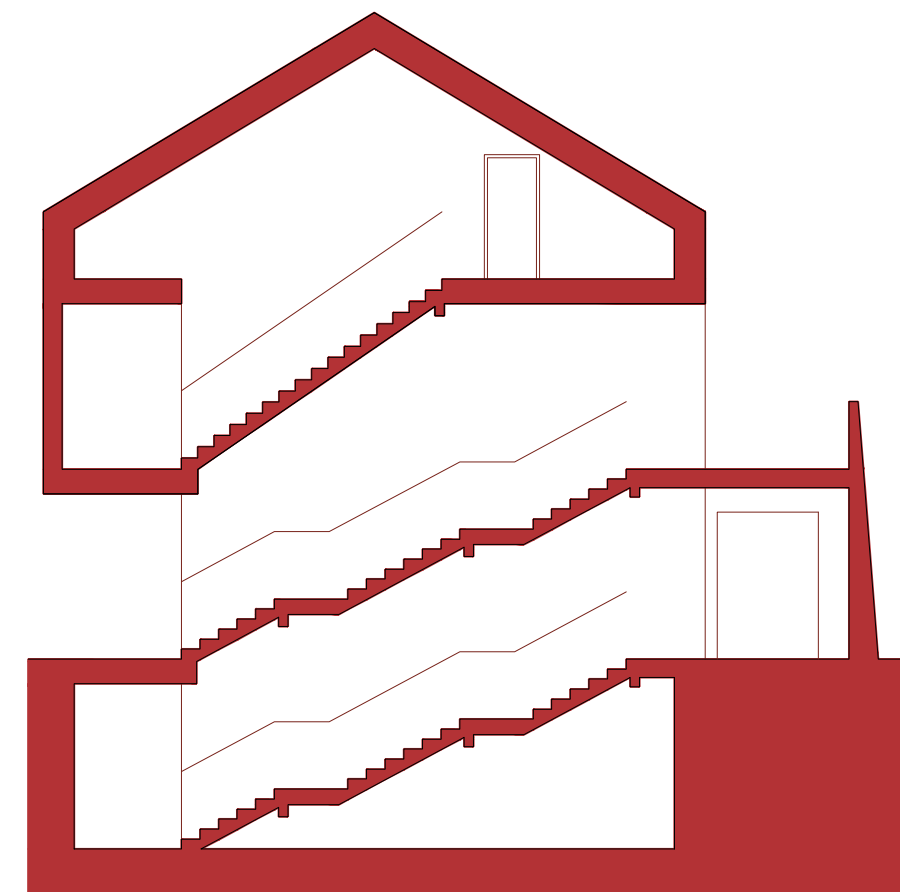
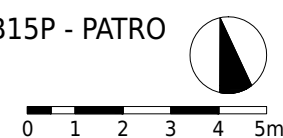

1.) PROSTOR POPELNIC; 2.) OBYTNÁ JEDNOTKA

PENSION B15P - PŘÍZEMÍ

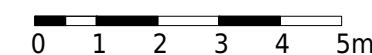
PENSION B15P - PATRO

PŘÍČNÝ ŘEZ SCHODIŠTĚM

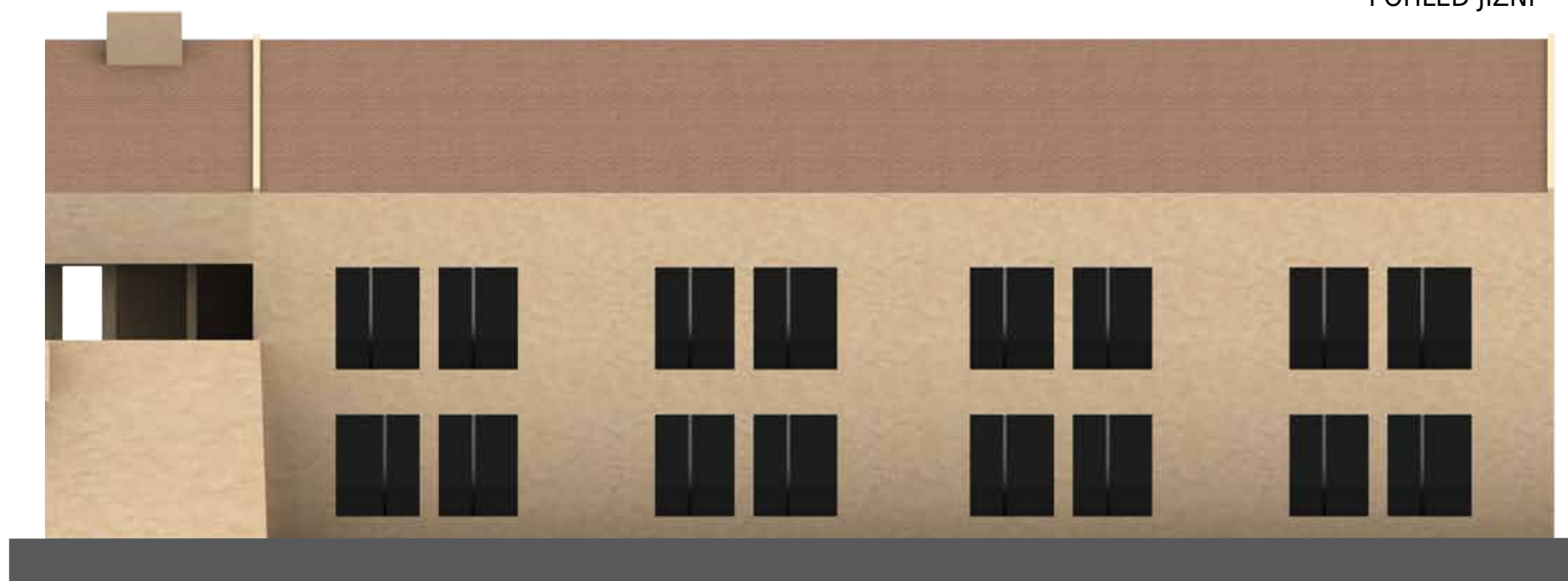

POHLED VÝCHODNÍ

POHLED SEVERNÍ

POHLED JIŽNÍ

0 1 2 3 4 5m

